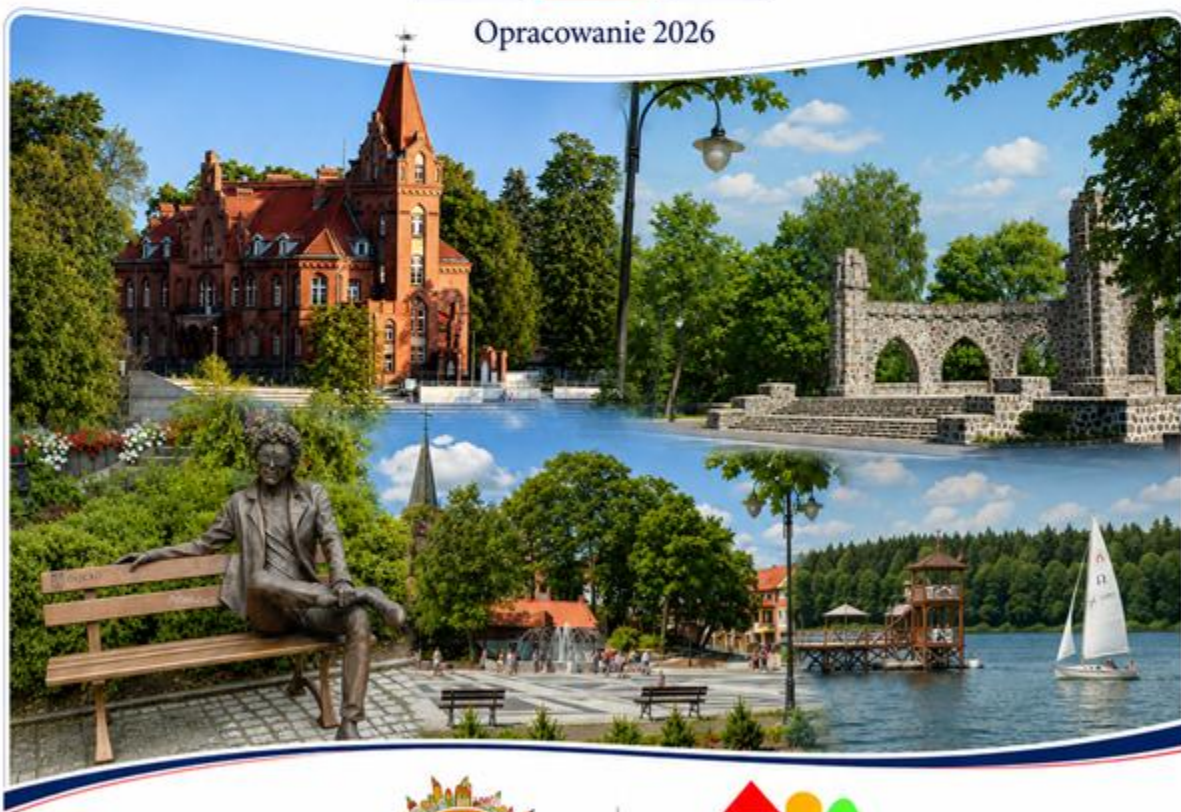

GMINA OLECKO

STRATEGIA ROZWOJU GMINY OLECKO DO 2035 ROKU

Opracowanie 2026

Olecko 2026

Zamawiający:

Gmina Olecko

Plac Wolności 3

19-400 Olecko

Wykonawca:

Westmor Consulting Urszula Wódkowska

Biuro: ul. Królewiecka 27, 87-800 Włocławek

Siedziba: ul. 1 Maja 1A, 87-704 Bądkowo

Zespół autorów:

Kierownik Projektu – Karolina Drzewiecka

Konsultant – Joanna Kaszubska

Analitik – Dominika Kujawa

Spis treści

Wstęp.....	5
1. Wnioski z diagnozy.....	11
1.1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy.....	11
1.2. Analiza SWOT	19
1.3. Potencjał gminy.....	26
1.4. Bariery i potrzeby rozwojowe	29
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym, kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych i oczekiwane rezultaty planowanych działań	34
2.1. Cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki działań	34
2.2 Projekty kluczowe Strategii Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku	86
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy	101
3.1. Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych.....	101
3.2. System powiązań przyrodniczych	104
3.3. Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych..	110
3.4. Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej.....	113
4. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	120
4.1. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu.....	120
4.2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	122
4.3. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej.....	124
4.4. Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym	125
4.5. Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego	126
4.6. Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej	127
4.7. Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW.....	130
4.8. Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	131
4.9. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.....	132
4.10. Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji.....	133
5. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań	134
6. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy Olecko	137
6.1. OSI 1. Centrum Olecka	138
6.2. OSI 2. Strefy inwestycyjne / SSE i otoczenie	139
6.3. OSI 3. Obszary wykluczenia transportowego	140
6.4. OSI 4. Strefy nadwodne	141

6.5. OSI 5. Strefy ryzyk klimatycznych	142
7. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	143
7.1. Model wdrażania strategii	143
7.2. Harmonogram wdrażania strategii.....	144
7.3. Podmioty odpowiedzialne za realizację strategii.....	145
7.4. Możliwe źródła finansowania strategii	146
7.5. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.....	147
7.6. System monitorowania strategii	149
7.7. Ewaluacja i aktualizacja strategii.....	150
7.8. Komunikacja i udział interesariuszy.....	151
8. Ramy finansowe i źródła finansowania	152
Spis tabel i rysunków.....	154

Wstęp

Strategię rozwoju jst sporządza się na podstawie art. 10e. i 10f ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2026 poz. 662).

Strategię rozwoju sporządza się w formie tekstowej oraz graficznej zawierającej zobrazowanie treści, w szczególności: modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej i obszarów strategicznej interwencji.

Strategia rozwoju jest planem osiągnięcia długofalowych zamierzeń, implikując przejście ze stanu istniejącego do pożądanego, wyrażonego w wizji rozwoju. Strategia rozwoju stanowi najważniejszy dokument przygotowywany przez samorząd gminny, który określa priorytety i cele rozwoju społeczno-gospodarczego danej jednostki.

Niniejszy dokument strategiczny stanowi również podstawę do opracowania i wdrażania projektów współfinansowanych m.in. ze środków zewnętrznych.

W ramach prac nad strategią rozwoju przeprowadzono diagnozę, której celem była analiza potencjału społeczno-gospodarczego Gminy, uwzględniając przy tym przestrzenne uwarunkowania. Diagnoza jest punktem wyjścia do konstruowania kierunków działań, a następnie celów strategicznych i działań¹.

W oparciu o wnioski z przeprowadzonej analizy sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy w Strategii Rozwoju przedstawiono plan działań do 2035 roku. Określone zostały następujące elementy: wizja rozwoju, cele strategiczne i operacyjne oraz sposób realizacji i finansowania Strategii, ze wskazaniem podmiotów zaangażowanych w jej wdrażanie. Ponadto przedstawiono działania, które pozwolą osiągnąć zakładane długookresowe cele strategiczne.

¹ Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku stanowi odrębny raport. W niniejszej Strategii uwzględniono najważniejsze wnioski z diagnozy.

Uwarunkowania programowe

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku stanowi dokument bazowy, który określa, jakie działania powinny być wdrażane, aby wspierać dalszy rozwój Gminy, przede wszystkim w sferze społecznej i gospodarczej, ale także wpływać na ożywienie sfery kulturalnej i turystycznej z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju. Przy jej formułowaniu, pod uwagę wzięto założenia obowiązujących dokumentów strategicznych wyższego rzędu, tj.:

- Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030;
- Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.;
- Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2023-2026;
- Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego.

Poniżej dokonano opisu zgodności założeń strategicznych Gminy z dokumentami wyższego rzędu.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia została przyjęta uchwałą Nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (M.P. 2017 poz. 260). Głównym celem Strategii jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

W dokumencie określono następujące cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną
- Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony
- Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu

Cele zakładane do realizacji przez Gminę wpisują się w cele i kierunki działań zawarte w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, głównie w cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu, kierunek interwencji – zwiększenie efektywności programowania rozwoju poprzez, zintegrowanie planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego oraz zapewnienie realnej partycypacji społecznej, a także Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, kierunki interwencji – aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom miasta, rozwój obszarów wiejskich i wzmocnienie sprawności administracyjnej samorządów terytorialnych oraz ich zdolności do współpracy z partnerami na rzecz rozwoju.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Jest to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. i został przyjęty przez Radę Ministrów uchwałą nr 102 z dnia 17 września 2019 r. (M.P. 2019 poz. 1060). Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 rozwija

postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.).

Głównym celem polityki regionalnej jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

Powyższy cel realizowany jest poprzez, trzy cele szczegółowe polityki regionalnej:

1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.
2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych.
3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Założenia strategiczne Gminy Olecko zostały określone z uwzględnieniem postanowień Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku

Strategia została przyjęta przez Radę Ministrów uchwałą nr 105 z dnia 24 września 2019 r. (M.P. z 2019 r. poz. 1055).

Cel główny Strategii brzmi: Zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa bezpieczeństwa ruchu uczestników i efektywności sektora transportowego, przez tworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym. Zrealizowanie powyższego celu wymagać będzie osiągnięcia następujących kierunków interwencji:

- kierunek interwencji 1: budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce;
- kierunek interwencji 2: poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym;
- kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności;
- kierunek interwencji 4: poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów;
- kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko;
- kierunek interwencji 6: poprawa efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe.

Założenia strategiczne Gminy Olecko, obejmujące przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu, rozwój zrównoważonej mobilności (w tym infrastruktury pieszo-rowerowej i transportu publicznego) oraz modernizację lokalnej infrastruktury drogowej poprawiającej bezpieczeństwo, wpłyną na osiągnięcie celu głównego Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.

Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2023-2026

Program przyjęty został uchwałą nr 242 Rady Ministrów z dnia 8 grudnia 2023 r. Dokument jest głównym instrumentem strategicznym niezbędnym do realizacji ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Głównym celem Programu jest zwiększenie odporności zasobu zabytkowego w Polsce.

Powyższy cel realizowany będzie przez następujące cele szczegółowe :

Cel szczegółowy 1. Weryfikacja wybranego zasobu zabytków i wzmocnienie narzędzi ochrony dziedzictwa o wyjątkowej wartości.

- Kierunek działań 1.1. Podnoszenie wiedzy o wybranych grupach zasobu zabytkowego kraju.
- Kierunek działań 1.2. Ochrona zabytków i zarządzanie zabytkami o wyjątkowej wartości.
- Kierunek działań 1.3. Realizacja międzynarodowych zobowiązań.

Cel szczegółowy 2. Wzmocnienie potencjału organizacyjnego systemu ochrony zabytków.

- Kierunek działań 2.1. Cyfryzacja procesów administracyjnych.
- Kierunek działań 2.2. Wzmacnianie zastosowania nowych technologii w ochronie zabytków.
- Kierunek działań 2.3. Reforma finansowania ochrony i opieki nad zabytkami.

Cel szczegółowy 3. Rola zabytków w zrównoważonym rozwoju (edukacja i partycypacja).

- Kierunek działań 3.1. Wzmacnianie narzędzi ochrony zabytków wobec zmian klimatycznych.
- Kierunek działań 3.2. Edukacja i podnoszenie świadomości społecznej wartości dziedzictwa kulturowego.

Jednym z celów operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku jest ukształtowanie ładu przestrzennego oraz odnowa przestrzeni publicznych (Cel operacyjny 3.2), w ramach którego przewiduje się ochronę unikalnych walorów krajobrazowych i kulturowych gminy przed degradacją. Zgodnie z powyższym oba dokumenty są ze sobą spójne.

Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego.

Dokument został przyjęty uchwałą nr XIV/243/20 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 18 lutego 2020 r.

Głównym celem Strategii jest spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy. Dokument określa 12 celów operacyjnych zgrupowanych w 4 cele strategiczne, którym przyporządkowano również kierunki działań, stanowiące operacjonalizację założeń strategicznych oraz wskazujące konkretne obszary i instrumenty realizacji polityki rozwoju regionu.

Tabela 1. Układ celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań strategii Warmińsko-Mazurskie 2030

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Kierunek działań
Kompetencje przyszłości	Użyteczne kwalifikacje i kompetencje	Przemysł 4.0 i kolejne
		Uczenie się przez całe życie
		Kompetencje kluczowe
		Kwalifikacje i współpraca
	Nowoczesne usługi	Jakość usług
		Różnorodność usług
		Dostępność usług
		Monitoring potrzeb regionu w zakresie nowoczesnych usług
	Profesjonalne organizacje	Specjalizacja organizacji
		Konkurencyjność organizacji
		Nowe organizacje
		Współpraca organizacji
Inteligentna produktywność	Satysfakcjonująca praca	Miejsca pracy wysokiej jakości
		Infrastruktura przedsiębiorczości
		Monitoring rynku pracy i systemu edukacji
		Informacja i promocja
	Inteligentna specjalizacja	Produkty i usługi wysokiej jakości
		Badania na rzecz inteligentnych specjalizacji i innowacyjności
		Międzynarodowe łańcuchy wartości
		Instytucje otoczenia biznesu
		Współpraca i specjalizacja
		Monitoring gospodarki województwa
	Wysoka konkurencyjność	Przedsiębiorczość
		Innowacyjność
		Aktywność na rynkach globalnych
		Atrakcyjność inwestycyjna
		Cyfryzacja przedsiębiorstw
		Firmy dla regionu
		Aktywność promocyjna i wystawiennicza

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Kierunek działań
Kreatywna aktywność	Inspirująca twórczość	Technologie, talenty, tolerancja
		Twórczość indywidualna i grupowa
		Przestrzenie twórczości
	Efektywna współpraca	Współpraca wewnątrzregionalna
		Współpraca międzyregionalna i międzynarodowa
	Ukształtowana tożsamość	Wiedza o województwie warmińsko-mazurskim
		Organizacje wzmacniające tożsamość regionalną
		Włączenie społeczne
		Promocja regionu
Mocne fundamenty	Silny kapitał społeczny	Aktywność mieszkańców
		Organizacje budujące kapitał społeczny regionu
		Współpraca wzmacniająca więzi społeczne
		Rewitalizacja
	Optymalna infrastruktura rozwoju	Infrastruktura teleinformatyczna
		Infrastruktura techniczna
		Infrastruktura komunikacyjna
		Infrastruktura energetyczna
		Infrastruktura socjalna
		Infrastruktura bezpieczeństwa publicznego
	Wyjątkowe środowisko przyrodnicze	Zapewnienie ochrony i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych
		Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

Źródło: Opracowanie na podstawie *Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego*

Założenia strategiczne Gminy Olecko, obejmujące wszechstronny rozwój społeczno-gospodarczy, w tym m.in. wsparcie lokalnej przedsiębiorczości, podnoszenie jakości edukacji, modernizację infrastruktury oraz ochronę środowiska naturalnego, wpłyną na osiągnięcie celu głównego strategii Warmińsko-Mazurskie 2030.

Cele operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku koncentrują się na podnoszeniu jakości życia mieszkańców, stymulowaniu przedsiębiorczości oraz dbaniu o ład przestrzenny i ekologię, co wpisuje się we wszystkie kluczowe filary dokumentu wojewódzkiego. Zgodnie z powyższym, założenia dokumentów są zgodne.

Rekomendacje dla planowania interwencji z zakresu polityki regionalnej w strategiach rozwoju

Do czasu przyjęcia przez Radę Ministrów Strategii Rozwoju Polski do 2035 r., opracowując strategię rozwoju, należy stosować Rekomendacje dla planowania interwencji z zakresu polityki regionalnej w strategiach rozwoju wydane przez Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej. Celem polityki regionalnej jest utrzymanie zrównoważonego terytorialnie rozwoju kraju. W ramach ww. Rekomendacji określone zostały obszary szczególnego wsparcia w polityce regionalnej.

Gmina Olecko znajduje się na terenie następujących obszarów szczególnego wsparcia w polityce regionalnej:

- Obszary wiejskie wymagające większego włączenia w procesy rozwojowe: wsparcie ma służyć przeciwdziałaniu skutkom depopulacji i starzenia się społeczeństwa, wzmocnieniu lokalnej przedsiębiorczości i rynku pracy, poprawie dostępności transportu oraz usług publicznych, a także tworzeniu warunków do pozostawania i osiedlania się młodych osób i rodzin,
- Obszar przy zewnętrznej granicy UE: interwencja ma na celu zwiększenie odporności społecznej, gospodarczej, środowiskowej i instytucjonalnej obszarów przygranicznych, w tym poprawę zdolności reagowania na sytuacje kryzysowe, wspieranie lokalnej gospodarki i usług publicznych oraz ograniczanie negatywnych skutków położenia geopolitycznego.

1. Wnioski z diagnozy

Zgodnie z art.10a ust.1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2025 poz. 198, ze zm.) podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju przygotowuje diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych.

W ramach przeprowadzonej diagnozy dokonano analizy sfery społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej. Ponadto uwzględniono analizę zdolności inwestycyjnej gminy i potencjału jakości życia, w tym wyniki badania ankietowego.

Kompleksowa diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy Olecko na potrzeby opracowania niniejszej strategii rozwoju stanowi odrębny raport.

1.1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy

Sfera społeczna – wnioski i podsumowanie

Sfera społeczna gminy Olecko jest kształtowana przez negatywne trendy demograficzne, którym samorząd stara się przeciwdziałać poprzez, rozwój wysokiej jakości infrastruktury społecznej oraz wzmocnienie postaw obywatelskich. Kluczowym obciążeniem dla rozwoju jednostki pozostaje systematyczny spadek liczby mieszkańców oraz postępujące starzenie się populacji, prowadzące do zmian w strukturze wiekowej, w której udział osób starszych

rośnie szybciej niż liczebność grup w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, a jednocześnie do wzrostu zapotrzebowania na usługi opiekuńcze i zdrowotne dla seniorów. W tych warunkach gmina musi dostosowywać politykę społeczną do zmieniającej się struktury demograficznej, rozwijając usługi odpowiadające potrzebom różnych grup mieszkańców. Szczęólnego znaczenia nabiera zapewnienie dostępnych usług zdrowotnych, opiekuńczych i społecznych dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami, przy jednoczesnym tworzeniu warunków sprzyjających pozostawaniu w gminie ludzi młodych i rodzin z dziećmi. Istotnym wyzwaniem pozostaje również zapewnienie równomiernego dostępu do usług publicznych mieszkańcom miasta i sołectw.

Istotnym atutem w sferze społecznej jest rozwinięty system edukacji, zapewniający pełną dostępność miejsc w wychowaniu przedszkolnym oraz wysoki poziom uczestnictwa w edukacji podstawowej. Pozytywnie wyróżnia się także dynamiczny rozwój infrastruktury opieki nad najmłodszymi dziećmi. Wyzwaniem pozostaje zróżnicowanie wyników egzaminów zewnętrznych, szczególnie w zakresie nauk ścisłych, co wymaga dalszej intensyfikacji działań wspierających. System pomocy społecznej opiera się na rozbudowanej sieci instytucjonalnej, obejmującej jednostki gminne i aktywny sektor organizacji pozarządowych. Pomimo spadku liczby beneficjentów, poziom korzystania ze wsparcia pozostaje wyższy niż średnio w kraju i regionie.

Rozwój usług społecznych powinien uwzględniać zróżnicowane potrzeby mieszkańców na różnych etapach życia. Oznacza to konieczność dalszego wzmacniania oferty skierowanej do dzieci i młodzieży, wspierania rodzin, rozwijania polityki senioralnej oraz zwiększania dostępności usług i przestrzeni publicznych dla osób z niepełnosprawnościami. Równie ważne pozostaje zapewnienie mieszkańcom sołectw odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury, sportu, ochrony zdrowia oraz innych usług publicznych, ograniczając różnice pomiędzy miastem i obszarami wiejskimi.

Obserwuje się rosnącą aktywność obywatelską, szczególnie widoczną w wyborach ogólnokrajowych i prezydenckich, a zróżnicowana struktura organizacji pozarządowych wzmacnia lokalną integrację i zdolność do realizacji działań rozwojowych.

Ważnym elementem kapitału społecznego jest również aktywność lokalnych liderów, środowisk senioralnych, organizacji społecznych, grup nieformalnych oraz mieszkańców angażujących się w inicjatywy lokalne i życie publiczne. Potencjał ten może być wzmacniany poprzez, rozwój konsultacji społecznych, wolontariatu, inicjatyw oddolnych oraz współpracy samorządu z organizacjami społecznymi i mieszkańcami. Istotnym kierunkiem pozostaje także zwiększanie udziału młodzieży w procesach decyzyjnych oraz tworzenie warunków do realizacji inicjatyw społecznych, sportowych, kulturalnych i ekologicznych przez młodych mieszkańców. Równolegle istotne jest tworzenie atrakcyjnych i dostępnych przestrzeni sprzyjających aktywności młodzieży, integracji międzypokoleniowej oraz rozwijaniu zainteresowań i kompetencji społecznych. Wzmacnianie aktywności obywatelskiej powinno obejmować również mieszkańców sołectw poprzez rozwój lokalnych inicjatyw, poprawę dostępności usług publicznych oraz wspieranie współpracy pomiędzy miastem i obszarami wiejskimi.

Opieka zdrowotna zapewnia szeroki dostęp do świadczeń podstawowych i specjalistycznych, a działania samorządu koncentrują się na profilaktyce zdrowotnej oraz dostosowywaniu usług do zmieniających się potrzeb mieszkańców.

Poziom bezpieczeństwa publicznego pozostaje stabilny, jednak diagnoza wskazuje na potrzebę dalszej poprawy bezpieczeństwa i jakości przestrzeni publicznych. Wyzwaniem pozostaje ograniczanie problemów związanych z organizacją ruchu, niewłaściwym parkowaniem, egzekwowaniem zasad porządku publicznego oraz przeciwdziałaniem aktom wandalizmu i dewastacji mienia komunalnego, które wpływają na komfort i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców. Istotnym kierunkiem działań jest rozwój monitoringu miejskiego, poprawa bezpieczeństwa w otoczeniu szkół oraz innych miejsc intensywnie użytkowanych przez mieszkańców, a także wzmacnianie współpracy służb i instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo. Równocześnie ważne jest rozwijanie systemu zarządzania kryzysowego i zwiększanie odporności gminy na sytuacje nadzwyczajne w tym odpowiednie przygotowanie infrastruktury i miejsc doraźnego schronienia.

Istotnym zasobem społecznym gminy Olecko jest kultura oraz dziedzictwo kulturowe Olecka i Mazur, które stanowią jeden z filarów rozwoju społecznego, gospodarczego i promocyjnego gminy. Obejmują one działalność instytucji kultury, lokalną historię, tradycje, język mazurski, zwyczaje oraz aktywność mieszkańców. Kultura wzmacnia więzi społeczne, buduje tożsamość lokalną, wspiera edukację regionalną, zwiększa atrakcyjność turystyczną oraz wpływa na rozpoznawalność Olecka jako miejsca do życia i odwiedzania.

Gmina Olecko dysponuje bogatym dziedzictwem kulturowym związanym z historią Mazur i wielokulturowym charakterem regionu. Coraz większe znaczenie zyskują działania służące popularyzacji dziedzictwa mazurskiego, w tym lokalnej mowy (języka mazurskiego), tradycji i obrzędowości. Ważną rolę odgrywają Koła Gospodyń Wiejskich, organizacje społeczne, lokalni twórcy oraz animatorzy kultury, którzy podtrzymują lokalne zwyczaje, promują kuchnię regionalną i integrują mieszkańców. Rozwojowi tożsamości lokalnej sprzyjają również wydarzenia kulturalne i folklorystyczne, takie jak Mazurskie Spotkania z Folklorem, „Przystanek Olecko”, SZTAMA, Święto Miodu i Mleka czy inicjatywy odtwarzające dawne tradycje regionu. Uzupełnieniem oferty są nowe wydarzenia łączące kulturę z aktywnością fizyczną i rekreacją, takie jak Active Festival Olecko. Ważnym elementem ochrony i popularyzacji dziedzictwa pozostają także Olecka Izba Historyczna oraz Miejsko-Powiatowa Biblioteka Publiczna w Olecku, pełniące funkcje edukacyjne, integracyjne i promujące historię regionu. Wszystkie te działania wzmacniają poczucie lokalnej tożsamości, integrują mieszkańców oraz budują wspólnotę opartą na dziedzictwie kulturowym i aktywności społecznej. Jednocześnie rozwój oferty kulturalnej i wykorzystanie dziedzictwa regionalnego wzmacniają potencjał turystyki kulturowej, zwiększają rozpoznawalność gminy oraz wspierają rozwój lokalnej gospodarki opartej na usługach, wydarzeniach i produktach regionalnych.

Do czynników stymulujących rozwój gminy Olecko należy zaliczyć wysoki kapitał społeczny oparty na aktywności mieszkańców, organizacjach pozarządowych oraz lokalnych liderach, wysoką jakość infrastruktury prorodzinnej obejmującą rozwinięty system edukacji i rosnącą dostępność opieki nad dziećmi do lat trzech, a także bogate dziedzictwo kulturowe,

aktywność instytucji kultury oraz szeroką ofertę wydarzeń kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, które wzmacniają lokalną tożsamość, integrują mieszkańców, budują pozytywny wizerunek gminy oraz zwiększają jej atrakcyjność turystyczną i inwestycyjną. Istotnym potencjałem rozwojowym pozostaje również aktywność instytucji kultury, Kół Gospodyń Wiejskich, organizacji społecznych oraz inicjatyw promujących dziedzictwo mazurskie. Przyszły rozwój gminy Olecko będzie uzależniony od zdolności do skutecznego łagodzenia skutków starzenia się populacji, wzmacniania zaangażowania obywatelskiego, aktywizacji młodzieży oraz pełnego wykorzystania potencjału społecznego i kulturowego jako podstaw trwałego rozwoju i poprawy jakości życia mieszkańców. Równocześnie konieczne będzie dalsze rozwijanie usług społecznych, zdrowotnych i opiekuńczych odpowiadających na potrzeby starzejącego się społeczeństwa, poprawa dostępności usług publicznych dla mieszkańców całej gminy, w tym sołectw, a także tworzenie warunków sprzyjających aktywności rodzin, osób z niepełnosprawnościami i młodych mieszkańców. Kompleksowe uwzględnienie potrzeb poszczególnych grup społecznych będzie miało kluczowe znaczenie dla budowania spójności społecznej oraz wzmacniania atrakcyjności Olecka jako miejsca do życia.

Sfera gospodarcza – wnioski i podsumowanie

Sfera gospodarcza gminy Olecko charakteryzuje się stabilnym, umiarkowanym wzrostem aktywności gospodarczej, wynikającym przede wszystkim ze zwiększającej się liczby podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON oraz rosnącej roli sektora usługowego, budowlanego i przemysłowego. Gospodarka ma charakter zdominowany przez mikroprzedsiębiorstwa, co sprzyja elastyczności, przedsiębiorczości indywidualnej i lokalnemu obrotowi gospodarczemu, lecz równocześnie ogranicza zdolność do akumulacji kapitału, skalowania działalności i generowania stabilnych wpływów podatkowych. Struktura branżowa jest zróżnicowana, a największą dynamiką wykazują usługi, handel, budownictwo oraz działalność profesjonalna i techniczna. Obecność dwóch specjalnych stref ekonomicznych, wysoki poziom dostępnej pomocy publicznej dla przedsiębiorców oraz jedno z najniższych w regionie stawek podatku od środków transportowych stanowią istotne atuty lokalizacyjne i stwarzają warunki do przyciągania inwestorów produkcyjnych, logistycznych oraz usługowych. Mimo tych atutów w gminie brakuje większych przedsiębiorstw zdolnych do strukturalnego wzmacniania rynku i generowania wysokoproduktywnych miejsc pracy.

Istotnym potencjałem rozwoju gospodarczego gminy jest również rozwinięta infrastruktura sportowa i rekreacyjna oraz wieloletnie tradycje sportowe. Kompleks obiektów obejmujący m.in. Halę Widowiskowo-Sportową z Pływalnią „Lega”, stadion miejski, obiekty MOSiR, plaże, ścieżki pieszo-rowerowe oraz bazę sportową zlokalizowaną w Parku Sportu i Rekreacji stwarza korzystne warunki do organizacji obozów sportowych, zgrupowań, turniejów i zawodów o zasięgu regionalnym oraz ponadregionalnym. Na konkurencyjność tej oferty wpływa także korzystna lokalizacja obiektów sportowych w sąsiedztwie Jeziora Oleckie Wielkie, terenów rekreacyjnych oraz zaplecza usługowego. Potencjał ten może sprzyjać rozwojowi turystyki sportowej oraz generować popyt na usługi noclegowe, gastronomiczne, rekreacyjne, rehabilitacyjne, prozdrowotne i transportowe, wzmacniając lokalną gospodarkę. Korzystne warunki przyrodnicze, spokojny charakter gminy oraz rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna stwarzają również możliwości rozwoju usług

związanych z regeneracją, aktywnym wypoczynkiem, profilaktyką zdrowotną, ofertą wellness oraz usługami skierowanymi do seniorów, bez konieczności ubiegania się o formalny status uzdrowiska. Atutem Olecka jest również koncentracja infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w sąsiedztwie Jeziora Oleckie Wielkie oraz terenów rekreacyjnych, co ułatwia organizację wydarzeń sportowych i zwiększa atrakcyjność gminy jako miejsca organizacji obozów treningowych, zgrupowań oraz imprez sportowych o zasięgu regionalnym i ponadregionalnym.

Istotnym potencjałem gospodarczym pozostaje również kultura i dziedzictwo lokalne. Wydarzenia kulturalne, działalność Regionalnego Ośrodka Kultury „Mazury Garbate”, amfiteatru Podzamcze oraz inicjatywy promujące dziedzictwo mazurskie, kuchnię regionalną i lokalnych twórców wzmacniają rozpoznawalność Olecka, sprzyjają rozwojowi turystyki kulturowej oraz tworzą dodatkowe możliwości rozwoju przedsiębiorczości w sektorze usług, gastronomii, agroturystyki i produktów lokalnych. Rozwój turystyki kulturowej, kulinarnej i weekendowej, oparty na dziedzictwie Mazur Garbatych, wydarzeniach kulturalnych oraz aktywności lokalnych twórców i Kół Gospodyń Wiejskich, może stanowić dodatkowy impuls dla rozwoju lokalnych przedsiębiorstw, gospodarstw agroturystycznych oraz producentów żywności regionalnej.

Poziom przedsiębiorczości systematycznie rośnie i jest wyższy niż średnia dla powiatu oraz województwa, choć wciąż poniżej średniej krajowej. Dochody własne z PIT i CIT wykazują trend wzrostowy. Rynek pracy cechuje się zmiennością – pomimo długookresowego spadku liczby bezrobotnych odnotowano silny wzrost bezrobocia w 2023 roku. Obciążenia strukturalne, obejmujące niższą aktywność zawodową kobiet, trudności z aktywizacją osób młodych, osób długotrwale bezrobotnych oraz mieszkańców obszarów wiejskich, wskazują na konieczność silniejszego powiązania działań rynku pracy z potrzebami lokalnej gospodarki oraz rozwoju instrumentów wspierających aktywność zawodową różnych grup mieszkańców.

Ograniczeniem pełnego wykorzystania potencjału sportowego pozostaje niewystarczająco rozwinięta baza noclegowa, szczególnie przeznaczona dla grup sportowych, uczestników zgrupowań oraz wydarzeń ponadlokalnych. Rozwój infrastruktury noclegowej i usług towarzyszących stanowi istotny warunek zwiększenia znaczenia turystyki sportowej jako jednego z kierunków rozwoju gospodarczego gminy.

Potrzeby rozwojowe koncentrują się na tworzeniu warunków sprzyjających zakładaniu i rozwojowi małych i średnich przedsiębiorstw, przyciąganiu inwestycji o wysokiej wartości dodanej, zwiększeniu aktywności zawodowej mieszkańców oraz poprawie dopasowania kształcenia i kompetencji do struktury lokalnego rynku pracy. Ważnym kierunkiem rozwoju pozostaje także pełniejsze wykorzystanie potencjału sportowego, turystycznego, kulturowego i przyrodniczego gminy poprzez rozwój infrastruktury noclegowej, usług czasu wolnego oraz oferty skierowanej do turystów, uczestników wydarzeń sportowych i kulturalnych oraz inwestorów z sektora usług. Szczególnie perspektywnym kierunkiem jest rozwój usług prozdrowotnych, rehabilitacyjnych, regeneracyjnych, senioralnych i wellness, wykorzystujących walory przyrodnicze oraz wysoką jakość środowiska, co może stanowić

jeden z elementów dywersyfikacji lokalnej gospodarki i wzmacniania całorocznej oferty turystycznej.

Sfera przestrzenna – wnioski i podsumowanie

Sfera przestrzenna gminy Olecko charakteryzuje się ustabilizowaną strukturą użytkowania gruntów z przewagą funkcji rolnej oraz dużym potencjałem przyrodniczo-rekreacyjnym (Mazury Garbate, jeziora, lasy).

Infrastruktura techniczna jest relatywnie dobrze rozwinięta, lecz dominują wyzwania związane z dostępnością komunikacyjną i planowaniem przestrzennym. W ostatnich latach odnotowano systematyczną poprawę i modernizację infrastruktury drogowej, zwłaszcza dróg gminnych i lokalnych. Równolegle, w ramach realizacji założeń idei Cittaslow, nastąpił rozwój infrastruktury rowerowej, co wpisuje się w ideę miasta spokojnego, przyjaznego mieszkańcom. Jednakże kluczową barierą rozwojową pozostaje ograniczona dostępność komunikacyjna. Przez teren gminy przebiegają nieczynne w ruchu pasażerskim linie kolejowe, a połączenia autobusowe są niewystarczające, co przyczynia się do wykluczenia komunikacyjnego.

Ograniczenia komunikacyjne w największym stopniu dotyczą mieszkańców sołectw, uczniów, seniorów oraz osób korzystających z usług publicznych, dlatego dalszy rozwój transportu powinien uwzględniać potrzeby różnych grup użytkowników oraz poprawę dostępności usług świadczonych na terenie gminy.

Rozwój infrastruktury powinien uwzględniać również poprawę bezpieczeństwa użytkowników przestrzeni publicznych poprzez modernizację przejść dla pieszych, zwiększanie bezpieczeństwa w otoczeniu szkół i obiektów użyteczności publicznej, rozwój monitoringu oraz działania ograniczające akty wandalizmu i dewastacji mienia publicznego.

Zasoby mieszkaniowe charakteryzuje stabilna liczba budynków, przy jednoczesnej poprawie warunków mieszkaniowych (m.in. wzrost powierzchni mieszkalnej na osobę). Gmina prowadzi spójną politykę lokalową, opartą na Wieloletnim programie gospodarowania zasobem mieszkaniowym. Zasób komunalny i socjalny podlega fluktuacjom, które dostosowują go do bieżących potrzeb społecznych.

Istotnym kierunkiem rozwoju pozostaje również tworzenie dostępnych warunków mieszkaniowych odpowiadających potrzebom młodych rodzin, seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz osób rozpoczynających samodzielne życie zawodowe.

Istotnym elementem rozwoju przestrzennego pozostaje również kształtowanie wysokiej jakości przestrzeni publicznych sprzyjających integracji społecznej i aktywności mieszkańców. Rozwój tych przestrzeni powinien uwzględniać tworzenie miejsc spotkań, rekreacji i aktywności dostępnych dla dzieci, młodzieży, rodzin, seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami, zarówno w mieście, jak i na terenach wiejskich. Ważne jest również zapewnienie mieszkańcom sołectw dostępu do funkcjonalnych i estetycznych przestrzeni wspólnych, które sprzyjają budowaniu więzi społecznych i aktywności lokalnej.

W kontekście rozwoju funkcjonalno-przestrzennego gminy istotnym wyzwaniem pozostaje zjawisko rozpraszania zabudowy, które może generować zwiększone koszty obsługi

infrastrukturalnej oraz utrudniać racjonalne gospodarowanie przestrzenią. Ograniczenia te wskazują na potrzebę koncentracji nowych inwestycji w obrębie istniejących struktur osadniczych oraz w obszarach posiadających dostęp do infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

Infrastruktura podstawowa (wodociągowa i kanalizacyjna) jest wysoko rozwinięta, a odsetek ludności korzystającej z sieci utrzymuje się na wysokim poziomie. Gmina działa w ramach aglomeracji ściekowej i inwestuje w indywidualne systemy, takie jak przydomowe oczyszczalnie ścieków. Infrastruktura gazowa jest konsekwentnie rozbudowywana, co prowadzi do wzrostu udziału mieszkańców korzystających z gazu. W zakresie elektroenergetyki, mimo przyrostu liczby odbiorców, zużycie energii na jednego odbiorcę maleje, co wskazuje na poprawę efektywności energetycznej. Jednocześnie istotnym kierunkiem rozwoju pozostaje wzmacnianie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego poprzez rozwój odnawialnych źródeł energii, poprawę efektywności energetycznej budynków, działania termomodernizacyjne oraz rozwój lokalnych form współpracy energetycznej, w tym analizę możliwości funkcjonowania spółdzielni energetycznej. W obszarze telekomunikacji dominuje sieć światłowodowa, co zapewnia dobrą jakość połączeń, jednakże w gminie nadal występują białe plamy NGA (obszary bez zasięgu stacjonarnego szerokopasmowego dostępu do Internetu).

Dominacja odpadów zmieszanych w ogólnym strumieniu odpadów komunalnych wymaga dalszej intensyfikacji działań w zakresie selektywnej zbiórki, a także usunięcia dużej części zinwentaryzowanego azbestu, w tym materiałów zakwalifikowanych do najwyższego stopnia pilności.

Sfera klimatyczno-środowiskowa – wnioski i podsumowanie

Gmina Olecko, położona nad Jeziorem Oleckim Wielkim, charakteryzuje się wysokimi walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi i rekreacyjnymi, które stanowią jeden z najważniejszych potencjałów rozwojowych gminy oraz podstawę rozwoju turystyki i wysokiej jakości życia mieszkańców. Jezioro Oleckie Wielkie, pozostałe jeziora, rzeka Lega, rozległe kompleksy leśne, obszary chronione oraz tereny zielone, w połączeniu z położeniem w sercu Mazur, tworzą korzystne warunki dla rozwoju turystyki, rekreacji, aktywnego wypoczynku oraz budowania atrakcyjnej przestrzeni do życia. Dodatkowym atutem jest przynależność Olecka do międzynarodowej sieci Cittaslow, podkreślająca charakter miasta jako miejsca spokojnego, przyjaznego mieszkańcom i turystom, dbającego o wysoką jakość przestrzeni publicznej oraz zrównoważony rozwój. Jednocześnie, mimo korzystnych uwarunkowań środowiskowych i stabilnych zasobów wód podziemnych, gmina mierzy się z wyzwaniami związanymi z jakością wód powierzchniowych, jakością powietrza, gospodarką odpadami oraz bezpieczeństwem geologicznym. Obszar wyróżnia się wysoką wartością przyrodniczą dzięki obecności trzech Obszarów Chronionego Krajobrazu, użytku ekologicznego oraz licznych pomników przyrody, a lasy zajmują blisko jedną piątą powierzchni gminy.

Jakość powietrza w strefie warmińsko-mazurskiej w większości spełnia normy, jednak utrzymują się przekroczenia stężeń benzo(a)pirenu oraz ozonu, co stanowi zagrożenie dla zdrowia publicznego i jakości życia mieszkańców. Jednocześnie gmina podejmuje

działania na rzecz poprawy stanu powietrza poprzez, wymianę nieefektywnych źródeł ciepła, termomodernizację budynków oraz rozwój odnawialnych źródeł energii, w szczególności instalacji fotowoltaicznych. Ważne jest jednak prowadzenie takich działań w sposób przemyślany, z poszanowaniem krajobrazu, środowiska i interesu mieszkańców. Działania te mogą jednocześnie wzmacniać lokalne bezpieczeństwo energetyczne oraz ograniczać koszty funkcjonowania mieszkańców i instytucji publicznych. Ważnym kierunkiem adaptacji do zmian klimatu pozostaje również rozwój rozwiązań zwiększających retencję wód opadowych oraz zielono-błękitnej infrastruktury, wspierających ochronę zasobów wodnych, poprawę mikroklimatu i odporność gminy na skutki zjawisk ekstremalnych. Szczególne znaczenie mają działania ograniczające negatywny wpływ zanieczyszczeń na zdrowie dzieci, seniorów oraz osób cierpiących na choroby układu oddechowego.

W zakresie zasobów wodnych stan wielu jednolitych części wód powierzchniowych, w tym jezior i rzeki Lega, określany jest jako umiarkowany lub zły, co ogranicza ich potencjał rekreacyjny. Wody podziemne pozostają natomiast w dobrym stanie chemicznym i ilościowym. Na terenie gminy występują złoża kruszyw naturalnych, jednak obszar jest obciążony podwyższonym ryzykiem geologiczno-budowlanym, obejmującym liczne osuwiska, tereny zagrożone ruchami masowymi oraz strefy ryzyka powodziowego.

System gospodarki odpadami funkcjonuje prawidłowo, jednak wyzwaniem pozostaje wysoki udział odpadów zmieszanych, co wskazuje na potrzebę dalszego zwiększania poziomu selektywnej zbiórki, wzmacniania edukacji ekologicznej oraz wdrażania rozwiązań sprzyjających gospodarce o obiegu zamkniętym. W kolejnych latach zasadne będzie również pogłębienie analiz, dotyczących możliwości wykorzystania nowoczesnych technologii odzysku energii z odpadów, z uwzględnieniem uwarunkowań środowiskowych, ekonomicznych i organizacyjnych. Istotnym wyzwaniem pozostaje także sukcesywne usuwanie wyrobów zawierających azbest, którego znaczna część nadal wymaga bezpiecznego unieszkodliwienia. Proces ten wiąże się z wysokimi kosztami, jednak ma istotne znaczenie dla ochrony zdrowia mieszkańców oraz poprawy stanu środowiska. W kolejnych latach istotnym kierunkiem działań będzie dalsze doskonalenie systemu gospodarki odpadami poprzez, zwiększanie poziomu selektywnej zbiórki, rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym oraz analizę możliwości wykorzystania nowoczesnych technologii odzysku energii z odpadów, zgodnie z obowiązującymi uwarunkowaniami środowiskowymi i ekonomicznymi.

Łącznie uwarunkowania te wskazują na istotny potencjał rozwojowy gminy Olecko związany z walorami przyrodniczymi, dostępnością czystych wód podziemnych, możliwościami rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz wzmacniania lokalnego bezpieczeństwa energetycznego. Jednocześnie, niezbędne pozostaje przeciwdziałanie zagrożeniom środowiskowym, poprawa jakości wód i powietrza, usprawnienie systemu gospodarki odpadami, rozwój retencji i zielono-błękitnej infrastruktury oraz ograniczanie ryzyk geologicznych i powodziowych.

Równocześnie, istotnym elementem polityki środowiskowej i przestrzennej powinno być zwiększanie odporności gminy na skutki zmian klimatu oraz innych sytuacji kryzysowych

poprzez, rozwój systemów zarządzania kryzysowego, odpowiednie przygotowanie infrastruktury oraz zapewnienie miejsc doraźnego schronienia dla mieszkańców.

1.2. Analiza SWOT

Poniżej przedstawiono tabele, w których określono mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym, które wpływają na dalszy rozwój gminy.

Tabela 2. Analiza SWOT – wymiar społeczny

Mocne strony	Słabe strony
- rozwinięty system edukacji z wysoką dostępnością miejsc w wychowaniu przedszkolnym i podstawowym, - wysoka jakość infrastruktury prorodzinnej i rosnąca dostępność opieki nad dziećmi do lat trzech, - wysoki kapitał społeczny oparty na aktywności mieszkańców, organizacji pozarządowych, lokalnych liderów i grup nieformalnych, - rozwijające się mechanizmy partycypacji społecznej oraz wysoka aktywność obywatelska mieszkańców, - rozbudowana sieć instytucjonalna pomocy społecznej (jednostki gminne i aktywny sektor NGO), - kompleksowe wsparcie seniorów, rodzin i osób z niepełnosprawnościami realizowane przez samorząd i organizacje społeczne, - zróżnicowana i rozbudowana struktura świadczeniodawców opieki zdrowotnej (publiczni i prywatni), w tym szpital, - bogate dziedzictwo kulturowe Mazur oraz aktywność instytucji kultury, Kół Gospodyń Wiejskich, lokalnych twórców i animatorów kultury, - szeroka oferta wydarzeń kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych wzmacniająca integrację mieszkańców i lokalną tożsamość, - korzystne wskaźniki bezpieczeństwa publicznego, - rozwijana infrastruktura sportowo-rekreacyjna,	- systematyczny spadek liczby mieszkańców, - postępujące starzenie się społeczeństwa (wzrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym), - spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, co może skutkować niedoborem dzieci w placówkach edukacyjnych i ograniczeniem zasobów pracy, - wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej – wyższy poziom korzystania z pomocy społecznej niż średnia krajowa i wojewódzka, - zróżnicowanie wyników egzaminów ósmoklasisty, szczególnie w zakresie matematyki oraz w placówkach wiejskich, - utrzymujące się problemy społeczne, takie jak uzależnienia, przemoc domowa i wykluczenie, wymagające stałej interwencji, - nierównomierna dostępność części usług publicznych pomiędzy miastem a sołectwami, - niewystarczająca oferta przestrzeni aktywności dla młodzieży oraz ograniczone włączanie młodych mieszkańców w życie publiczne, - spory społeczne i problemy w zakresie organizacji ruchu i parkowania w centrum.

doświadczenie gminy w realizacji projektów zewnętrznych – samorząd i jednostki mają praktykę w pozyskiwaniu i rozliczaniu środków.	
Szanse	Zagrożenia
- pozyskiwanie środków krajowych i europejskich na rozwój usług społecznych, edukacji, zdrowia, kultury, sportu i infrastruktury społecznej, - rozwój usług zdrowotnych, opiekuńczych, rehabilitacyjnych, profilaktycznych i senioralnych odpowiadających na potrzeby starzejącego się społeczeństwa, - wzmacnianie polityki prorodzinnej oraz rozwój usług wspierających rodziny z dziećmi, - rozwój współpracy samorządu, szkół, organizacji społecznych i przedsiębiorców na rzecz lepszego dopasowania edukacji do potrzeb rynku pracy, - moda na zdrowy styl życia i rosnące zainteresowanie turystyką aktywną (turystyka aktywna, uzdrowiskowa, kulturalna), - rozwój kultury jako narzędzia integracji społecznej, edukacji regionalnej, promocji i rozwoju turystyki kulturowej, - wykorzystanie dziedzictwa mazurskiego, języka mazurskiego, wydarzeń kulturalnych oraz działalności KGW do budowania marki gminy, - rozwój wolontariatu, konsultacji społecznych, inicjatyw lokalnych oraz aktywności mieszkańców, - rozwój działań międzypokoleniowych oraz poprawa dostępności usług publicznych na obszarach wiejskich, - rozwój monitoringu miejskiego oraz działań zwiększających bezpieczeństwo i jakość przestrzeni publicznych, - zmiany technologiczne, takie jak e-usługi, telemedycyna i praca zdalna, dające szansę na zatrzymanie mieszkańców i przyciąganie nowych,	- postępujący proces starzenia się społeczeństwa i związany z tym wzrost liczby osób wymagających długoterminowego wsparcia społecznego i zdrowotnego, - dalszy odpływ ludności młodej do większych ośrodków, - pogarszający się dostęp do specjalistycznych usług zdrowotnych w mniejszych miastach, - zmiany programowe w zakresie polityki społecznej i edukacyjnej, - osłabianie więzi w społecznościach lokalnych wynikające z procesów globalizacji, - niewystarczające wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa lokalnego w rozwoju społecznym i gospodarczym, - wysoki poziom konkurencyjności sąsiednich ośrodków turystycznych, - pogłębianie się różnic w dostępie do usług pomiędzy miastem a obszarami wiejskimi, - spadek atrakcyjności centrum miasta z powodu problemów z parkowaniem i chaosem przestrzennym, - rosnące koszty utrzymania usług społecznych, edukacyjnych, kulturalnych i opiekuńczych oraz ograniczone możliwości finansowe samorządu.

- wzrost zainteresowania osiedlaniem się na obszarach o niższym poziomie urbanizacji.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 3. Analiza SWOT – wymiar gospodarczy

Mocne strony	Słabe strony
• dominacja sektorów budownictwa i handlu, przy rosnącym znaczeniu branży usług profesjonalnych, • obecność dwóch specjalnych stref ekonomicznych (Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna i Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna), • możliwość uzyskania najwyższego poziomu pomocy publicznej (do 70% ulgi w CIT/PIT) na inwestycje w strefach, • przynależność do sieci Cittaslow umożliwiającą dostęp do dedykowanych środków finansowych wyłącznie dla członków, • wskaźnik przedsiębiorczości jest wyższy niż średnia dla powiatu i województwa, • jedno z najniższych w regionie stawek podatku od środków transportowych, co jest atutem lokalizacyjnym dla firm transportowych, • dochody własne z PIT i CIT wykazują trend wzrostowy, wzmacniając zdolności inwestycyjne gminy, • rozwinięta infrastruktura sportowa i rekreacyjna stwarzająca warunki do rozwoju turystyki sportowej oraz organizacji obozów, zgrupowań i wydarzeń sportowych, • bogate dziedzictwo kulturowe Mazur Garbatych, obejmujące historię regionu, tradycje mazurskie, język mazurski, folklor, zwyczaje i kuchnię regionalną, stanowiące istotny potencjał budowania marki gminy, rozwoju turystyki kulturowej oraz lokalnej przedsiębiorczości, • aktywność instytucji kultury, Kół Gospodyń Wiejskich, lokalnych twórców i organizacji społecznych wspierająca rozwój produktów lokalnych, dziedzictwa kulinarnego,	• wyraźnie mikroprzedsiębiorczy profil gospodarki, co utrudnia rozwijanie działalności na większą skalę oraz gromadzenie kapitału, • brak większych przedsiębiorstw, które mogłyby stabilizować rynek i tworzyć miejsca pracy o wysokiej produktywności, • wysoki poziom bezrobocia – wysokie bezrobocie szczególnie w porównaniu do średniej krajowej i wojewódzkiej, • brak połączeń kolejowych i słabe połączenia autobusowe, zmniejszające dostępność transportową i podnoszące koszty dojazdów do pracy, ograniczona dostępność transportowa, • brak silnych lokalnych instytucji wsparcia biznesu, • ograniczone dopasowanie kształcenia do potrzeb biznesu, • tereny inwestycyjne planowane w planie ogólnym głównie na gruntach KOWR – brak planów miejscowych, uzbrojenia i dróg. Przygotowanie wygeneruje wysokie koszty, • niewystarczająca baza noclegowa ograniczająca rozwój turystyki sportowej i organizację wydarzeń ponadlokalnych, • niewystarczająco rozwinięte usługi towarzyszące (gastronomiczne, rehabilitacyjne, zdrowotne i transportowe) wspierające rozwój turystyki sportowej i całorocznej, • niewystarczające wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa lokalnego jako trwałego czynnika rozwoju gospodarczego i turystycznego, • niewystarczające wykorzystanie naturalnych walorów gminy do rozwoju usług prozdrowotnych i regeneracyjnych.

rękodzieła oraz integrację mieszkańców i rozwój sołectw, - korzystne warunki przyrodnicze sprzyjające rozwojowi usług prozdrowotnych, rehabilitacyjnych, wellness i regeneracyjnych, - rozpoznawalne wydarzenia kulturalne, folklorystyczne, sportowe i rekreacyjne oraz działania popularyzujące język mazurski i edukację regionalną, wzmacniające markę Olecka, zwiększające jego rozpoznawalność oraz atrakcyjność turystyczną i inwestycyjną, - funkcja Olecka jako lokalnego centrum usługowego dla mieszkańców gminy i okolicznych miejscowości, - doświadczenie gminy w realizacji projektów zewnętrznych – samorząd i jednostki mają praktykę w pozyskiwaniu i rozliczaniu środków.	
Szanse	Zagrożenia
- wzrost gospodarczy kraju, - dostęp do środków z funduszy krajowych lub europejskich na rozwój gospodarczy, przedsiębiorczość i innowacje, - wzrost popytu zewnętrznego na produkty ekologiczne i ofertę turystyczno-wypoczynkową, - rozwój turystyki sportowej oraz organizacji obozów, zgrupowań, turniejów i wydarzeń sportowych w oparciu o istniejącą infrastrukturę sportowo-rekreacyjną, - rozwijające się inicjatywy społeczne i partnerstwa lokalne, - rosnące znaczenie „zielonej gospodarki” i „slow tourism”, - rozwój usług prozdrowotnych, rehabilitacyjnych, regeneracyjnych, senioralnych i wellness wykorzystujących walory przyrodnicze gminy, - oferowanie wsparcia dla przedsiębiorców w różnych formach, - rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, szczególnie w sektorze usług, turystyki,	- niewykorzystanie potencjału sportowego z powodu niewystarczającej bazy noclegowej i usług towarzyszących, - niewykorzystanie walorów przyrodniczych do rozwoju usług prozdrowotnych, rehabilitacyjnych i regeneracyjnych, - niepewne rokowania dotyczące koniunktury gospodarczej, - niestabilne przepisy utrudniające działanie biznesu, - rosnące koszty prowadzenia działalności gospodarczej, - wzrost kosztów budowy infrastruktury technicznej pod rozwój terenów inwestycyjnych, - odpływ młodych i wykwalifikowanych mieszkańców oraz niedopasowanie kompetencji do potrzeb rynku pracy, - konkurencja sąsiednich gmin/powiatów o inwestorów, oferujących bardziej uzbrojone tereny i korzystniejsze warunki,

gastronomii, przemysłów kreatywnych oraz usług prozdrowotnych, - wykorzystanie dziedzictwa kulturowego Mazur Garbatych, wydarzeń kulturalnych oraz produktów lokalnych do wzmacniania marki gminy, rozwoju turystyki i lokalnej przedsiębiorczości, - rozwój lokalnych produktów, dziedzictwa kulinarnego i krótkich łańcuchów dostaw wspierających gastronomię, turystykę i przedsiębiorczość, - planowanie i rozbudowa stref inwestycyjnych, - rozwój współpracy między lokalnymi firmami, - rozwój współpracy samorządu, szkół i przedsiębiorców na rzecz lepszego dopasowania kompetencji mieszkańców do potrzeb rynku pracy, - rozwój odnawialnych źródeł energii, poprawa efektywności energetycznej oraz wzmacnianie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego.	- trudności formalne i wysoka konkurencja w pozyskiwaniu unijnych środków wsparcia finansowego, - utrata/spadek dochodów miasta przez odpływ mieszkańców do sąsiednich miejscowości, - sezonowość ruchu turystycznego ograniczająca stabilność działalności przedsiębiorstw związanych z turystyką i usługami.
--	--

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 4. Analiza SWOT – wymiar przestrzenny

Mocne strony	Słabe strony
- systematyczna modernizacja infrastruktury drogowej oraz funkcjonujący transport publiczny na terenie gminy, wspierające codzienną mobilność mieszkańców i dostęp do usług publicznych, - wyraźny rozwój infrastruktury rowerowej, przynależność do Cittaslow, - atrakcyjne położenie na obszarze Mazur oraz wysokie walory krajobrazowe i rekreacyjne sprzyjające rozwojowi funkcji mieszkaniowych, turystycznych i usługowych, - zróżnicowana struktura przestrzenna – gmina łączy funkcje miejskie, wiejskie, rolnicze, usługowe, mieszkaniowe i rekreacyjne,	- ograniczona dostępność komunikacyjna, w wymiarze regionalnym – brak czynnych pasażerskich połączeń kolejowych oraz niewystarczające połączenia autobusowe z większymi ośrodkami utrudniają rozwój społeczny, gospodarczy i turystyczny gminy, - niedostateczny stan dróg gminnych i powiatowych, - niewystarczające dostosowanie transportu publicznego do potrzeb mieszkańców, w szczególności sołectw, uczniów, seniorów i osób dojeżdżających do pracy, - rozproszona struktura zabudowy, utrudniająca przygotowanie terenów pod rozwój funkcji gospodarczych,

- wysoko rozwinięta infrastruktura wodociągowa, - wysoki stopień skanalizowania oraz przynależność gminy do aglomeracji ściekowej, - dominująca technologia dostępu do internetu to sieć światłowodowa, - poprawa warunków mieszkaniowych, - dobrze rozwinięta przestrzeń rekreacyjna obejmująca jeziora, rzekę Legę, tereny zielone oraz infrastrukturę sportowo-rekreacyjną, - dostępne tereny inwestycyjne oraz potencjał adaptacji części istniejących budynków i terenów gminnych do nowych funkcji społecznych, gospodarczych i usługowych, - doświadczenie w realizacji inwestycji infrastrukturalnych – gmina posiada praktykę w modernizacji przestrzeni, dróg i infrastruktury technicznej.	- występowanie białych plam NGA (obszary bez zasięgu stacjonarnego szerokopasmowego dostępu do Internetu), - problemy w zakresie organizacji ruchu i niedobór uporządkowanych miejsc parkingowych w centrum miasta, - nierównomierna dostępność infrastruktury i usług pomiędzy miastem a obszarami wiejskimi, - ograniczona dostępność mieszkań dla młodych rodzin i osób planujących osiedlenie się w gminie (formuła TBS), - niewystarczające zagospodarowanie części przestrzeni publicznych oraz starzejąca się infrastruktura rekreacyjna, brak nowych inwestycji w strefach nadwodnych, - ograniczona oferta rekreacyjna dla młodzieży.
Szanse	Zagrożenia
- dostęp do środków z funduszy krajowych lub europejskich na infrastrukturę i transport, - wzrost zainteresowania osiedlaniem się na terenach o niższym poziomie urbanizacji (co może zachęcać do rozwoju mieszkalnictwa), - możliwość współpracy z sąsiednimi gminami w ramach subregionu (wspólne inwestycje w drogi, turystykę), - rozwój infrastruktury cyfrowej, w tym e-usług i e-administracji, - realizacja strategicznych inwestycji wpływających na rozwój komunikacyjny i gospodarczy obszaru, - modernizacja i wymiana infrastruktury dzięki funduszom zewnętrznym, - rozwój regionalnych połączeń autobusowych oraz działania na rzecz przywrócenia pasażerskich połączeń kolejowych,	- ryzyko marginalizacji komunikacyjnej regionu w kontekście głównych korytarzy transportowych, - dalsze pogłębianie wykluczenia komunikacyjnego mieszkańców, szczególnie obszarów wiejskich, - odkładanie realizacji inwestycji rządowych (drogowych) na poziomie centralnym, - spadek atrakcyjności centrum miasta z powodu problemów z parkowaniem i chaosem przestrzennym, - brak efektywnej polityki mieszkaniowej, - degradacja niewykorzystanych budynków i terenów gminnych, - presja urbanizacyjna i turystyczna, - ograniczona ilość środków na inwestycje i modernizację infrastruktury miejskiej w przyszłych latach, - pogarszanie jakości przestrzeni publicznych wskutek aktów wandalizmu oraz niewystarczającego poziomu monitoringu i ochrony infrastruktury.

• zagospodarowanie terenów nadwodnych oraz rozwój infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej i sportowej, • rozwój przestrzeni publicznych sprzyjających integracji mieszkańców, w tym miejsc spotkań, aktywności i rekreacji dostępnych dla dzieci, młodzieży, rodzin, seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami, • rozwój dostępnego mieszkalnictwa oraz racjonalna koncentracja nowej zabudowy w obszarach wyposażonych w infrastrukturę techniczną.	
---	--

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 5. Analiza SWOT – wymiar klimatyczno-środowiskowy

Mocne strony	Słabe strony
• wysokie walory krajobrazowe Mazur Garbatych, obejmujące jeziora, rzekę Legę, lasy i tereny zielone, sprzyjające rozwojowi turystyki, rekreacji oraz usług prozdrowotnych, • obecność obszarów chronionego krajobrazu, użytku ekologicznego i licznych pomników przyrody, • stabilne i dobre zasoby wód podziemnych (dobry stan chemiczny i ilościowy), • przynależność do Międzynarodowej Sieci Cittaslow, promującej zrównoważony rozwój i ekologię, • potencjał rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz wzmacniania lokalnego bezpieczeństwa energetycznego, • korzystne warunki przyrodnicze sprzyjające rozwojowi turystyki przyjaznej środowisku, aktywnego wypoczynku oraz usług prozdrowotnych, rehabilitacyjnych, wellness i regeneracyjnych.	• utrzymujące się przekroczenia stężeń benzo(a)pirenu (B(a)P) i ozonu (O₃), co jest zagrożeniem dla zdrowia publicznego, • występowanie stref ryzyka powodziowego wzdłuż rzeki Lega, • stan wielu jednolitych części wód powierzchniowych jest umiarkowany lub zły, • dominacja odpadów zmieszanych (stanowią największe obciążenie ilościowe), co wymaga poprawy efektywności selektywnej zbiórki, • znaczący problem z koniecznością usunięcia wyrobów zawierających azbest, • podwyższone ryzyko geologiczno-budowlane (osuwiska), tereny zagrożone ruchami masowymi, • brak aktualnej kompleksowej inwentaryzacji przyrodniczej, • niewystarczająca retencja wód oraz potrzeba rozwoju zielono-błękitnej infrastruktury zwiększającej odporność gminy na skutki zmian klimatu.
Szanse	Zagrożenia
• rozwój lokalnego bezpieczeństwa energetycznego poprzez odnawialne źródła energii, poprawę efektywności	• degradacja środowiska naturalnego, • nasilające się zmiany klimatyczne, wpływające m.in. na pogorszenie jakości

energetycznej oraz współpracę energetyczną, • dostęp do środków z funduszy krajowych lub europejskich na OZE, retencję i ochronę środowiska, • rosnące znaczenie „zielonej gospodarki” i „slow tourism”, • rozwój niskoemisyjnego transportu (ścieżki rowerowe, transport publiczny/zbiorowy), • rozwój retencji oraz zielono-błękitnej infrastruktury zwiększającej odporność gminy na skutki zmian klimatu, • rozwój turystyki przyjaznej środowisku oraz aktywnego wypoczynku opartego na walorach przyrodniczych, • poprawa efektywności gospodarki odpadami oraz analiza możliwości wdrażania nowoczesnych rozwiązań w zakresie odzysku energii z odpadów, • rozwój edukacji ekologicznej oraz działań zwiększających świadomość mieszkańców w zakresie ochrony środowiska.	wody powierzchniowej i wzrost zagrożenia pożarowego w lasach, • znaczny stopień zagrożenia suszą hydrologiczną i ekstremalną suszą rolniczą, • konflikty społeczne wokół dużych inwestycji OZE wynikające z napięcia między rozwojem a ochroną krajobrazu, • wzrost kosztów realizacji inwestycji środowiskowych i energetycznych, • niewystarczające tempo usuwania wyrobów zawierających azbest, • stopniowa utrata bioróżnorodności oraz pogorszenie jakości środowiska w wyniku zmian klimatu i presji antropogenicznej..
---	--

Źródło: Opracowanie własne

1.3. Potencjał gminy

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy społecznej, gospodarczej oraz przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej zidentyfikowano zasoby oraz produkty i usługi, mogące przynieść korzyści bezpośrednie lub pośrednie dla mieszkańców gminy Olecko. Obejmują one zarówno walory przyrodnicze i przestrzenne, jak również kapitał społeczny, przedsiębiorczość, kulturę, sport oraz potencjał instytucjonalny, które mogą wspierać poprawę jakości życia mieszkańców i zrównoważony rozwój gminy.

Do głównych atutów gminy, świadczących o jej potencjale rozwojowym należą następujące zasoby oraz produkty i usługi:

- a) zasoby (charakterystyczne, nieprzetworzone i użyteczne elementy, materialne lub niematerialne, którymi dysponuje gmina):
- wysoki potencjał przyrodniczo-rekreacyjny wynikający z położenia w regionie Mazur Garbatych, obecności Jeziora Oleckie Wielkie, rzeki Lega, terenów leśnych oraz rozległych terenów zielonych,
 - wysokie walory środowiskowe potwierdzone występowaniem trzech Obszarów Chronionego Krajobrazu (Jezior Oleckich, Pojezierza Elckiego, Doliny Legi), jednego użytku ekologicznego oraz dziewięciu pomników przyrody,
 - wysoki kapitał społeczny oparty na aktywnym społeczeństwie obywatelskim oraz dobrze funkcjonującym sektorze organizacji pozarządowych (NGO),

- wskaźnik przedsiębiorczości jest wyższy niż średnia dla powiatu oleckiego i województwa warmińsko-mazurskiego,
 - przynależność do Międzynarodowej Sieci Cittaslow,
 - bogate dziedzictwo kulturowe Mazur Garbatych, obejmujące historię regionu, tradycje, język mazurski, folklor, kuchnię regionalną oraz działalność Kół Gospodyń Wiejskich i lokalnych twórców, stanowiące podstawę budowania lokalnej tożsamości i marki gminy,
 - rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna oraz korzystne warunki przyrodnicze stwarzające potencjał rozwoju turystyki aktywnej, sportowej i usług prozdrowotnych,
 - rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna skupiona wokół Parku Sportu i Rekreacji, obejmująca m.in. Halę Widowiskowo-Sportową z Pływalnią „Lega”, stadion miejski oraz obiekty MOSiR.
- b) produkty i usługi (materialne produkty, wydarzenia oraz usługi, które są oferowane przez gminę):
- rozwinięty system edukacji i wychowania przedszkolnego (placówki publiczne i niepubliczne),
 - dynamiczny rozwój infrastruktury opieki nad dziećmi do lat trzech (żłobek samorządowy), z rosnącym odsetkiem dzieci objętych opieką,
 - szeroka oferta wsparcia instytucjonalnego seniorów (DDS+, OKS, UTW, ORS, usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, Opieka wytchnieniowa, Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej, Opieka 75+, teleopieka) oraz rodzin,
 - obecność dwóch specjalnych stref ekonomicznych: Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna i Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna,
 - systematyczna poprawa i modernizacja infrastruktury drogowej,
 - rozwój infrastruktury rowerowej,
 - bogata oferta kulturalna, sportowa i rekreacyjna, oparta na działalności instytucji kultury, wydarzeniach regionalnych, rozwiniętej bazie sportowej oraz aktywności organizacji społecznych, obejmująca m.in. Mazurskie Spotkania z Folklorem „Przystanek Olecko”, SZTAMĘ, Active Festival Olecko oraz wydarzenia promujące dziedzictwo Mazur Garbatych,
 - dostęp do świadczeń podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej (w tym m.in. szpital Olmedica),
 - rozwijająca się oferta usług prozdrowotnych, rehabilitacyjnych, rekreacyjnych i aktywności fizycznej wykorzystujących walory środowiskowe gminy,
 - działalność Regionalnego Ośrodka Kultury „Mazury Garbate”, Oleckiej Izby Historycznej oraz Miejsko-Powiatowej Biblioteki Publicznej jako instytucji wzmacniających edukację regionalną, kulturę i promocję gminy.

Potencjał rozwojowy gminy Olecko opiera się głównie na wymienionych powyżej zasobach o charakterze społecznym, gospodarczym oraz przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym, jak również na oferowanych produktach i usługach. Szczególne znaczenie mają możliwości łączenia walorów przyrodniczych Mazur Garbatych z ofertą sportową,

kulturalną i rekreacyjną, co pozwala rozwijać turystykę aktywną, kulturową i prozdrowotną oraz wzmacniać markę Olecka jako miejsca atrakcyjnego do życia i wypoczynku.

Potencjał uzdrowiskowy a uwarunkowania gospodarcze – szanse i zagrożenia statusu uzdrowiska

Gmina Olecko dysponuje naturalnymi walorami klimatycznymi oraz zasobami przyrodniczymi, które stanowią o potencjale uzdrowiskowym. W badaniach ankietowych mieszkańcy wskazali turystykę uzdrowiskową i sanatoria jako pożądany kierunek rozwoju bazy turystycznej.

Uzyskanie statusu uzdrowiska wiąże się jednak ze skomplikowaną procedurą (wymóg potwierdzenia właściwości leczniczych klimatu i surowców, wniosek o wydanie odpowiedniego świadectwa, udokumentowane badania, sporządzenie i zatwierdzenie operatu uzdrowiskowego, a następnie uzyskania decyzji ministra zdrowia oraz rozporządzenia Rady Ministrów o nadaniu statusu) oraz rygorystycznymi ograniczeniami prawnymi.

Na obszarze uzdrowiska lub ochrony uzdrowiskowej wydziela się:

- strefę „A”, w której udział terenów zieleni wynosi co najmniej 65%; jest to obszar lokalizacji zakładów i urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego,
- strefę „B”, gdzie udział terenów biologicznie czynnych wynosi co najmniej 50%; strefa ta przeznaczona jest m.in. dla obiektów usługowych, turystycznych (w tym hoteli) oraz zabudowy mieszkaniowej,
- strefę „C”, w której udział terenów biologicznie czynnych wynosi co najmniej 45%; jej podstawową funkcją jest ochrona walorów krajobrazowych i klimatycznych oraz zabezpieczenie złóż naturalnych surowców leczniczych.

Utworzenie powyższych stref narzucałoby surowe limity prowadzenia działalności gospodarczej oraz zagospodarowania przestrzennego, w tym m.in.:

- w strefie A (najbardziej restrykcyjnej): zakaz budowy zakładów przemysłowych, budynków mieszkalnych, obiektów handlowych pow. 400 m², stacji paliw, warsztatów samochodowych oraz organizacji imprez masowych zakłócających proces leczenia,
- w strefie B: zakaz lokalizacji stacji paliw (bliżej 500 m od strefy A), dużych parkingów naziemnych (powyżej 50 miejsc) oraz wyrębu drzew, z wyjątkiem cięć pielęgnacyjnych i wyrębu określonego w planie urządzenia lasu.

Analiza szans i zagrożeń dla tego kierunku rozwoju wskazuje na silny konflikt interesów:

- szanse – budowa prestiżowej marki turystycznej, dostęp do specyficznych funduszy na infrastrukturę uzdrowiskową, rozwój usług medycznych i okołomedycznych, ochrona walorów krajobrazowych przed degradacją,
- zagrożenia – zablokowanie możliwości rozwoju innych gałęzi gospodarki (przemysł, usługi, budownictwo mieszkaniowe) w strefach ochronnych oraz wzrost kosztów funkcjonowania istniejących podmiotów.

Podsumowując, analiza potencjału uzdrowiskowego gminy Olecko wskazuje na istnienie realnych walorów środowiskowych i klimatycznych, które w opinii części mieszkańców

mogłyby stanowić podstawę rozwoju funkcji uzdrowiskowej. Jednocześnie, procedura uzyskania statusu uzdrowiska lub obszaru ochrony uzdrowiskowej jest długotrwała, kosztowna i obwarowana daleko idącymi ograniczeniami prawnymi, istotnie wpływającymi na możliwości zagospodarowania przestrzennego oraz prowadzenia działalności gospodarczej. Niezależnie od ewentualnego ubiegania się o status uzdrowiska, naturalne walory Olecka, infrastruktura sportowo-rekreacyjna oraz przynależność do sieci Cittaslow tworzą dobre warunki do rozwoju usług rehabilitacyjnych, prozdrowotnych, wellness i regeneracyjnych.

1.4. Bariery i potrzeby rozwojowe

Bariery rozwojowe stanowią niekorzystne zjawiska, niewykorzystane potencjały lub wewnętrzne i zewnętrzne czynniki uniemożliwiające lub utrudniające rozwój. Bariery rozwojowe przedstawiono w układzie: przyczyna → problem → potrzeba rozwojowa.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy Olecko określono przyczyny, problemy i potrzeby rozwojowe, które przedstawiono w poniższej tabeli w wymiarze społecznym, gospodarczym oraz przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym.

Gmina Olecko dysponuje licznymi atutami rozwojowymi, obejmującymi walory przyrodnicze, rozwijającą się przedsiębiorczość, bogate dziedzictwo kulturowe, rozbudowaną infrastrukturę sportowo-rekreacyjną oraz aktywną społeczność lokalną. Jednocześnie dalszy rozwój wymaga przezwyciężenia barier demograficznych, gospodarczych, komunikacyjnych, przestrzennych i środowiskowych oraz pełniejszego wykorzystania istniejących potencjałów społecznych i gospodarczych.

Wiele zidentyfikowanych potrzeb rozwojowych ma charakter wzajemnie powiązany. Rozwój transportu wpływa na dostęp do rynku pracy, edukacji, usług społecznych, kultury i ochrony zdrowia. Rozwój przedsiębiorczości sprzyja zatrzymywaniu mieszkańców, a poprawa jakości środowiska wzmacnia atrakcyjność turystyczną, funkcje prozdrowotne oraz jakość życia. Dlatego realizacja Strategii Rozwoju Gminy Olecko wymaga zintegrowanego podejścia, łączącego działania społeczne, gospodarcze, przestrzenne i środowiskowe.

Tabela 6. Problemy, przyczyny i potrzeby rozwojowe gminy

Przyczyna	Problem	Potrzeba rozwojowa
Wymiar społeczny		
Systematyczny spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym; ujemny przyrost naturalny.	Postępujące starzenie się społeczeństwa	- Wdrażanie polityki prorodzinnej i prorozwojowej ukierunkowanej na zatrzymanie młodych ludzi i wspieranie demografii; - Rozwój systemów wsparcia społecznego i opieki zdrowotnej skierowanej do seniorów, w tym dostosowanie polityki społecznej.
Ograniczona oferta dla seniorów i osób wymagających wsparcia.	Rosnące zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze i zdrowotne dla seniorów	- Rozwój usług skierowanych do seniorów oraz inicjatywy promujące aktywność społeczną, kulturową i zawodową, które zachęcą seniorów do aktywnego uczestnictwa w życiu gminy; - Ułatwienie dostępu do usług opiekuńczych i zdrowotnych dla osób starszych, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju usług w społeczności lokalnej (deinstytucjonalizacji), usług asystenckich dla osób z niepełnosprawnościami oraz wsparcia wytchnieniowego dla ich opiekunów.
- Utrzymujące się wysokie bezrobocie na tle kraju; - Niska aktywność zawodowa kobiet.	Utrzymywanie się ponadprzeciętnego zasięgu korzystania z pomocy społecznej na tle regionu i kraju	Intensyfikacja wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem oraz wzmacnianie działań profilaktycznych.

Przyczyna	Problem	Potrzeba rozwojowa
Ograniczona oferta aktywności i miejsc spotkań dla młodzieży oraz niewystarczający udział młodych mieszkańców w procesach decyzyjnych.	Niewystarczające zaangażowanie młodzieży w życie społeczne gminy	Rozwijanie atrakcyjnych przestrzeni aktywności, sportu, kultury i rekreacji oraz zwiększenie udziału młodzieży w konsultacjach i inicjatywach lokalnych.
Zróżnicowany dostęp do usług publicznych pomiędzy miastem a sołectwami.	Nierównomierna dostępność usług społecznych	Poprawa dostępności usług społecznych, zdrowotnych, kulturalnych i sportowych dla mieszkańców obszarów wiejskich oraz rozwój mobilnych form świadczenia usług społecznych bezpośrednio w miejscu zamieszkania odbiorców na terenach wiejskich.
Potrzeba lepszego wykorzystania dziedzictwa kulturowego.	Niewystarczające wykorzystanie kultury jako narzędzia rozwoju społecznego	Wzmacnianie edukacji regionalnej, ochrony dziedzictwa przyrodniczego oraz wykorzystania kultury do integracji mieszkańców i budowania lokalnej tożsamości.
Problemy z bezpieczeństwem przestrzeni publicznych oraz akty wandalizmu.	Pogorszenie komfortu i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców	Rozwój monitoringu miejskiego, poprawa bezpieczeństwa w przestrzeniach publicznych oraz wzmacnianie odporności gminy na sytuacje kryzysowe.
Wymiar gospodarczy		
Zdecydowana dominacja mikroprzedsiębiorstw.	Brak większych przedsiębiorstw zdolnych do strukturalnego wzmacniania rynku	Tworzenie warunków sprzyjających zakładaniu i prowadzeniu MŚP oraz przyciąganie inwestycji o wysokiej wartości dodanej.
Niewystarczająca oferta miejsc pracy, niskie wynagrodzenia;	Wysoki poziom bezrobocia	Zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców i rozwój kompetencji dostosowanych do potrzeb lokalnej gospodarki.

Przyczyna	Problem	Potrzeba rozwojowa
Spadek ludności w wieku produkcyjnym, odpływ młodych ludzi z dobrymi kwalifikacjami do innych ośrodków terytorialnych.		
Niewystarczające wykorzystanie infrastruktury sportowej oraz ograniczona baza noclegowa.	Niepełne wykorzystanie potencjału turystyki sportowej	Rozwój infrastruktury noclegowej i usług towarzyszących oraz wykorzystanie sportu jako impulsu rozwoju gospodarczego.
Niewykorzystane walory przyrodnicze sprzyjające rozwojowi usług prozdrowotnych.	Słabo rozwinięty sektor usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych i wellness	Rozwój usług prozdrowotnych, rehabilitacyjnych, regeneracyjnych i wellness opartych na walorach przyrodniczych gminy.
Niewystarczające wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa lokalnego.	Ograniczony wpływ kultury na rozwój gospodarczy	Powiązanie kultury, dziedzictwa regionalnego i produktów lokalnych z rozwojem turystyki i przedsiębiorczości.
Wymiar przestrzenny		
- Przez teren gminy przebiegają nieczynne w ruchu pasażerskim linie kolejowe; - Niewystarczające połączenia komunikacji publicznej (autobusowe).	Ograniczona dostępność komunikacyjna (wykluczenie komunikacyjne), wąskie gardła komunikacyjne na drogach lokalnych	- Reaktywacja połączeń kolejowych i autobusowych; - Modernizacja infrastruktury drogowej i poprawa bezpieczeństwa użytkowników.
Niewystarczająca liczba atrakcyjnych przestrzeni integracji i aktywności.	Ograniczona funkcjonalność części przestrzeni publicznych	Rozwój dostępnych i bezpiecznych miejsc spotkań, rekreacji i aktywności dla dzieci, młodzieży, rodzin, seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.
Część budynków publicznych utraciła swoje dotychczasowe funkcje.	Niewykorzystany potencjał majątku gminnego	Nadawanie nowych funkcji budynkom publicznym zgodnie z potrzebami społeczno-gospodarczymi gminy.
Wymiar klimatyczno-środowiskowy		

Przyczyna	Problem	Potrzeba rozwojowa
• Utrzymywanie się nieefektywnych źródeł ciepła w sektorze komunalno-bytowym (dominacja węgla); • Zły stan ekologiczny lub chemiczny wód powierzchniowych (w tym jezior i rzeki Lega).	Ryzyka klimatyczno-środowiskowe i zdrowotne wynikające z niskiej emisji (przekroczenia stężeń zanieczyszczeń w powietrzu) oraz słabej jakości środowiska przyrodniczego (szczególnie wód)	• Kompleksowa transformacja energetyczna i środowiskowa: wspieranie wymiany nieefektywnych źródeł ciepła i rozwój OZE; • Poprawa jakości wód i efektywności selektywnej zbiórki odpadów, edukacja ekologiczna.
• Niska efektywność selektywnej zbiórki odpadów (dominacja odpadów zmieszanych); • Znacząca ilość wyrobów zawierających azbest do usunięcia (ponad 60% zinwentaryzowanych wymaga unieszkodliwienia).	Nieefektywna gospodarka odpadami (w tym kwestie utylizacji azbestu)	• Intensyfikacja programów utylizacji azbestu; • Działania na rzecz poprawy selektywnej zbiórki odpadów, • Analiza możliwości wdrażania rozwiązań związanych z odzyskiem energii z odpadów zgodnie z zasadami bezpieczeństwa środowiskowego i efektywności ekonomicznej.
• Rosnące znaczenie bezpieczeństwa energetycznego.	Uzależnienie od zewnętrznych źródeł energii	• Rozwój odnawialnych źródeł energii, termomodernizacji oraz spółdzielni energetycznej.
• Zmiany klimatu powodujące susze i gwałtowne opady.	Rosnąca podatność gminy na skutki zmian klimatu.	• Rozwój retencji oraz zielono-błękitnej infrastruktury zwiększającej odporność gminy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym, kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych i oczekiwane rezultaty planowanych działań

2.1. Cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki działań

Strategia Rozwoju powinna stanowić dokument bazowy, wspierać i synergicznie wpływać na realizację celów i działań sprecyzowanych w innych dokumentach planistycznych i strategicznych gminy Olecko, wpływając na ożywienie społeczno-gospodarcze.

Wizja rozwoju określa stan docelowy, do którego władze lokalne oraz ich partnerzy będą dążyć, wykorzystując możliwości płynące z posiadanego potencjału własnego i szans pojawiających się w najbliższym otoczeniu. Wizja określa zatem, jak gmina zamierza być postrzegana w przyszłości.

Uwzględniając powyższe, określono następującą wizję rozwoju:

W 2035 roku gmina Olecko jest miejscem dobrym do życia, pracy, aktywności i wypoczynku. To nowoczesna, bezpieczna i dobrze zarządzana wspólnota, zapewniająca mieszkańcom wysoką jakość życia, dostęp do dobrej edukacji, usług społecznych, opiekuńczych i zdrowotnych oraz warunki sprzyjające rozwojowi rodzin, młodzieży, seniorów i osób wymagających szczególnego wsparcia. Mieszkańcy aktywnie uczestniczą w życiu gminy, współtworząc kierunki jej rozwoju.

Olecko rozwija się jako lokalne centrum przedsiębiorczości, usług, sportu, rekreacji i kultury, wykorzystując swoje położenie przyrodnicze, walory Jeziora Oleckie Wielkie, rzeki Legi, lasów oraz bogate tradycje sportowe. Dzięki przynależności do Międzynarodowej Sieci Cittaslow oraz rozbudowanej infrastrukturze sportowo-rekreacyjnej gmina jest rozpoznawalnym ośrodkiem turystyki aktywnej i sportowej, oferującym atrakcyjne warunki do organizacji wydarzeń, obozów sportowych oraz całorocznego wypoczynku i regeneracji.

Lokalna gospodarka opiera się na silnej przedsiębiorczości, nowoczesnym rolnictwie oraz rozwijających się usługach. Gmina wspiera lokalnych przedsiębiorców, promuje regionalne produkty i tworzy warunki do powstawania nowych miejsc pracy, wykorzystując potencjał przyrodniczy, turystyczny i inwestycyjny.

Rozwój Olecka odbywa się z poszanowaniem środowiska naturalnego i krajobrazu. Gmina chroni jeziora, rzekę Legę, lasy i tereny zielone, rozwija zielono-błękitną infrastrukturę, odnawialne źródła energii oraz rozwiązania wzmacniające bezpieczeństwo energetyczne i odporność na zmiany klimatu.

Funkcjonalna, estetyczna i dostępna przestrzeń publiczna sprzyja integracji mieszkańców i wysokiej jakości życia. Odnawiane są tereny nadwodne, przestrzenie rekreacyjne, obiekty sportowe i miejsca spotkań, a rozwój infrastruktury drogowej, pieszo-rowerowej oraz transportu publicznego ogranicza wykluczenie komunikacyjne i poprawia dostępność całej gminy.

Olecko pielęgnuje swoją lokalną tożsamość, rozwijając kulturę, wspierając organizacje pozarządowe, Koła Gospodyń Wiejskich, bibliotekę i Olecką Izbę Historyczną oraz promując dziedzictwo Mazur, język mazurski i tradycje regionalne. W 2035 roku gmina Olecko jest zielona, aktywna, przedsiębiorcza i otwarta – miejscem, w którym przyroda, sport, kultura i zaangażowana społeczność wspólnie budują atrakcyjną przyszłość.

Cele strategiczne są odpowiedzią na problemy zdiagnozowane w ramach przeprowadzonej diagnozy i wynikają ze sformułowanej wcześniej wizji rozwoju gminy. Wytaczają kierunki, którymi należy podążać, by osiągnąć założony w niej stan. W ramach niniejszej strategii określono łącznie 4 cele strategiczne, tj. w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym:

Wymiar społeczny:

1. Wysoka jakość życia, dostępne usługi publiczne i bezpieczeństwo mieszkańców

Wymiar gospodarczy:

2. Silna lokalna gospodarka oparta na przedsiębiorczości, turystyce, sporcie, kulturze, usługach i jakości życia

Wymiar przestrzenny:

3. Funkcjonalna, dostępna i estetyczna przestrzeń gminy.

Wymiar klimatyczno-środowiskowy:

4. Czyste, odporne i dobrze chronione środowisko naturalne

Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację szczegółowych celów operacyjnych, które zaprezentowano w tabeli poniżej.

Tabela 7. Cele strategiczne i operacyjne

Wymiar	Cel strategiczny	Cele operacyjne
Spółeczny	1. Wysoka jakość życia, dostępne usługi publiczne i bezpieczeństwo mieszkańców	1.1. Nowoczesna i dostępna edukacja odpowiadająca na potrzeby dzieci, młodzieży i rynku pracy
		1.2. Rozwinięty system usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych psychologicznych, opiekuńczych i senioralnych
		1.3. Bezpieczna gmina przygotowana do reagowania na sytuacje kryzysowe
		1.4. Aktywna, zintegrowana i obywatelska wspólnota lokalna
Gospodarczy	2. Silna lokalna gospodarka oparta na przedsiębiorczości, turystyce,	2.1. Wzmocniona przedsiębiorczość i atrakcyjność inwestycyjna gminy

Wymiar	Cel strategiczny	Cele operacyjne
	sportu, kulturze, usługach i jakości życia	2.2. Rozpoznawalna marka turystyczna, sportowa, kulturowa i rekreacyjna Olecka
		2.3. Rozwinięte funkcje prozdrowotne, senioralne, rehabilitacyjne i regeneracyjne jako potencjał gospodarczy
		2.4. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, lokalnych produktów, dziedzictwa kulinarnego i krótkich łańcuchów dostaw
Przestrzenny	3. Funkcjonalna, dostępna i estetyczna przestrzeń gminy	3.1. Lepsza dostępność komunikacyjna i optymalnie działający transport publiczny
		3.2. Bezpieczna mobilność piesza i rowerowa
		3.3. Uporządkowana, dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna
		3.4. Rozbudowana infrastruktura techniczna i cyfrowa
		3.5. Aktywna polityka mieszkaniowa wspierająca mieszkańców i osiedlanie się w gminie
Klimatyczno-środowiskowy	4. Czyste, odporne i dobrze chronione środowisko naturalne	4.1. Poprawa jakości powietrza i zwiększenie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego
		4.2. Ochrona jezior, rzek, terenów zielonych i krajobrazu
		4.3. Adaptacja do zmian klimatu, rozwój retencji i zielono-błękitnej infrastruktury
		4.4. Racjonalna gospodarka odpadami i skuteczne usuwanie azbestu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy.

Cel strategiczny 1. Wysoka jakość życia, dostępne usługi publiczne i bezpieczeństwo mieszkańców obejmuje działania służące zapewnieniu mieszkańcom gminy Olecko wysokiej jakości życia poprzez, rozwój nowoczesnych i dostępnych usług publicznych, wzmacnianie bezpieczeństwa oraz budowanie aktywnej i zintegrowanej wspólnoty lokalnej. Działania koncentrują się na tworzeniu warunków sprzyjających rozwojowi dzieci, młodzieży, rodzin, seniorów oraz osób ze szczególnymi potrzebami, przy jednoczesnym zwiększaniu atrakcyjności gminy jako miejsca do życia i rozwoju.

Istotnym kierunkiem jest rozwój nowoczesnej i dostępnej edukacji odpowiadająca na potrzeby dzieci, młodzieży i rynku pracy. Obejmuje on m.in. modernizację i doposażenie szkół oraz przedszkoli, rozwój nowoczesnych pracowni, zajęć dodatkowych i wyrównywania szans edukacyjnych, edukację regionalną, współpracę szkół z przedsiębiorcami, rozwój opieki nad dziećmi do lat 3 oraz lepsze wykorzystanie infrastruktury sportowej przy placówkach oświatowych. Dzięki temu dzieci i młodzież będą mogły zdobywać kompetencje przyszłości, rozwijać swoje zainteresowania oraz lepiej przygotować się do dalszej edukacji i pracy zawodowej. Działania będą również ukierunkowane na utrzymanie dostępności wychowania przedszkolnego i edukacji podstawowej, podnoszenie jakości kształcenia oraz dostosowywanie oferty placówek do zmieniających się potrzeb dzieci, uczniów i ich rodzin.

Drugim ważnym obszarem jest rozwój systemu usług zdrowotnych, psychologicznych, opiekuńczych i senioralnych. Gmina będzie dążyć do zwiększenia dostępności usług zdrowotnych i rehabilitacyjnych (w tym poprzez organizację mobilnych akcji profilaktycznych, np. „Białych sobót”) oraz poprawy jakości i dostępności wsparcia dla seniorów zarówno w ich środowisku domowym (poprzez rozwój usług sąsiedzkich, asystenckich oraz teleopieki), jak i poprzez ułatwienie im przemieszczania się (usługi transportowe typu door-to-door). Odpowiedzią na postępujące procesy demograficzne będzie również podejmowanie działań zmierzających do utworzenia i prowadzenia całodobowego Domu Pomocy Społecznej w Olecku, co pozwoli zabezpieczyć najtrudniejsze potrzeby opiekuńcze na miejscu. Równolegle rozwijany będzie lokalny system ochrony zdrowia psychicznego oraz poprawa dostępności usług publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami. Działania te mają sprzyjać aktywnemu starzeniu się mieszkańców, poprawie jakości życia oraz ograniczeniu wykluczenia społecznego.

Cel uwzględnia również wzmacnianie bezpieczeństwa mieszkańców. Zakłada rozwój systemu zarządzania kryzysowego, rozbudowę infrastruktury ochrony ludności, doposażenie jednostek bezpieczeństwa publicznego oraz poprawę bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej poprzez rozwój monitoringu, lepsze oświetlenie i modernizację infrastruktury służącej ochronie mieszkańców. Utworzenie i wyposażenie mniejszych magazynów obrony cywilnej w sołectwach gminy umożliwi szybsze reagowanie na sytuacje kryzysowe.

Kolejne kwestie dotyczą budowania aktywnej, zintegrowanej i obywatelskiej wspólnoty lokalnej. Obejmują wspieranie organizacji pozarządowych, rozwój konsultacji społecznych i narzędzi partycypacji, większe włączanie młodzieży w procesy decyzyjne oraz wzmacnianie lokalnej tożsamości i edukacji regionalnej. Szczególne znaczenie mają działania promujące dziedzictwo kulturowe, język mazurski, lokalne tradycje, działalność Kół Gospodyń Wiejskich oraz aktywność sołectw. Rozwijana będzie również oferta kulturalna, sportowa i rekreacyjna,

a także przestrzenie sprzyjające integracji dzieci, młodzieży, rodzin i seniorów. Jednocześnie planowane są działania ograniczające wykluczenie społeczne i wspierające osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej. Obejmą one również reintegrację i aktywizację społeczno-zawodową osób zagrożonych wykluczeniem, w tym osób z niepełnosprawnościami oraz rozwój zintegrowanego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, rówieśniczej i innym formom przemocy.

Realizacja celu strategicznego ma prowadzić do stworzenia gminy bezpiecznej, nowoczesnej i przyjaznej mieszkańcom, zapewniającej wysoką jakość usług publicznych, silne więzi społeczne oraz dobre warunki do nauki, pracy, aktywności społecznej i wypoczynku.

Tabela 8. Cel strategiczny 1. Wysoka jakość życia, dostępne usługi publiczne i bezpieczeństwo mieszkańców

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Cel operacyjny 1.1. Nowoczesna i dostępna edukacja odpowiadająca na potrzeby dzieci, młodzieży i rynku pracy					
Modernizacja i doposażenie szkół oraz przedszkoli	Lepsze warunki nauki; Wyższy komfort uczniów i nauczycieli; Bezpieczne, funkcjonalne i dostępne budynki szkół i przedszkoli.	— liczba zmodernizowanych placówek oświatowych [szt.], — liczba placówek oświatowo – wychowawczych dostępnych dla osób ze szczególnymi potrzebami [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku, — placówki oświatowo-wychowawcze funkcjonujące na terenie gminy.	2026-2035
Wieloletni program modernizacji infrastruktury oświatowej	Odejście od remontów doraźnych na rzecz planowych, kompleksowych inwestycji w szkołach i przedszkolach.	— przyjęcie programu modernizacji [tak/nie], — liczba zrealizowanych zadań z programu [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku, — placówki oświatowo-wychowawcze funkcjonujące na terenie gminy.	2026-2035
Rozwój nowoczesnych pracowni i kompetencji przyszłości	Lepszy dostęp uczniów do nauki programowania, nowych technologii, przedsiębiorczości, języków obcych i nauk przyrodniczych.	— liczba nowych lub zmodernizowanych pracowni [szt.], — liczba zajęć rozwijających kompetencje przyszłości [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy	— Urząd Miejski w Olecku, — placówki oświatowo-wychowawcze	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
			europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	funkcjonujące na terenie gminy.	
Rozwój zajęć dodatkowych i wyrównywanie szans edukacyjnych	Lepsze wyniki uczniów; Wsparcie uczniów z różnymi potrzebami; Wyrównanie szans edukacyjnych; Większa motywacja do nauki; Rozbudowa oferty edukacyjnej poprzez zajęcia dodatkowe, rozwój jakości nauczania.	— liczba zajęć dodatkowych [szt.], — liczba uczniów objętych wsparciem [os.], — wyniki egzaminów zewnętrznych [%].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku, — placówki oświatowo-wychowawcze funkcjonujące na terenie gminy.	2026-2035
Edukacja regionalna i kulturowa	Lepsza znajomość historii, tradycji, języka mazurskiego i dziedzictwa Mazur Garbatych wśród dzieci i młodzieży; Wzmacnia się świadomość, tożsamość regionalna i poczucie więzi z miejscem zamieszkania wśród dzieci i młodzieży; Większe zaangażowanie uczniów w działania na rzecz ochrony i promocji dziedzictwa lokalnego.	— liczba działań edukacji regionalnej [szt.], — liczba szkół uczestniczących w projektach [szt.], — liczba wydarzeń i warsztatów dotyczących dziedzictwa lokalnego [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku, — placówki oświatowo-wychowawcze funkcjonujące na terenie gminy.	2026-2035
Współpraca szkół z lokalnymi przedsiębiorcami i instytucjami	Lepsza znajomość lokalnego rynku pracy, zawodów i możliwości rozwoju w regionie wśród uczniów;	— liczba spotkań z przedsiębiorcami [szt.], — liczba wycieczek zawodoznawczych [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko),	— Urząd Miejski w Olecku, — placówki oświatowo-	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	Rozwój kompetencji kluczowych i umiejętności niezbędnych na rynku pracy; Zwiększenie liczby współpracy między szkołą a lokalnymi firmami, skutkujące dostosowaniem programów nauczania do realiów rynkowych, stabilizacją procesów rekrutacyjnych oraz wzrostem zatrudnienia absolwentów w regionie; Wzrost motywacji uczniów do świadomego planowania kariery zawodowej.	— liczba partnerstw szkół z firmami i instytucjami [szt.].	— środki z funduszy europejskich budżetu Państwa, — środki finansowe ze źródeł prywatnych, — inne środki zewnętrzne.	wychowawcze funkcjonujące na terenie gminy, — lokalne przedsiębiorstwa, — Powiatowy Urząd Pracy w Olecku, — Starostwo Powiatowe w Olecku.	
Rozwój opieki nad dziećmi do lat 3	Utrzymanie i rozwój dostępności do żłobków, jako narzędzia polityki prorodzinnej; Wzrost atrakcyjności gminy jako miejsca do życia i wychowywania dzieci; Lepsze warunki do godzenia życia rodzinnego z aktywnością zawodową; Zwiększenie liczby dostępnych miejsc opieki; Podniesienie standardu i jakości świadczonych usług oraz zwiększenie ich dostępności; Rozwój i upowszechnianie różnych form wsparcia rodzin wychowujących dzieci do lat 3, z uwzględnieniem dostępnych	— liczba dzieci do lat 3 objętych opieką instytucjonalną [os.], — liczba miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 [szt.]; — liczba form wsparcia dla dzieci do lat 3 [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku, — placówki oświatowo-wychowawcze funkcjonujące na terenie gminy.	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	instrumentów krajowych oraz możliwości organizacyjnych i finansowych gminy.				
Rozwój wychowania przedszkolnego i edukacji podstawowej	Utrzymanie i rozwój dostępności wychowania przedszkolnego oraz edukacji na poziomie podstawowym; Dostosowanie liczby miejsc w przedszkolach i szkołach podstawowych do potrzeb mieszkańców; Poprawa warunków nauczania, opieki i wychowania; Podniesienie jakości i atrakcyjności oferty edukacyjnej; Zapewnienie dzieciom i uczniom równych szans edukacyjnych.	— liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym [os.], — liczba dzieci i uczniów korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury oświatowej [os.], — liczba utworzonych lub zmodernizowanych miejsc wychowania przedszkolnego [szt.], — liczba placówek oświatowych objętych działaniami modernizacyjnymi lub doposażeniem [szt.], — liczba zrealizowanych zajęć, programów lub przedsięwzięć edukacyjnych [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku, — placówki oświatowo-wychowawcze funkcjonujące na terenie gminy.	2026-2035
Wykorzystanie infrastruktury sportowej przy szkołach	Lepsze warunki do aktywności fizycznej, profilaktyki zdrowotnej i rozwoju sportowego dzieci i młodzieży; Większa dostępność nowoczesnej infrastruktury sportowej dla uczniów; Szersza oferta zajęć sportowych i rekreacyjnych realizowanych przy szkołach.	— liczba zmodernizowanych obiektów sportowych przy szkołach [szt.], — liczba zajęć sportowych [szt.], — liczba uczniów korzystających z infrastruktury [os.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa,	— Urząd Miejski w Olecku, — placówki oświatowo-wychowawcze funkcjonujące na terenie gminy.	2026-2035

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
			— inne środki zewnętrzne.		
Cel operacyjny 1.2.					
Rozwinięty system usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych, psychologicznych, opiekuńczych i senioralnych					
Rozwój usług środowiskowych, opiekuńczych i dziennych form wsparcia dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami	Większa dostępność usług opiekuńczych i wsparcia dla seniorów; Rozwój i poprawa dostępności usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi; Dłuższe samodzielne funkcjonowanie osób starszych i niesamodzielnych w miejscu zamieszkania; Udzielenie pomocy socjalnej, materialnej i rzeczowej (np. dożywianie, zasiłki celowe na leki/ opał) dla osób starszych i z niepełnosprawnościami w trudnej sytuacji życiowej; Poprawa sytuacji bytowej i materialnej najuboższych seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami; Większa aktywność społeczna seniorów oraz ograniczenie zjawiska samotności; Poprawa jakości życia osób starszych i ich opiekunów; Opóźnienie konieczności korzystania z całodobowej opieki instytucjonalnej.	— liczba osób objętych usługami opiekuńczymi [szt.], — liczba osób objętych pomocą socjalną i materialną; — liczba opiekunów [szt.], — liczba osób objętych teleopieką [szt.], — liczba nowo utworzonych lub rozwiniętych form wsparcia dziennego dla seniorów [szt.], — liczba uczestników klubów i domów Seniora [os.], — liczba osób objętych usługami sąsiedzkimi [os.], — liczba osób z niepełnosprawnościami objętych asystenturą [os.], — liczba opracowanych analiz/ koncepcji dot. utworzenia DPS [szt.], — liczba pozyskanych miejsc w całodobowej opiece [msc.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — Fundusz Solidarnościowy, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku, — Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olecku.	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	Nowe placówki odpowiadające na rosnące potrzeby senioralne (np. Klub Seniora, Dzienny Dom Opieki); Zmniejszenie obciążeń opiekuńczych u rodzin i opiekunów faktycznych; Zapewnienie całodobowej opieki stacjonarnej dla najbardziej schorowanych i wymagających wsparcia mieszkańców w ich najbliższym otoczeniu lokalnym; Rozwój i stabilizacja systemu usług sąsiedzkich, w szczególności na terenach wiejskich; Kontynuacja i wdrażanie programów osłonowych na rzecz seniorów i osób z niepełnosprawnościami; Rozwój, monitorowanie i kontrola jakości usług teleopiekuńczych; Podjęcie działań zmierzających do utworzenia całodobowego Domu Pomocy Społecznej w Olecku, w tym poprzez analizy potrzeb, partnerstwo samorządowe oraz rozpoznanie możliwości adaptacji infrastruktury.				
Budowanie lokalnego systemu wsparcia zdrowia psychicznego	Szybszy dostęp do wsparcia psychologicznego i pomocy kryzysowej dla dzieci, młodzieży, rodzin i osób dorosłych;	— liczba zrealizowanych działań profilaktycznych [szt.], — liczba porad psychologicznych [szt.],	— środki własne (Budżet gminy Olecko),	— Urząd Miejski w Olecku, — placówki oferujące pomoc w zakresie	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	Rozwój lokalnego systemu zdrowia psychicznego, obejmującego profilaktykę, psychoedukację i wsparcie kryzysowe; Skuteczniejsza współpraca szkół, rodzin i instytucji wspierających zdrowie psychiczne.	— liczba instytucji i szkół objętych współpracą w ramach systemu wsparcia zdrowia psychicznego [szt.].	— środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	zdrowia psychicznego.	
Poprawa dostępności usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych i senioralnych	Wzrost dostępności usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych i senioralnych oraz działań z zakresu profilaktyki zdrowotnej; Wsparcie działań profilaktycznych; Większa aktywność i samodzielność seniorów; Poprawa jakości życia mieszkańców dzięki rozwojowi usług zdrowotnych i rehabilitacyjnych; Wczesna diagnostyka i ograniczenie pogłębienia się problemów zdrowotnych u osób starszych; Poprawa dostępności usług społecznych i zdrowotnych dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami poprzez rozwój dostosowanych usług transportowych, w tym usług typu „door-to-door”; Zwiększenie dostępu do profilaktyki i wczesnej diagnostyki poprzez organizację cyklicznych, bezpłatnych badań i akcji profilaktycznych blisko	— liczba działań rehabilitacyjnych [szt.], — liczba usług senioralnych, rehabilitacyjnych i prozdrowotnych [szt.], — liczba udzielonych porad specjalistycznych i badań diagnostycznych w ciągu roku [szt.], — liczba programów profilaktycznych [szt.], — liczba partnerstw z podmiotami zdrowotnymi, społecznymi i prywatnymi [szt.], — liczba osób korzystających z usług transportowych [os.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, NFZ, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku, — Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olecku, — placówki opieki zdrowotnej.	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	miejsca zamieszkania odbiorców, w tym tzw. „Białych sobót”.				
Dostępność usług dla osób ze szczególnymi potrzebami	Lepsza dostępność usług publicznych, edukacji, kultury, sportu i rekreacji dla osób ze szczególnymi potrzebami; Likwidacja barier architektonicznych.	— liczba obiektów publicznych z poprawioną dostępnością [szt.], — liczba zlikwidowanych barier architektonicznych [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku.	2026-2035
Cel operacyjny 1.3. Bezpieczna gmina przygotowana do reagowania na sytuacje kryzysowe					
Wzmocnienie systemu zarządzania kryzysowego	Lepsze przygotowanie gminy na sytuacje kryzysowe, awarie i ekstremalne zjawiska pogodowe; Zintegrowanie planów zarządzania kryzysowego.	— liczba zaktualizowanych planów zarządzania kryzysowego [szt.], — liczba przeprowadzonych ćwiczeń i szkoleń [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku, — jednostki bezpieczeństwa publicznego.	2026-2035
Rozwój infrastruktury ochrony ludności	Wyższy poziom bezpieczeństwa mieszkańców w sytuacjach kryzysowych i nadzwyczajnych;	— liczba miejsc doraźnego schronienia [szt.], — liczba punktów awaryjnego zaopatrzenia w wodę [szt.],	— środki własne (Budżet gminy Olecko),	— Urząd Miejski w Olecku, — jednostki bezpieczeństwa publicznego.	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	Większa dostępność miejsc doraźnego schronienia oraz awaryjnego zaopatrzenia w wodę i energię; Opracowanie standardu technicznego i audyt przydatności budynków użyteczności publicznej pod kątem dostosowania do funkcji schronowych (zaopatrzenie w filtrowentylację, autonomiczne źródła wody i łączność).	— liczba dostępnych awaryjnych źródeł energii, w tym agregatów prądotwórczych, możliwych do czasowego wykorzystania w sytuacjach kryzysowych [szt.].	— środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.		
Wsparcie jednostek bezpieczeństwa publicznego	Lepsze wyposażenie oraz warunki funkcjonowania jednostek ochrony przeciwpożarowej; Poprawa standardu remiz i infrastruktury wykorzystywanej przez jednostki ochrony przeciwpożarowej; Wzrost kompetencji strażaków dzięki szkoleniom i doskonaleniu zawodowemu; Większa skuteczność i sprawność działań ratowniczo-gaśniczych; Wyższy poziom bezpieczeństwa mieszkańców dzięki lepszemu przygotowaniu służb ratowniczych; Utworzenie i wyposażenie specjalistycznej sekcji ratownictwa wodnego oraz ekologicznego w ramach jednostek OSP (np. OSP Borawskie lub OSP Szczecinki) poprzez zakup łodzi motorowych, sprzętu	— liczba wyposażonych jednostek służb bezpieczeństwa [szt.], — liczba przeprowadzonych szkoleń dla służb i jednostek bezpieczeństwa publicznego [szt.], — liczba zmodernizowanych remiz i obiektów służb bezpieczeństwa [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku, — jednostki bezpieczeństwa publicznego.	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	ratowniczego oraz specjalistyczne szkolenia.				
Poprawa bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej i rozwój monitoringu miejskiego	Większe bezpieczeństwo mieszkańców w przestrzeni publicznej; Mniej miejsc niebezpiecznych oraz lepiej oświetlona przestrzeń publiczna; Większe poczucie bezpieczeństwa pieszych, rowerzystów i kierowców; Ograniczenie aktów wandalizmu oraz lepsza ochrona mienia publicznego.	— liczba doświetlonych przejść dla pieszych [szt.], — liczba miejsc objętych monitoringiem [szt.], — liczba kamer lub punktów monitoringu [szt.], — liczba zmodernizowanych elementów infrastruktury bezpieczeństwa publicznego [szt.], — liczba interwencji związanych z ochroną mienia publicznego [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku, — jednostki bezpieczeństwa publicznego.	2026-2035
Cel operacyjny 1.4. Aktywna, zintegrowana i obywatelska wspólnota lokalna					
Wspieranie organizacji pozarządowych i inicjatyw mieszkańców	Wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich; Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi (NGO) i mieszkańcami; Wzmacnianie potencjału organizacji pozarządowych; Większa aktywność społeczna i zaangażowanie mieszkańców w życie lokalnej społeczności.	— liczba organizacji pozarządowych objętych wsparciem gminy [szt.], — liczba wspólnych inicjatyw realizowanych przez samorząd i NGO [szt.], — liczba wolontariuszy [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich budżetu Państwa,	— Urząd Miejski w Olecku, — jednostki pomocnicze (sołectwa i osiedla), — stowarzyszenia i organizacje pozarządowe.	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
			— środki finansowe ze źródeł prywatnych, — inne środki zewnętrzne.		
Rozwój konsultacji społecznych i narzędzi partycypacji	Większy udział mieszkańców w procesach decyzyjnych dotyczących rozwoju gminy; Wzrost aktywności obywatelskiej mieszkańców; Rozwój dialogu i współpracy między mieszkańcami a samorządem.	— liczba przeprowadzonych konsultacji społecznych z mieszkańcami w ciągu roku [szt.], — liczba uczestników konsultacji [szt.], — liczba projektów zgłoszonych do budżetu obywatelskiego [szt.],	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku	2026-2035
Włączanie młodzieży w procesy decyzyjne	Większy udział młodzieży w procesach decyzyjnych dotyczących rozwoju gminy; Wzrost aktywności obywatelskiej i społecznej młodzieży; Większe poczucie sprawczości i odpowiedzialności młodych mieszkańców za rozwój gminy.	— liczba działań konsultowanych z młodzieżą [szt.], — liczba młodzieżowych inicjatyw [szt.], — liczba uczestników młodzieżowych form dialogu [os.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku	2026-2035
Wzmacnianie lokalnej tożsamości i edukacji regionalnej	Lepsza znajomość historii, tradycji i dziedzictwa Olecka oraz Mazur Garbatych wśród mieszkańców; Wzmocnienie tożsamości lokalnej i regionalnej mieszkańców;	— liczba wydarzeń edukacyjnych i kulturalnych [szt.], — liczba projektów dotyczących dziedzictwa lokalnego [szt.], — liczba działań związanych z językiem mazurskim [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy	— Urząd Miejski w Olecku, — placówki kultury, — stowarzyszenia i organizacje pozarządowe.	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	Popularyzacja języka mazurskiego oraz dziedzictwa kulturowego Mazur Garbatych; Większe zaangażowanie mieszkańców w wydarzenia i projekty związane z dziedzictwem lokalnym		— europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.		
Rozwój kultury, sportu i rekreacji jako narzędzi integracji	Większa integracja społeczna mieszkańców poprzez kulturę, sport i rekreację; Wzrost aktywności mieszkańców w wydarzeniach kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych; Rozwój współpracy i integracji międzypokoleniowej.	— liczba wydarzeń kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych [szt.], — liczba uczestników wydarzeń kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych [os.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku, — placówki kultury, — Regionalny Ośrodek Kultury „Mazury Garbate”, — Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji — stowarzyszenia i organizacje pozarządowe.	2026-2035
Wspieranie lokalnych tradycji i aktywności sołectw	Wzmocnienie lokalnej tożsamości i więzi społecznych; Większa aktywność mieszkańców oraz sołectw w życiu lokalnym; Rozwój i promocja lokalnych tradycji, folkloru oraz dziedzictwa kulinarnego; Większe zaangażowanie mieszkańców w inicjatywy i wydarzenia lokalne.	— liczba inicjatyw KGW i sołectw [szt.], — liczba wydarzeń lokalnych; — liczba uczestników działań integracyjnych [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku, — placówki kultury, — Koła Gospodyń Wiejskich, — jednostki pomocnicze (sołectwa).	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Rozwój przestrzeni aktywności dla dzieci, młodzieży, rodzin i seniorów	Większa dostępność bezpiecznych i atrakcyjnych przestrzeni aktywności dla mieszkańców; Wzrost aktywności społecznej, rekreacyjnej i międzypokoleniowej mieszkańców; Lepsze warunki do integracji, wypoczynku i aktywnego spędzania czasu	— liczba nowych lub zmodernizowanych przestrzeni aktywności [szt.], — liczba zorganizowanych [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku	2026-2035
Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i bezdomności oraz aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem	Lepsza dostępność i skuteczność wsparcia dla osób w kryzysie; Większa liczba osób objętych indywidualnym wsparciem, programami usamodzielniania oraz działaniami reintegracyjnymi; Skuteczniejsza reintegracja społeczna i zawodowa osób w kryzysie; Większa aktywność zawodowa mieszkańców poprzez wykorzystanie prac społecznie użytecznych, prac interwencyjnych, robót publicznych oraz innych instrumentów rynku pracy; Większy udział osób z niepełnosprawnościami w działaniach z zakresu aktywizacji społecznej i zawodowej;	— liczba miejsc tymczasowego schronienia [szt.], — liczba osób objętych indywidualną pracą socjalną i programami usamodzielniania [os.], — liczba programów reintegracyjnych [szt.]; — liczba osób bezrobotnych biorących udział w pracach społecznie użytecznych lub interwencyjnych [os.] — liczba uczestników programów aktywizacji [os.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — PFRON, — Fundusz Pracy, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku, — Ośrodek Pomocy Społecznej w Olecku.	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	Poprawa samodzielności życiowej i zawodowej osób pozostających w trudnej sytuacji społecznej.				
Przeciwdziałanie przemocy domowej i innym formom przemocy oraz wsparcie osób doświadczających przemocy	Wzmocnienie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, rówieśniczej i innym formom przemocy; Większa skuteczności działań podejmowanych wobec osób stosujących przemoc domową; Większa świadomości mieszkańców w zakresie rozpoznawania przemocy i możliwości uzyskania pomocy; Poprawa bezpieczeństwa osób i rodzin zagrożonych przemocą.	— liczba osób doświadczających przemocy objętych wsparciem [os.]; — liczba zrealizowanych działań profilaktycznych i edukacyjnych dotyczących przeciwdziałania przemocy [szt.]; — liczba instytucji współpracujących w ramach lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku, — Ośrodek Pomocy Społecznej w Olecku.	2026-2035

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy.

Cel strategiczny 2. Silna lokalna gospodarka oparta na przedsiębiorczości, turystyce, sporcie, kulturze, usługach i jakości życia_zakłada stworzenie warunków sprzyjających rozwojowi lokalnej gospodarki poprzez wspieranie przedsiębiorczości, zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej gminy oraz pełniejsze wykorzystanie jej potencjału przyrodniczego, kulturowego i społecznego. Rozwój gospodarczy powinien opierać się przede wszystkim na wzmacnianiu lokalnych przedsiębiorców, tworzeniu nowych miejsc pracy oraz rozwijaniu działalności usługowej, turystycznej i rekreacyjnej.

Istotnym atutem gminy są walory przyrodnicze, jezioro Oleckie Wielkie, rzeka Lega, rozwinięta infrastruktura sportowa oraz bogate dziedzictwo kulturowe. Potencjał ten powinien być wykorzystywany do budowania rozpoznawalnej marki Olecka jako miejsca atrakcyjnego do aktywnego wypoczynku, turystyki całorocznej oraz organizacji wydarzeń sportowych i kulturalnych. Ważnym kierunkiem jest rozwój infrastruktury turystycznej, bazy noclegowej i gastronomicznej oraz tworzenie nowoczesnych produktów turystycznych opartych na lokalnych zasobach.

Szczególne znaczenie ma lepsze wykorzystanie potencjału sportowego gminy. Organizacja obozów, zgrupowań, zawodów i imprez sportowych może stać się impulsem do rozwoju lokalnych usług oraz zwiększenia liczby odwiedzających. Jednocześnie rozwijane powinny być funkcje prozdrowotne, rehabilitacyjne, senioralne i regeneracyjne, wykorzystujące walory przyrodnicze Olecka oraz rosnące zainteresowanie aktywnym stylem życia i turystyką zdrowotną.

Ważnym elementem rozwoju gospodarczego są również obszary wiejskie. Wspieranie lokalnych producentów, rolników i rzemieślników, rozwój sprzedaży produktów lokalnych i krótkich łańcuchów dostaw, promocja dziedzictwa kulinarnego oraz aktywność Kół Gospodyń Wiejskich i lokalnych twórców mogą wzmacniać lokalną przedsiębiorczość, budować markę gminy i zwiększać atrakcyjność turystyczną. Rozwój agroturystyki, oferty turystyki wiejskiej oraz poprawa dostępności usług publicznych na obszarach wiejskich będą sprzyjały wielofunkcyjnemu rozwojowi wsi oraz poprawie jakości życia mieszkańców.

Tabela 9. Cel strategiczny 2. Silna lokalna gospodarka oparta na przedsiębiorczości, turystyce, sporcie, kulturze, usługach i jakości życia

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Cel operacyjny 2.1. Wzmocniona przedsiębiorczość i atrakcyjność inwestycyjna gminy					
Przygotowanie terenów inwestycyjnych	Lepsze przygotowanie gminy do pozyskiwania nowych inwestorów; Większa dostępność atrakcyjnych terenów inwestycyjnych; Rozwój działalności gospodarczej i nowych miejsc pracy na terenach inwestycyjnych.	— powierzchnia przygotowanych i uzbrojonych terenów inwestycyjnych [ha], — powierzchnia terenów objętych planami miejscowymi pod inwestycje [ha], — liczba podmiotów gospodarczych, które prowadzą działalność na terenach inwestycyjnych [podmioty].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku	2026-2035
Rozwój punktu obsługi przedsiębiorcy i inwestora	Lepsza dostępność informacji i wsparcia dla przedsiębiorców oraz inwestorów; Sprawniejsza obsługa przedsiębiorców i inwestorów przez gminę; Poprawa jakości współpracy gminy z przedsiębiorcami i inwestorami	— liczba przedsiębiorców objętych obsługą [podmioty], — liczba udzielonych konsultacji [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Wsparcie lokalnych mikro, małych i średnich firm	Lepsze warunki rozwoju i funkcjonowania lokalnych mikro, małych i średnich przedsiębiorstw; Większa dostępność wsparcia dla lokalnych przedsiębiorców; Wzmocnienie potencjału rozwojowego lokalnych przedsiębiorstw. Rozwój działalności lokalnych MŚP.	— liczba działań wspierających MŚP [szt.], — liczba firm korzystających ze wsparcia [podmiot].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku	2026-2035
Preferencje dla nowych i lokalnych przedsiębiorców	Mniejsze bariery w podejmowaniu i rozwijaniu działalności gospodarczej; Lepsze warunki do zakładania i rozwoju nowych przedsiębiorstw; Wzrost przedsiębiorczości mieszkańców.	— liczba zastosowanych instrumentów wsparcia [szt.], — liczba nowo zarejestrowanych firm [podmiot].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku	2026-2035
Rozwój stref coworkingowych i pracy zdalnej	Większa dostępność nowoczesnych przestrzeni coworkingowych i pracy zdalnej; Lepsze warunki do rozwoju przedsiębiorczości, pracy zdalnej i działalności usługowej;	— liczba miejsc pracy w coworkingu [szt.], — liczba firm korzystających z przestrzeni [podmiot].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich,	— Urząd Miejski w Olecku, — przedsiębiorcy.	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	Wzrost atrakcyjności gminy dla osób pracujących zdalnie, freelancerów i przedsiębiorców.		budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne; — środki prywatne.		
Aktywizacja zawodowa mieszkańców	Wzrost aktywności zawodowej mieszkańców; Lepsze przygotowanie mieszkańców do wejścia lub powrotu na rynek pracy; Rozwój kompetencji i kwalifikacji zawodowych mieszkańców; Wzrost zatrudnienia wśród osób objętych działaniami aktywizacyjnymi.	— Liczba osób objętych aktywizacją [os.], — liczba uczestników szkoleń [os.], — liczba osób podejmujących pracę [os.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku, — Powiatowy Urząd Pracy.	2026-2035
Współpraca przedsiębiorców z sektorem kultury, turystyki i lokalnych produktów	Rozwój współpracy przedsiębiorców z sektorem kultury, turystyki i lokalnymi producentami; Większa promocja lokalnej oferty gospodarczej, turystycznej i kulturalnej; Wzrost rozpoznawalności lokalnych produktów, usług i atrakcji turystycznych	— Liczba wspólnych inicjatyw [szt.], — liczba partnerstw [szt.], — liczba firm uczestniczących w wydarzeniach promocyjnych [podmiot].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne;	— Urząd Miejski w Olecku, — przedsiębiorcy.	2026-2035

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
			— środki prywatne.		
Cel operacyjny 2.2. Rozpoznawalna marka turystyczna, sportowa, kulturowa i rekreacyjna Olecka					
Rozwój turystyki aktywnej i całorocznej	Wzrost atrakcyjności oferty turystyki aktywnej i całorocznej (powiązanej z ideą Cittaslow); Wydłużenie sezonu turystycznego; Rozwój całorocznych produktów turystycznych i rekreacyjnych; Większa liczba odwiedzających korzystających z oferty turystycznej gminy.	— liczba wydarzeń sportowych i turystycznych [szt.], — liczba produktów turystycznych [szt.], — liczba odwiedzających gminę [os.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — środki finansowe ze źródeł prywatnych — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku, — Przedsiębiorcy; — Centrum Informacji Turystycznej, — Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji.	2026-2035
Zagospodarowanie terenów nad Jeziorem Oleckie Wielkie i rzeką Legą	Większa dostępność i atrakcyjność terenów nad Jeziorem Oleckie Wielkie i rzeką Legą; Poprawa jakości przestrzeni rekreacyjnych i terenów nadwodnych; Wzrost atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej gminy	— Liczba zagospodarowanych terenów nadwodnych [szt.], — długość odnowionych ciągów spacerowych [km], — liczba nowych miejsc rekreacji [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa,	— Urząd Miejski w Olecku, — przedsiębiorcy.	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
			— środki finansowe ze źródeł prywatnych — inne środki zewnętrzne.		
Poprawa bazy noclegowej i gastronomicznej	Większa dostępność bazy noclegowej i gastronomicznej; Wydłużenie pobytu turystów i uczestników wydarzeń na terenie gminy; Rozwój przedsiębiorczości i zatrudnienia w sektorze usług turystycznych.	— liczba obiektów noclegowych i gastronomicznych [szt.], — liczba miejsc pracy w usługach turystycznych [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — środki finansowe ze źródeł prywatnych — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku, — przedsiębiorcy.	2026-2035
Wykorzystanie potencjału bazy sportowej na rzecz rozwoju usług dla grup sportowych	Wzmocnienie pozycji Olecka jako ośrodka organizacji wydarzeń, obozów i zgrupowań sportowych; Większe wykorzystanie infrastruktury sportowej przez grupy zorganizowane;	— Liczba wydarzeń sportowych ponadlokalnych [szt.], — liczba grup sportowych korzystających z obiektów [szt.], — liczba zmodernizowanych obiektów [szt.],	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich,	— Urząd Miejski w Olecku, — Przedsiębiorcy, — Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji.	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	Rozwój lokalnych usług związanych z obsługą wydarzeń i pobyków sportowych; Wzrost liczby grup sportowych korzystających z oferty gminy	— liczba obozów i zgrupowań sportowych [szt.], — liczba podmiotów świadczących usługi dla sportu [szt.].	budżetu Państwa, — środki finansowe ze źródeł prywatnych — inne środki zewnętrzne.		
Rozwój szlaków pieszych, rowerowych, wodnych i tematycznych	Większa dostępność infrastruktury służącej turystyce aktywnej; Lepsze skomunikowanie miasta z obszarami wiejskimi poprzez sieć szlaków turystycznych; Wzrost atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej gminy; Większa aktywność mieszkańców i turystów w korzystaniu z oferty turystyki aktywnej; Poprawa dostępności i jakości szlaków oraz miejsc obsługi ruchu turystycznego.	— długość tras pieszych i rowerowych [km], — liczba punktów informacji i odpoczynku [szt.], — liczba oznakowanych szlaków [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — środki finansowe ze źródeł prywatnych — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku. — Centrum Informacji Turystycznej.	2026-2035
Rozwój turystyki kulturowej oraz promocja dziedzictwa i wydarzeń jako marki gminy	Wzrost atrakcyjności turystycznej i kulturalnej gminy; Większa rozpoznawalność marki Olecka dzięki dziedzictwu i wydarzeniom kulturalnym;	— liczba projektów dziedzictwa lokalnego [szt.], — liczba wydarzeń edukacyjnych [szt.],	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy	— Urząd Miejski w Olecku, — placówki kultury,	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	Lepsze wykorzystanie dziedzictwa lokalnego w ofercie turystycznej i edukacyjnej; Większa liczba odwiedzających oraz uczestników wydarzeń kulturalnych	— liczba wydarzeń kulturalnych o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym [szt.], — liczba uczestników wydarzeń kulturalnych o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym [os.], — liczba działań promocyjnych [szt.].	— europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Centrum Informacji Turystycznej.	
Rozwój Oleckiej Izby Historycznej i działań związanych z lokalną pamięcią	Lepsze wykorzystanie historii i dziedzictwa lokalnego w edukacji, promocji i turystyce; Większa dostępność oferty edukacyjnej i wystawienniczej Oleckiej Izby Historycznej; Wzrost zainteresowania mieszkańców i turystów historią oraz dziedzictwem Olecka; Rozwój współpracy Oleckiej Izby Historycznej ze szkołami i organizacjami społecznymi.	— liczba wystaw, spotkań i działań edukacyjnych [szt.], — liczba odwiedzających [os.], — liczba partnerstw ze szkołami i organizacjami [szt.],	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku; — placówki kultury, — stowarzyszenia i organizacje pozarządowe.	2026-2035
Cel operacyjny 2.3. Rozwinięte funkcje prozdrowotne, senioralne, rehabilitacyjne i regeneracyjne jako potencjał gospodarczy					
Rozwój usług rehabilitacyjnych, opiekuńczych i prozdrowotnych	Rozwój oferty usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych, opiekuńczych i prozdrowotnych;	— liczba podmiotów oferujących usługi rehabilitacyjne, opiekuńcze i prozdrowotne [podmiot];	— środki własne (Budżet gminy Olecko),	— Urząd Miejski w Olecku, — przedsiębiorcy.	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	Większa dostępność usług zdrowotnych i prozdrowotnych dla mieszkańców i odwiedzających; Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy w sektorze usług zdrowia i opieki; Rozwój przedsiębiorczości i nowych miejsc pracy w sektorze usług zdrowotnych, opiekuńczych i prozdrowotnych; Rozwój współpracy samorządu z przedsiębiorcami w sektorze usług senioralnych, zdrowotnych i prozdrowotnych;	— liczba przygotowanych koncepcji lub terenów pod rozwój usług rehabilitacyjnych, opiekuńczych i prozdrowotnych [szt.], — liczba partnerów publicznych i prywatnych [szt.],	— środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — środki finansowe ze źródeł prywatnych — inne środki zewnętrzne.		
Tworzenie oferty aktywnego wypoczynku dla seniorów i osób dbających o zdrowie	Rozwój oferty aktywnego wypoczynku i usług prozdrowotnych dla seniorów oraz osób dbających o zdrowie; Wzrost atrakcyjności Olecka jako miejsca aktywnego i zdrowego wypoczynku; Większa dostępność oferty rekreacyjnej i prozdrowotnej dla różnych grup odbiorców; Większy udział mieszkańców i odwiedzających w wydarzeniach oraz aktywnościach prozdrowotnych.	— liczba ofert senioralnych i prozdrowotnych [szt.], — liczba wydarzeń prozdrowotnych [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — środki finansowe ze źródeł prywatnych	— Urząd Miejski w Olecku, — przedsiębiorcy, — placówki kultury, — organizacje pozarządowe.	2026-2035

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
			— inne środki zewnętrzne.		
Rozwój usług regeneracyjnych, wellness i aktywności w naturze	Rozwój oferty usług regeneracyjnych, wellness i aktywności w naturze; Wzrost atrakcyjności Olecka jako miejsca wypoczynku, regeneracji i aktywności na świeżym powietrzu; Lepsze wykorzystanie walorów przyrodniczych gminy w rozwoju usług i turystyki; Rozwój przedsiębiorczości w sektorze usług wellness, rekreacyjnych i prozdrowotnych; Rozwój oferty usług prozdrowotnych wykorzystujących walory przyrodnicze gminy	— liczba podmiotów oferujących usługi wellness, regeneracyjne i rekreacyjne [szt.], — liczba wydarzeń i działań prozdrowotnych [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — środki finansowe ze źródeł prywatnych — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku, — Przedsiębiorcy, — Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji.	2026-2035
Cel operacyjny 2.4. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, lokalnych produktów, dziedzictwa kulinarnego i krótkich łańcuchów dostaw					
Wsparcie lokalnych producentów, rolników i rzemieślników oraz rozwój sprzedaży produktów lokalnych	Wzmocnienie lokalnej przedsiębiorczości i zwiększenie możliwości zarabkowania mieszkańców obszarów wiejskich; Zwiększenie dostępności i rozpoznawalności produktów lokalnych; Rozwój targowisk i sprzedaży bezpośredniej; Wzmocnienie marki lokalnych	— liczba producentów objętych wsparciem [szt.], — liczba wydarzeń promujących produkty lokalne [szt.], — liczba punktów sprzedaży [szt.], — liczba produktów objętych lokalną marką [szt.],	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa,	— Urząd Miejski w Olecku, — lokalni przedsiębiorcy.	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	produktów oraz promocja dziedzictwa gospodarczego gminy.	— liczba wydarzeń promocyjnych [szt.].	— środki finansowe ze źródeł prywatnych — inne środki zewnętrzne.		
Wspieranie dziedzictwa kulinarnego, Kół Gospodyń Wiejskich i lokalnych twórców	Wzmocnienie lokalnej tożsamości i promocja dziedzictwa kulinarnego oraz kulturowego gminy; Rozwój i promocja produktów lokalnych, kuchni regionalnej i rękodzieła; Większa aktywność Kół Gospodyń Wiejskich i lokalnych twórców w życiu społecznym i gospodarczym; Wzrost atrakcyjności turystycznej obszarów wiejskich.	— liczba wydarzeń kulinarnych [szt.], — liczba producentów i restauratorów włączonych w działania; liczba produktów promowanych jako lokalne [szt.], — liczba inicjatyw KGW; liczba warsztatów i wydarzeń [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — środki finansowe ze źródeł prywatnych — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku, — Koła Gospodyń Wiejskich, — Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe, — placówki kultury, — lokalni twórcy i mieszkańcy.	2026-2035
Rozwój agroturystyki i oferty turystycznej obszarów wiejskich	Rozwój oferty turystycznej i edukacyjnej obszarów wiejskich. Wzrost atrakcyjności i rozpoznawalności sołectw oraz lokalnych produktów i atrakcji. Zwiększenie liczby odwiedzających i wydłużenie pobytu turystów.	— Liczba gospodarstw agroturystycznych; liczba ofert turystyki wiejskiej; liczba szlaków tematycznych, — Liczba wiosek tematycznych; liczba wydarzeń edukacyjnych; liczba uczestników	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich,	— Urząd Miejski w Olecku, — jednostki pomocnicze (sołectwa), — Koła Gospodyń Wiejskich,	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	Wzmocnienie aktywności mieszkańców w tworzeniu i promocji lokalnych inicjatyw. Lepsze wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego w rozwoju obszarów wiejskich		budżetu Państwa, — środki finansowe ze źródeł prywatnych — inne środki zewnętrzne.	— Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe, — placówki kultury, — właściciele gospodarstw agroturystycznych i lokalni przedsiębiorcy, — lokalni twórcy i mieszkańcy.	
Poprawa dostępu do usług publicznych na wsi	Poprawa dostępności usług publicznych dla mieszkańców obszarów wiejskich; Zwiększenie dostępu do oferty kulturalnej, rekreacyjnej i integracyjnej; Lepsza dostępność podstawowych usług społecznych i zdrowotnych; Wzrost jakości życia mieszkańców wsi.	— liczba doposażonych świetlic [szt.]. — liczba mobilnych usług; [szt.], — liczba miejscowości objętych wsparciem [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku, — jednostki pomocnicze (sołectwa).	2026-2035

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy.

Cel strategiczny 3. Funkcjonalna, dostępna i estetyczna przestrzeń gminy zakłada tworzenie funkcjonalnej, bezpiecznej i estetycznej przestrzeni, która zapewnia wysoką jakość życia mieszkańców oraz sprzyja rozwojowi społeczno-gospodarczemu gminy. Osiągnięcie tego celu wymaga poprawy dostępności komunikacyjnej, rozwoju infrastruktury technicznej i cyfrowej, uporządkowanego kształtowania przestrzeni publicznych oraz prowadzenia aktywnej polityki mieszkaniowej odpowiadającej na potrzeby obecnych i przyszłych mieszkańców.

Istotnym kierunkiem działań jest poprawa dostępności transportowej gminy poprzez rozwój i optymalizację publicznego transportu zbiorowego, modernizację lokalnej infrastruktury drogowej oraz działania na rzecz lepszych powiązań regionalnych, w tym przywrócenia połączeń kolejowych. Równocześnie rozwijana będzie bezpieczna infrastruktura pieszka i rowerowa, integrująca codzienną mobilność mieszkańców z rozwojem turystyki aktywnej oraz zwiększająca dostępność przestrzeni publicznych dla wszystkich użytkowników.

Ważnym elementem celu jest podnoszenie jakości przestrzeni publicznych oraz ochrona ładu przestrzennego. Działania obejmują odnowę centrum Olecka, zagospodarowanie terenów nadwodnych, poprawę dostępności przestrzeni dla osób ze szczególnymi potrzebami, rozwój miejsc spotkań na obszarach wiejskich oraz racjonalne wykorzystanie budynków publicznych. Jednocześnie istotne będzie prowadzenie odpowiedzialnej polityki przestrzennej chroniącej walory krajobrazowe gminy i ograniczającej chaos przestrzenny, w tym poprzez określenie jasnych zasad lokalizacji dużych instalacji odnawialnych źródeł energii.

Realizacja celu obejmuje również rozwój nowoczesnej infrastruktury technicznej i cyfrowej. Modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej, rozwój systemów gospodarowania wodami opadowymi, zwiększenie dostępności usług cyfrowych oraz rozbudowa monitoringu miejskiego będą wzmacniały bezpieczeństwo, odporność gminy na zmiany klimatu oraz jakość świadczonych usług publicznych.

Istotnym obszarem działań pozostaje również rozwój polityki mieszkaniowej. Zwiększenie dostępności mieszkań, modernizacja istniejącego zasobu komunalnego oraz tworzenie warunków sprzyjających osiedlaniu się nowych mieszkańców mają wspierać stabilny rozwój demograficzny gminy, zatrzymywanie ludzi młodych oraz wzmacnianie lokalnego rynku pracy. Funkcjonalna i dobrze zaplanowana przestrzeń, wysoka jakość infrastruktury oraz atrakcyjne warunki zamieszkania będą stanowiły jeden z najważniejszych czynników budowania konkurencyjności i długofalowego rozwoju Gminy Olecko.

Tabela 10. Cel strategiczny 3. Funkcjonalna, dostępna i estetyczna przestrzeń gminy

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Cel operacyjny 3.1. Lepsza dostępność komunikacyjna i optymalnie działający transport publiczny					
Optymalizacja publicznego transportu zbiorowego na terenie gminy	Lepsza dostępność publicznego transportu zbiorowego dla mieszkańców; Poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów wiejskich Łatwiejszy dostęp mieszkańców do miejsc pracy, edukacji, usług i instytucji publicznych; Większe wykorzystanie publicznego transportu zbiorowego przez mieszkańców.	— liczba linii transportu publicznego [szt.], — liczba miejscowości objętych transportem; liczba pasażerów [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — środki operatorów i przewoźników publicznego transportu zbiorowego — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku; — operatorzy i przewoźnicy publicznego transportu zbiorowego.	2026-2035
Poprawa regionalnych połączeń autobusowych	Lepsza dostępność regionalnych połączeń autobusowych; Poprawa dostępności komunikacyjnej Olecka w powiązaniu z ośrodkami regionalnymi i krajowymi; Większe wykorzystanie regionalnego transportu autobusowego.	— liczba połączeń regionalnych [szt.], — liczba działań uzgodnieniowych z przewoźnikami i partnerami [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa,	— Urząd Miejski w Olecku; — operatorzy i przewoźnicy publicznego transportu zbiorowego.	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
			— środki operatorów i przewoźników publicznego transportu zbiorowego, — inne środki zewnętrzne.		
Działania przeciwko wykluczeniu komunikacyjnemu	Poprawa dostępności komunikacyjnej Olecka w powiązaniu z regionalną siecią kolejową; Ograniczenie wykluczenia komunikacyjnego; Wzmocnienie współpracy z partnerami na rzecz rozwoju transportu kolejowego; Zwiększenie potencjału rozwojowego gminy dzięki poprawie dostępności transportowej..	— liczba przywróconych połączeń kolejowych [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku.	2026-2035
Budowa i modernizacja przystanków, zatok i miejsc przesiadkowych	Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportu publicznego; Lepsze warunki korzystania z transportu publicznego; Większe bezpieczeństwo i komfort pasażerów.	— Liczba zmodernizowanych przystanków [szt.], — liczba zatok autobusowych [szt.], — liczba miejsc przesiadkowych [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa,	— Urząd Miejski w Olecku.	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
			— inne środki zewnętrzne.		
Modernizacja dróg lokalnych i ośrodkowej infrastruktury	Poprawa jakości i bezpieczeństwa infrastruktury drogowej; Lepsza dostępność komunikacyjna na terenie gminy; Wyższy komfort podróżowania i przemieszczania się po gminie	— długość zmodernizowanych dróg [km], — liczba przebudowanych skrzyżowań [szt.], — liczba doświetlonych przejść [szt.],	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku.	2026-2035
Cel operacyjny 3.2. Bezpieczna mobilność piesza i rowerowa					
Rozwój spójnej sieci tras rowerowych	Miasto, osiedla, sołectwa, jeziora i atrakcje turystyczne są lepiej połączone siecią tras rowerowych; Większa dostępność i spójność infrastruktury rowerowej na terenie gminy; Poprawa warunków do codziennych podróży rowerem oraz rozwoju turystyki rowerowej.	— długość tras rowerowych [km], — liczba miejscowości połączonych trasami [szt.], — liczba miejsc odpoczynku [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Budowa i modernizacja bezpiecznej infrastruktury pieszej i rowerowej	Większe bezpieczeństwo pieszych i rowerzystów, w szczególności dzieci, seniorów oraz osób ze szczególnymi potrzebami; Poprawa bezpieczeństwa i komfortu korzystania z przestrzeni publicznych po zmroku; Większa dostępność i funkcjonalność infrastruktury pieszej i rowerowej; Poprawa bezpieczeństwa dzieci w drodze do szkoły i w otoczeniu placówek oświatowych poprzez rozwój infrastruktury pieszej oraz stosowanie rozwiązań uspokajających ruch.	— długość nowych chodników [km], — liczba zmodernizowanych ciągów pieszych [szt.], — liczba bezpiecznych przejść [szt.], — liczba punktów oświetleniowych [szt.], — liczba doświetlonych przejść i tras [szt.], — liczba placówek oświatowych, w otoczeniu których zrealizowano działania poprawiające bezpieczeństwo pieszych i organizację ruchu [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku	2026-2035
Integracja mobilności codziennej z turystyką aktywną	Trasy piesze i rowerowe oraz przestrzenie aktywności służą mieszkańcom i turystom, wspierając aktywny styl życia, rekreację i rozwój lokalnych usług; Większa dostępność bezpiecznych miejsc do aktywności fizycznej, rekreacji i integracji społecznej dla młodzieży, rodzin, seniorów i turystów;	— liczba tras turystyczno-komunikacyjnych [szt.], — liczba wydarzeń rowerowych i pieszych [szt.], — liczba nowych lub zmodernizowanych przestrzeni aktywności [szt.], — liczba wydarzeń sportowo-rekreacyjnych [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku, — placówki kultury, — stowarzyszenia i organizacje pozarządowe, — Centrum Informacji Turystycznej.	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	Wzrost wykorzystania infrastruktury pieszej, rowerowej i rekreacyjnej przez mieszkańców i turystów; Większa aktywność mieszkańców i turystów dzięki rozwojowi wydarzeń promujących aktywną mobilność, rekreację i turystykę.				
Cel operacyjny 3.3. Uporządkowana, dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna					
Odnowa i rozwój centrum Olecka	Centrum Olecka jest bardziej estetyczne, bezpieczne, dostępne i przyjazne pieszym; Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznych; Wzrost atrakcyjności centrum jako miejsca spotkań, usług i aktywności społecznej.	— liczba odnowionych przestrzeni [szt.], — liczba wprowadzonych elementów uspokojenia ruchu [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku	2026-2035
Uporządkowanie parkowania i organizacji ruchu	Mniejsza liczba konfliktów pomiędzy uczestnikami ruchu w centrum miasta; Większa dostępność miejsc parkingowych i usług zlokalizowanych w centrum; Poprawa bezpieczeństwa oraz płynności ruchu drogowego.	— liczba wyznaczonych miejsc parkingowych [szt.], — liczba zmian organizacji ruchu [szt.], — liczba elementów uspokojenia ruchu [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa,	— Urząd Miejski w Olecku	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
			— inne środki zewnętrzne.		
Zagospodarowanie terenów nadwodnych	Brzegi jezior i rzek stają się atrakcyjnymi, bezpiecznymi i dostępnymi miejscami wypoczynku, spacerów i rekreacji; Poprawa estetyki i funkcjonalności terenów nadwodnych; Większa dostępność infrastruktury rekreacyjnej nad wodą dla mieszkańców i turystów.	— liczba zmodernizowanych terenów nadwodnych [szt.], — długość uporządkowanej linii brzegowej [km], — liczba nowych miejsc rekreacji [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku	2026-2035
Dostępność przestrzeni dla osób ze szczególnymi potrzebami	Ulice, chodniki, przystanki, place zabaw, plaże oraz budynki użyteczności publicznej są bardziej dostępne i funkcjonalne dla osób ze szczególnymi potrzebami; Poprawa dostępności przestrzeni publicznych, umożliwiającą ich komfortowe i bezpieczne użytkowanie przez wszystkich mieszkańców; Ograniczenie barier architektonicznych i komunikacyjnych w przestrzeni publicznej.	— liczba obiektów i przestrzeni dostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku	2026-2035
Ochrona krajobrazu i przeciwdziałanie chaosowi przestrzennemu	Nowa zabudowa jest planowana z poszanowaniem ładu przestrzennego oraz walorów krajobrazowych gminy;	— powierzchnia terenów objętych nowymi planami miejscowymi [ha],	— środki własne (Budżet gminy Olecko),	— Urząd Miejski w Olecku,	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	Cenne krajobrazy i osie widokowe są skuteczniej chronione; Poprawa jakości i estetyki przestrzeni publicznych oraz ograniczenie chaosu przestrzennego.	— powierzchnia uporządkowanych przestrzeni [ha].	— środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Towarzystwo Budownictwa Społecznego Spółka z o.o..	
Określenie jasnych zasad lokalizacji dużych instalacji OZE	Rozwój odnawialnych źródeł energii odbywa się z poszanowaniem ład przestrzennego, walorów krajobrazowych i przyrodniczych oraz terenów rolniczych; Jasne i przejrzyste zasady lokalizacji dużych instalacji OZE; Ograniczenie konfliktów społecznych związanych z lokalizacją dużych instalacji OZE.	— liczba dokumentów planistycznych uwzględniających zasady lokalizacji dużych instalacji OZE [szt.], — liczba konsultacji dotyczących OZE [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku	2026-2035
Rozwój miejsc spotkań w sołectwach	Mieszkańcy sołectw mają lepsze warunki do integracji, działalności kulturalnej, rekreacyjnej i aktywności społecznej; Większa dostępność i funkcjonalność miejsc spotkań na obszarach wiejskich; Wzrost aktywności i zaangażowania mieszkańców w życie lokalnej społeczności.	— liczba zmodernizowanych świetlic [szt.], — liczba miejsc spotkań [szt.], — liczba wydarzeń lokalnych [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku, — sołectwa.	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Racjonalne wykorzystanie budynków publicznych	Budynki publiczne są wykorzystywane zgodnie z aktualnymi potrzebami społecznymi i gospodarczymi gminy; Większa funkcjonalność i efektywność wykorzystania majątku komunalnego; Nadanie nowych funkcji obiektom niewykorzystywanym lub wymagającym adaptacji.	— Liczba budynków z określoną nową funkcją [szt.], — liczba obiektów poddanych adaptacji [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku	2026-2035
Cel operacyjny 3.4. Rozbudowana infrastruktura techniczna i cyfrowa					
Modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i ściekowej	Większa niezawodność systemu wodociągowo-kanalizacyjnego; Poprawa jakości usług komunalnych; Lepsza ochrona wód, gleby i środowiska; Wzrost efektywności infrastruktury wodno-ściekowej.	— długość zmodernizowanej sieci [km], — liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury [szt.], — liczba zmodernizowanych urządzeń [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku.	2026-2035
Rozwój kanalizacji deszczowej i systemów zagospodarowania wód opadowych	Mniejsze ryzyko lokalnych podtopień; Poprawa gospodarowania wodami opadowymi i roztopowymi; Większa retencja wód opadowych i	— długość kanalizacji deszczowej [km], — liczba rozwiązań retencyjnych [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko),	— Urząd Miejski w Olecku.	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	odporność gminy na skutki zmian klimatu.		— środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.		
Rozwój infrastruktury cyfrowej, e-usług i cyberbezpieczeństwa	Mieszkańcy i przedsiębiorcy mają lepszy dostęp do szybkiego Internetu i usług cyfrowych; Większa dostępność i jakość e-usług publicznych; Wyższy poziom bezpieczeństwa cyfrowego oraz ochrony danych.	— liczba miejscowości z dostępem do Internetu szerokopasmowego; długość sieci światłowodowej [km], — liczba e-usług [szt.], — liczba szkoleń z cyberbezpieczeństwa [szt.], — liczba wdrożonych zabezpieczeń [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku, — przedsiębiorstwa telekomunikacyjne	2026-2035
Rozwój monitoringu miejskiego jako elementu infrastruktury bezpieczeństwa	Przestrzenie publiczne, obiekty sportowe, kulturalne i rekreacyjne są lepiej chronione; Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców i użytkowników przestrzeni publicznych; Skuteczniejsze reagowanie na zagrożenia i akty wandalizmu.	— liczba punktów monitoringu [szt.], — liczba obszarów objętych monitoringiem [szt.], — liczba zgłoszeń i interwencji [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku, — jednostki bezpieczeństwa publicznego, — jednostki organizacyjne gminy.	2026-2035

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Cel operacyjny 3.5. Aktywna polityka mieszkaniowa wspierająca mieszkańców i osiedlanie się w gminie					
Rozwój i modernizacja zasobu mieszkaniowego	Większa dostępność mieszkań dla rodzin, młodych osób, seniorów oraz osób o średnich i niższych dochodach; Poprawa standardu i efektywności energetycznej zasobu mieszkaniowego; Lepsze dostosowanie oferty mieszkaniowej do potrzeb mieszkańców.	— liczba mieszkań komunalnych i społecznych [szt.], — liczba zmodernizowanych lokali [szt.], — liczba zmodernizowanych lokali; liczba budynków po termomodernizacji [szt.]. — liczba zmodernizowanych lokali [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku, — budownictwo społeczne, wspólnoty i zarządcy nieruchomości.	2026-2035
Rozwój polityki mieszkaniowej wspierającej osiedlanie się i rozwój społeczno-gospodarczy	Olecko staje się bardziej atrakcyjnym miejscem do zamieszkania dla młodych rodzin, specjalistów i osób pracujących zdalnie; Polityka mieszkaniowa skuteczniej wspiera zatrzymywanie mieszkańców oraz pozyskiwanie nowych mieszkańców; Lepsze powiązanie oferty mieszkaniowej z rynkiem pracy i usługami społecznymi.	— saldo migracji [os.], — liczba osób korzystających z programów osiedleńczych [os.], — liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym [os.], — liczba mieszkań powiązanych z programami społecznymi lub zawodowymi [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne	— Urząd Miejski w Olecku, — budownictwo społeczne, wspólnoty i zarządcy nieruchomości, — przedsiębiorcy.	2026-2035

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy.

Cel strategiczny 4. Czyste, odporne i dobrze chronione środowisko naturalne zakłada poprawę jakości środowiska przyrodniczego oraz zwiększenie odporności gminy na skutki zmian klimatu poprzez działania na rzecz ochrony zasobów naturalnych, rozwoju efektywności energetycznej, racjonalnego gospodarowania wodą i odpadami oraz wzmacniania bezpieczeństwa ekologicznego. Realizacja celu ma sprzyjać poprawie jakości życia mieszkańców, ochronie walorów przyrodniczych gminy oraz zrównoważonemu rozwojowi społeczno-gospodarczemu.

Istotnym kierunkiem działań jest poprawa jakości powietrza i zwiększenie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego. Obejmuje to termomodernizację budynków publicznych i mieszkalnych, wymianę nieefektywnych źródeł ciepła, rozwój odnawialnych źródeł energii, lokalnych inicjatyw energetycznych oraz modernizację oświetlenia ulicznego. Działania te pozwolą ograniczyć zużycie energii i emisję zanieczyszczeń, zwiększyć wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych oraz wzmocnić odporność gminy na wzrost kosztów energii i zakłócenia w jej dostawach.

Szczególne znaczenie ma ochrona jezior, rzeki Legi, terenów zielonych i krajobrazu, które stanowią jeden z najcenniejszych zasobów przyrodniczych gminy oraz podstawę rozwoju funkcji rekreacyjnych, turystycznych i prozdrowotnych. Działania obejmować będą ochronę i zagospodarowanie ekosystemów wodnych, rozwój zielonej infrastruktury, zachowanie walorów krajobrazowych oraz wykorzystanie potencjału środowiska naturalnego dla poprawy jakości życia mieszkańców i rozwoju usług opartych na zasobach przyrodniczych.

Działania obejmują również zwiększenie odporności gminy na skutki zmian klimatu. Rozwój małej retencji, zielono-błękitnej infrastruktury, zagospodarowanie wód opadowych, zacienianie przestrzeni publicznych oraz monitoring zagrożeń związanych z suszą i podtopieniami pozwolą ograniczyć negatywne skutki ekstremalnych zjawisk pogodowych. Uzupełnieniem działań inwestycyjnych będzie edukacja mieszkańców w zakresie adaptacji do zmian klimatu, racjonalnego gospodarowania zasobami oraz ochrony środowiska.

Realizowane działania będą wspierać rozwój nowoczesnego systemu gospodarki odpadami.. Poprawa selektywnej zbiórki odpadów, rozwój infrastruktury służącej segregacji, edukacja ekologiczna mieszkańców, wdrażanie nowoczesnych rozwiązań organizacyjnych i technologicznych oraz kontynuacja programu usuwania wyrobów zawierających azbest przyczynią się do ograniczenia presji na środowisko, poprawy estetyki przestrzeni publicznych oraz zwiększenia bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców. Dzięki temu gmina będzie skuteczniej realizowała zasady gospodarki o obiegu zamkniętym i zrównoważonego wykorzystania zasobów środowiska.

Tabela 11. Cel strategiczny 4. Czyste, odporne i dobrze chronione środowisko naturalne

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Cel operacyjny 4.1. Poprawa jakości powietrza i zwiększenie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego					
Termomodernizacja budynków publicznych i mieszkalnych	Niższe koszty ogrzewania i utrzymania budynków; Mniejsze zużycie energii oraz poprawa efektywności energetycznej budynków; Większy komfort użytkowania budynków publicznych i mieszkalnych.	— liczba budynków poddanych termomodernizacji [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne	— Urząd Miejski w Olecku, — mieszkańcy gminy, — wspólnoty mieszkaniowe.	2026-2035
Wymiana nieefektywnych źródeł ciepła	Poprawa jakości powietrza oraz ograniczenie niskiej emisji; Większy udział ekologicznych i efektywnych źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych i publicznych; Większa liczba mieszkańców korzystających z nowoczesnych i niskoemisyjnych systemów ogrzewania.	— liczba wymienionych źródeł ciepła [szt.], — liczba gospodarstw objętych wsparciem [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne	— Urząd Miejski w Olecku, — mieszkańcy gminy, — wspólnoty mieszkaniowe.	2026-2035

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Rozwój Odnawialnych Źródeł Energii (OZE) i lokalnego bezpieczeństwa energetycznego	Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego gminy m.in. poprzez rozwój spółdzielni energetycznych oraz instalację magazynów energii; Większa odporność gminy na zakłócenia w dostawach energii oraz wzrost kosztów energii; Zwiększenie udziału „zielonej energii” w lokalnym bilansie energetycznym; Określenie zasad lokalizacji wielkopowierzchniowych inwestycji OZE, które będą chronić walory krajobrazowe i środowiskowe, Stworzenie hybrydowych systemów zasilania gwarantowanego (OZE + magazyny energii) dla kluczowej infrastruktury bytowej i ratunkowej: Szpitala Olmedica, Stacji Uzdatniania Wody oraz oczyszczalni ścieków w celu zapewnienia ich ciągłości działania w sytuacjach kryzysowych.	— liczba instalacji OZE [szt.]. — liczba obiektów publicznych z OZE [szt.]. — ustalone zasady lokalizacji dużych instalacji [tak/nie]. — liczba magazynów energii; — liczba obiektów z awaryjnym zasilaniem [szt.]. — liczba inicjatyw energetycznych [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku, — lokalni/zewnętrzni, — przedsiębiorcy.	2026-2035
Rozwój spółdzielni energetycznej i lokalnych inicjatyw energetycznych	Większa niezależność energetyczna gminy, mieszkańców i lokalnych podmiotów oraz możliwość obniżenia kosztów energii; Większa produkcja i wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych na potrzeby lokalne;	— liczba inicjatyw energetycznych [szt.], — liczba uczestników spółdzielni energetycznej [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich	— Urząd Miejski w Olecku, — uczestnicy spółdzielni energetycznej.	2026-2035

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	Wzrost współpracy mieszkańców, przedsiębiorców i instytucji w zakresie lokalnej transformacji energetycznej; Większa odporność gminy na zakłócenia w dostawach energii oraz wzrost kosztów energii.		budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.		
Modernizacja oświetlenia ulicznego na energooszczędne	Niższe zużycie energii i koszty funkcjonowania oświetlenia ulicznego; Poprawa bezpieczeństwa i komfortu użytkowników przestrzeni publicznych; Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń do powietrza.	— liczba wymienionych oprav [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku, — partnerzy publiczno-prywatni.	2026-2035
Cel operacyjny 4.2. Ochrona jezior, rzek, terenów zielonych i krajobrazu					
Ochrona i zagospodarowanie ekosystemów wodnych	Poprawa stanu jezior, rzeki Legi i pozostałych cieków wodnych; Czystsze, bardziej estetyczne i bezpieczne tereny nad wodami sprzyjające wypoczynkowi i rekreacji; Ograniczenie zanieczyszczenia wód oraz wzmocnienie ochrony ekosystemów	— liczba działań ochronnych [szt.], — liczba uporządkowanych odcinków brzegów [szt.], — liczba akcji porządkowych [szt.], — liczba koszy i elementów małej infrastruktury [szt.],	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich	— Urząd Miejski w Olecku, — PGW Wody Polskie, — Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o..	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	wodnych poprzez rozwój roślinnych stref buforowych.	— długość utworzonych stref buforowych [km], — liczba nasadzeń [szt.].	budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.		
Ochrona i rozwój zielonej infrastruktury oraz krajobrazu	Większa powierzchnia i lepsza jakość terenów zielonych; Poprawa mikroklimatu oraz zwiększenie odporności gminy na skutki zmian klimatu, w tym fale upałów; Zachowanie walorów przyrodniczych, krajobrazowych i rekreacyjnych gminy; Ład przestrzenny uwzględnia ochronę terenów zielonych i cennych krajobrazów	— liczba nowych nasadzeń; powierzchnia terenów zielonych [szt.], — liczba zmodernizowanych parków i skwerów [szt.], — liczba dokumentów planistycznych uwzględniających ochronę krajobrazu [szt.], — liczba działań edukacyjnych i konsultacyjnych [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku, — Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o., — placówki oświatowe.	2026-2035
Ochrona walorów naturalnych jako podstawy funkcji prozdrowotnych	Czyste i dobrze zachowane środowisko naturalne sprzyja zdrowiu i jakości życia mieszkańców; Walory przyrodnicze gminy skuteczniej wspierają rozwój turystyki, rekreacji, usług rehabilitacyjnych i wypoczynkowych; Większa dostępność atrakcyjnych i zadbanych terenów rekreacyjnych opartych na walorach przyrodniczych	— liczba działań prośrodowiskowych powiązanych z funkcjami prozdrowotnymi [szt.], — liczba terenów rekreacyjnych objętych ochroną lub uporządkowaniem [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku, — Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o..	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Cel operacyjny 4.3. Adaptacja do zmian klimatu, rozwój retencji i zielono-błękitnej infrastruktury					
Budowa i rozwój małej retencji	Większa retencja wód opadowych i roztopowych na terenie gminy; Ograniczenie skutków suszy oraz gwałtownych opadów; Bardziej efektywne gospodarowanie wodami opadowymi i zwiększenie odporności gminy na zmiany klimatu.	— liczba obiektów małej retencji [szt.], — liczba miejsc z zagospodarowaniem deszczówki [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku, — sołectwa.	2026-2035
Ogrody deszczowe, niecki retencyjne i nawierzchnie przepuszczalne	Zwiększenie zdolności retencyjnych terenów zurbanizowanych; Ograniczenie skutków intensywnych opadów i zmniejszenie ryzyka podtopień; Poprawa gospodarowania wodami opadowymi oraz adaptacja do zmian klimatu.	— liczba rozwiązań zielono-błękitnej infrastruktury [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku.	2026-2035
Zacienianie przestrzeni publicznych	Większy komfort korzystania z przestrzeni publicznych w okresach	— liczba nasadzeń drzew [szt.],	— środki własne (Budżet	— Urząd Miejski w Olecku.	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	wysokich temperatur, w szczególności przez dzieci, seniorów i pieszych; Większa dostępność zacienionych miejsc odpoczynku w przestrzeni publicznej; Poprawa mikroklimatu oraz ograniczenie skutków fal upałów.	— liczba zacienionych miejsc odpoczynku [szt.].	gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.		
Monitoring miejsc zagrożonych podtopieniami, suszą oraz ruchami masowymi ziemi	Lepsze przygotowanie gminy do przeciwdziałania skutkom suszy i lokalnych podtopień; Skuteczniejsze planowanie działań inwestycyjnych i adaptacyjnych w oparciu o dane o zagrożeniach; Większa dostępność informacji o obszarach zagrożonych podtopieniami i suszą; Ograniczenie ryzyka wystąpienia szkód na terenach zagrożonych ruchami masowymi ziemi.	— liczba punktów monitoringu [szt.], — liczba opracowanych analiz i map zagrożeń [szt.], — liczba zinwentaryzowanych obszarów zagrożonych ruchami masowymi ziemi [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku.	2026-2035
Edukacja mieszkańców w zakresie adaptacji do zmian klimatu	Większa świadomość mieszkańców w zakresie adaptacji do zmian klimatu; Mieszkańcy częściej podejmują działania na rzecz oszczędzania wody i energii oraz ochrony zieleni; Większe zaangażowanie szkół, instytucji	— liczba działań edukacyjnych [szt.], — liczba szkół i instytucji objętych programami [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy	— Urząd Miejski w Olecku, — placówki oświatowo-wychowawcze	2026-2035

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	i społeczności lokalnej w działania na rzecz adaptacji do zmian klimatu.		europejskich budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	funkcjonujące na terenie gminy.	
Cel operacyjny 4.4 Racjonalna gospodarka odpadami i skuteczne usuwanie azbestu					
Rozwój systemu selektywnej zbiórki odpadów i edukacji ekologicznej	Większy poziom selektywnej zbiórki odpadów oraz ograniczenie ilości odpadów zmieszanych; Mieszkańcy posiadają większą wiedzę i świadomość w zakresie prawidłowej segregacji odpadów oraz funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami; Większa dostępność i funkcjonalność infrastruktury umożliwiającej selektywną zbiórkę odpadów; Wyższa skuteczność i efektywność systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.	— udział odpadów zmieszanych w ogólnej masie odpadów [%], — liczba kampanii edukacyjnych [szt.], — liczba materiałów informacyjnych [szt.], — liczba punktów selektywnej zbiórki [szt.], — liczba frakcji objętych zbiórką [szt.],	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku, — przedsiębiorstwa odbierające odpady komunalne, — operator PSZOK, — placówki oświatowo-wychowawcze funkcjonujące na terenie gminy, — sołectwa.	2026-2035
Analiza nowoczesnych rozwiązań w gospodarce odpadami	Decyzje dotyczące rozwoju systemu gospodarowania odpadami są podejmowane w oparciu o analizy, uwarunkowania środowiskowe, ekonomiczne i społeczne;	— liczba analiz [szt.], — liczba wariantów technologicznych poddanych ocenie [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy	— Urząd Miejski w Olecku, — przedsiębiorstwa odbierające odpady komunalne.	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	Większa efektywność i racjonalność systemu gospodarowania odpadami; Lepsze dostosowanie rozwiązań technologicznych do potrzeb gminy i obowiązujących wymagań środowiskowych.		europejskich budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.		
Usuwanie i unieszkodliwianie azbestu	Mniejsza ilość wyrobów zawierających azbest na terenie gminy; Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców oraz stanu środowiska; Większa liczba nieruchomości oczyszczonych z wyrobów zawierających azbest.	— masa usuniętego azbestu [t], — liczba nieruchomości objętych programem [szt.].	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Olecku	2026-2035
Kontrola i ograniczanie zaśmiecania przestrzeni publicznych	Czystsze i bardziej estetyczne tereny rekreacyjne, jeziora, rzeka Lega, lasy oraz centrum miasta; Ograniczenie zjawiska zaśmiecania przestrzeni publicznych; Większe zaangażowanie mieszkańców w działania na rzecz utrzymania czystości i estetyki gminy.	— liczba akcji sprzątnięcia [szt.], — liczba przeprowadzonych interwencji [szt.], — liczba uporządkowanych miejsc [szt.],	— środki własne (Budżet gminy Olecko), — środki z funduszy europejskich budżetu Państwa,	— Urząd Miejski w Olecku	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
			— inne środki zewnętrzne.		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy.

2.2 Projekty kluczowe Strategii Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Cele strategiczne Gminy Olecko zostały przełożone na zestaw projektów kluczowych, pogrupowanych w pakiety strategiczne. Takie podejście umożliwia powiązanie kierunków rozwoju z konkretnymi przedsięwzięciami oraz ułatwia planowanie ich realizacji i monitorowanie efektów.

Projekty kluczowe wybrano na podstawie diagnozy społeczno-gospodarczej, analizy potencjałów i problemów gminy, wyników konsultacji oraz propozycji zgłoszonych przez wydziały Urzędu Miejskiego w Olecku i jednostki organizacyjne. Oceniano je przede wszystkim pod kątem wpływu na jakość życia mieszkańców, znaczenia dla rozwoju gospodarczego i przestrzennego, ochrony środowiska, możliwości pozyskania finansowania zewnętrznego oraz zgodności z długofalowymi celami rozwoju gminy.

Tabela 12. Kryteria wyboru projektów do realizacji

Kryterium	Znaczenie dla strategii
Wpływ na jakość życia mieszkańców	Projekt powinien poprawiać codzienne życie mieszkańców.
Odpowiedź na problemy demograficzne	Projekt powinien wspierać rodziny, dzieci, młodzież, seniorów lub osoby ze szczególnymi potrzebami.
Wpływ na gospodarkę i miejsca pracy	Projekt powinien wspierać przedsiębiorców, turystykę, usługi i lokalny rynek pracy.
Znaczenie dla przestrzeni publicznej	Projekt powinien poprawiać estetykę, dostępność i funkcjonalność miasta oraz sołectw.
Znaczenie dla środowiska i klimatu	Projekt powinien chronić wodę, powietrze, zielen, krajobraz i zwiększać odporność na zmiany klimatu.
Możliwość pozyskania środków zewnętrznych	Projekt powinien mieć realną szansę na finansowanie z funduszy zewnętrznych lub w partnerstwie.
Zgodność z potencjałem Olecka	Projekt powinien wykorzystywać atuty gminy: jezioro, sport, kulturę, edukację, historię, przyrodę i aktywność mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wypracowanych celów strategicznych

W celu określenia kolejności wdrażania projekty podzielono na trzy grupy:

- **Priorytet I** – projekty o kluczowym znaczeniu dla realizacji strategii, rekomendowane do przygotowania i wdrażania w pierwszej kolejności, ponieważ mają duży wpływ na jakość życia, gospodarkę, edukację, przestrzeń, środowisko lub bezpieczeństwo energetyczne,
- **Priorytet II** – projekty wspierające realizację celów strategicznych, wdrażane sukcesywnie wraz z dostępnością środków finansowych, dokumentacji i partnerów,
- **Priorytet III** – przedsięwzięcia uzupełniające, których realizacja będzie uzależniona od potrzeb, możliwości organizacyjnych oraz pojawiających się źródeł finansowania, wzbogacające ofertę społeczną, kulturalną, turystyczną, rekreacyjną lub edukacyjną, wymagające dalszych analiz albo partnerstw.

Dla zachowania spójności działań projekty pogrupowano w pakiety strategiczne odpowiadające najważniejszym obszarom interwencji. Każdy pakiet obejmuje przedsięwzięcia wzajemnie się uzupełniające, dzięki czemu realizacja pojedynczych inwestycji przyczynia się do osiągnięcia szerszych efektów rozwojowych.

Tabela 13. Projekty w ramach pakietów strategicznych i według priorytetów

Projekt kluczowy	Priorytet	Zakres działań	Oczekiwane rezultaty	Odpowiedzialni/ partnerzy	Możliwe źródła finansowania	Wskaźniki monitorowania
Pakiet strategiczny 1. „Olecko nad jeziorem”						
Odbudowa / przebudowa Hotelu Maraton	I	Przygotowanie koncepcji, dokumentacji i modelu realizacji; odbudowa lub przebudowa obiektu; stworzenie bazy noclegowej dla sportowców, turystów, seniorów i uczestników wydarzeń oraz dla indywidualnych osób.	Więcej miejsc noclegowych; możliwość przyjmowania grup sportowych i senioralnych; rozwój turystyki sportowej i prozdrowotnej; nowe miejsca pracy.	Gmina Olecko, MOSiR, inwestor prywatny, operator hotelowy, kluby sportowe.	PPP, środki prywatne, Fundusze Europejskie, programy turystyczne i sportowe, środki regionalne, budżet gminy.	Liczba miejsc noclegowych; liczba grup korzystających z obiektu; liczba miejsc pracy; liczba wydarzeń obsługiwanych przez obiekt.
Zagospodarowanie działki po dawnym PTTK, działka nr 430/2, obręb Olecko 2	I	Przygotowanie terenu pod usługi turystyczne, noclegowe, gastronomiczne i rekreacyjne; możliwość lokalizacji pensjonatu, kawiarni/restauracji, plaży, pomostu, saun, balii, wypożyczalni sprzętu	Ożywienie terenów nad jeziorem; nowe usługi; wydłużenie pobytu turystów; nowe miejsca pracy; lepsze wykorzystanie atrakcyjnej lokalizacji.	Gmina Olecko, inwestor prywatny, operator turystyczny, przedsiębiorcy, MOSiR, Wody Polskie — w zakresie wymaganych uzgodnień.	PPP, dzierżawa, środki prywatne, Fundusze Europejskie, programy turystyczne, środki regionalne.	Powierzchnia zagospodarowanego terenu; liczba nowych usług; liczba miejsc noclegowych; liczba użytkowników.

Projekt kluczowy	Priorytet	Zakres działań	Oczekiwane rezultaty	Odpowiedzialni/ partnerzy	Możliwe źródła finansowania	Wskaźniki monitorowania
		wodnego lub domków rekreacyjnych.				
Remont budynku na plaży „Skocznia”	I	Remont lub przebudowa budynku; utworzenie historycznej kawiarni, dostępnej przebieralni, toalety i wypożyczalni sprzętu wodnego; poprawa estetyki i dostępności.	Lepsza obsługa plaży; nowe miejsce spotkań; rozwój usług wodnych; większy komfort mieszkańców i turystów; zachowanie historii miejsca.	Gmina Olecko, MOSiR, operator gastronomiczny, przedsiębiorcy, organizacje lokalne.	Budżet gminy, Fundusze Europejskie, środki turystyczne, środki na dostępność, PPP, środki prywatne operatora.	Liczba nowych usług; liczba użytkowników plaży; liczba dostępnych toalet i przebieralni; liczba miejsc pracy sezonowej.
Zagospodarowanie „Dzikiem plaży”	I	Uporządkowanie terenu; ławki, stoły piknikowe, stojaki rowerowe, kosze, tablice informacyjne; pomosty i przygotowanie brzegu do rekreacji. przygotowanie terenu pod mobilne, sezonowe punkty gastronomiczne, możliwe oznaczenie szlaku wodnego Jaćwingów.	Bezpieczne i estetyczne miejsce odpoczynku; lepsza oferta rekreacyjna; połączenie wypoczynku z edukacją historyczną.	Gmina Olecko, MOSiR, organizacje społeczne, partnerzy turyści, sołectwa, partnerzy transgraniczni.	Fundusze Europejskie, Interreg, środki regionalne, budżet gminy, programy dziedzictwa i turystyki.	Liczba elementów małej infrastruktury; powierzchnia uporządkowanego terenu; liczba użytkowników; liczba tablic edukacyjnych.
Zagospodarowanie terenu przy plaży „Małpi Gaj”	II	Uporządkowanie terenu, miejsca odpoczynku, mała architektura, zieleń, dojścia, elementy	Lepsze warunki wypoczynku; większe bezpieczeństwo; atrakcyjna przestrzeń	Gmina Olecko, MOSiR, jednostki pomocnicze, organizacje	Budżet gminy, Fundusze Europejskie, środki regionalne, budżet obywatelski, granty	Powierzchnia zagospodarowanego terenu; liczba nowych urządzeń; liczba

Projekt kluczowy	Priorytet	Zakres działań	Oczekiwane rezultaty	Odpowiedzialni/ partnerzy	Możliwe źródła finansowania	Wskaźniki monitorowania
		aktywności rodzinnej i młodzieżowej.	dla rodzin, dzieci, młodzieży i turystów.	społeczne, mieszkańcy.	ekologiczne i rekreacyjne.	użytkowników; liczba nasadzeń.
Zagospodarowanie działek nr 2/2, 9 i 10, obręb Olecko 2, pod usługi turystyczno-rekreacyjne	I	Przygotowanie koncepcji zagospodarowania działek pod usługi turystyczne, rekreacyjne, sportowe, gastronomiczne, wypoczynkowe lub zdrowotne.	Nowe usługi, nowe miejsca pracy, lepsze wykorzystanie terenów gminnych, wzrost atrakcyjności inwestycyjnej.	Gmina Olecko, inwestorzy prywatni, przedsiębiorcy, operatorzy usług, projektanci.	PPP, dzierżawa, środki prywatne, Fundusze Europejskie, środki regionalne, budżet gminy na dokumentację.	Liczba przygotowanych terenów; liczba uruchomionych usług; liczba miejsc pracy; powierzchnia zagospodarowana.
Całoroczna strefa aktywnego wypoczynku nad jeziorem	II	Wypożyczalnia SUP, kajaków, łódek i rowerów wodnych; szkoła sportów wodnych; tor wodny; morsowanie; sauny, balie, jacuzzi; zaplecze gastronomiczne.	Wydłużenie sezonu; rozwój sportów wodnych; większa atrakcyjność jeziora; nowe usługi dla mieszkańców i turystów.	Gmina Olecko, MOSiR, przedsiębiorcy, operatorzy sportów wodnych, kluby sportowe.	Środki prywatne, PPP, Fundusze Europejskie, programy sportowe i turystyczne, Interreg, budżet gminy.	Liczba usług całorocznych; liczba użytkowników; liczba wydarzeń; liczba miejsc pracy.
Miejsce Obsługi Kamperów	II	Miejsca postojowe, przyłącza, woda, energia, punkt zrzutu nieczystości, informacja turystyczna, mała infrastruktura.	Uporządkowanie ruchu kamperowego; wydłużenie pobytu turystów; wzrost dochodów lokalnych usług.	Gmina Olecko, przedsiębiorca/operator, MOSiR, branża turystyczna.	Środki prywatne, PPP, Fundusze Europejskie, programy turystyczne, budżet gminy.	Liczba miejsc kamperowych; liczba użytkowników; liczba noclegów; wpływy z opłat.
Budowa zaplecza socjalno-	II	Obiekt noclegowo-socjalny dla sportowców, grup	Lepsza obsługa grup sportowych; rozwój	Gmina Olecko, MOSiR, kluby	Budżet gminy, Ministerstwo	Liczba miejsc noclegowych;

Projekt kluczowy	Priorytet	Zakres działań	Oczekiwane rezultaty	Odpowiedzialni/ partnerzy	Możliwe źródła finansowania	Wskaźniki monitorowania
noclegowego MOSiR Olecko		treningowych i uczestników wydarzeń; zaplecze sanitarne, szatniowe, noclegowe i organizacyjne.	turystyki sportowej; większe wykorzystanie bazy MOSiR; nowe przychody.	sportowe, związki sportowe, operatorzy wydarzeń.	Sportu, Fundusze Europejskie, środki regionalne, sponsorzy.	liczba grup sportowych; liczba wydarzeń; liczba noclegów.
Park linowy w Olecku	III	Opracowanie koncepcji lokalizacji i zagospodarowania terenu, budowa parku linowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą (ścieżki, mała architektura, oświetlenie, zaplecze techniczne), wybór operatora oraz promocja atrakcji.	Rozszerzenie oferty rekreacyjnej i turystycznej gminy; zwiększenie atrakcyjności Olecka dla mieszkańców i turystów; wydłużenie czasu pobytu odwiedzających oraz rozwój lokalnej przedsiębiorczości.	Gmina Olecko, MOSiR, partner prywatny/operator parku, przedsiębiorcy, organizacje turystyczne.	Budżet gminy, Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur, środki prywatne, partnerstwo publiczno-prywatne (PPP), środki rządowe.	Liczba wybudowanych obiektów rekreacyjnych; liczba użytkowników parku.
Pakiet strategiczny 2. „Centrum Olecka – przestrzeń spotkań, kultury i usług”						
Odnowa Placu Wolności	I	Odnowa przestrzeni, poprawa zieleni, małej architektury, dostępności, oświetlenia i funkcji społecznych; stworzenie przyjaznego miejsca spotkań.	Ożywienie centrum; lepsza estetyka; więcej wydarzeń; większy komfort mieszkańców i turystów.	Gmina Olecko, projektanci, mieszkańcy, przedsiębiorcy, ROK, organizacje społeczne.	Budżet gminy, Fundusze Europejskie, środki rewitalizacyjne, środki regionalne.	Powierzchnia zrewitalizowana; liczba wydarzeń; liczba użytkowników; liczba elementów małej architektury.

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Projekt kluczowy	Priorytet	Zakres działań	Oczekiwane rezultaty	Odpowiedzialni/ partnerzy	Możliwe źródła finansowania	Wskaźniki monitorowania
Przebudowa budynku toalety publicznej na kawiarnię z funkcją toalety	I	Przebudowa budynku, zachowanie funkcji toalety publicznej, utworzenie małej kawiarni lub punktu usługowego, poprawa estetyki obiektu.	Nowa usługa w centrum; lepsza obsługa mieszkańców i turystów; bardziej przyjazny Plac Wolności.	Gmina Olecko, operator kawiarni, przedsiębiorca, projektanci.	Budżet gminy, PPP, dzierżawa, środki prywatne, Fundusze Europejskie.	Liczba nowych usług; liczba użytkowników toalety; liczba klientów kawiarni; przychody z dzierżawy.
Remont i modernizacja sali widowiskowo-kinowej ROK	I	Remont sali, poprawa akustyki, nagłośnienia, oświetlenia, wentylacji, dostępności i bezpieczeństwa; modernizacja zaplecza technicznego; dostosowanie do wydarzeń filmowych, teatralnych, edukacyjnych i społecznych.	Lepsza oferta kulturalna przez cały rok; wyższy komfort widzów; dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami; nowoczesna przestrzeń dla mieszkańców, szkół, seniorów i turystów.	Gmina Olecko, ROK, Ministerstwo Kultury, organizacje społeczne, szkoły, lokalni twórcy.	Budżet gminy, MKiDN, Fundusze Europejskie, środki regionalne, programy dostępności, sponsorzy.	Liczba zmodernizowanych przestrzeni; liczba wydarzeń; liczba uczestników; liczba rozwiązań poprawiających dostępność.
Sezonowa strefa gastronomiczna w centrum	II	Uporządkowanie przestrzeni dla ogródków letnich, stoisk, food trucków, małej gastronomii i lokalnych produktów.	Ożywienie centrum, większy ruch pieszcy, wsparcie przedsiębiorców i atrakcyjniejsza oferta dla mieszkańców oraz turystów.	Gmina Olecko, przedsiębiorcy, lokalni producenci, organizacje społeczne.	Budżet gminy, środki prywatne, dzierżawa, programy regionalne, Fundusze Europejskie.	Liczba punktów gastronomicznych; liczba przedsiębiorców; liczba wydarzeń; wpływy z opłat.
Centrum pracy zdalnej i	II	Strefa coworkingowa, sale spotkań, szkolenia	Nowoczesny wizerunek miasta; przyciąganie	Gmina Olecko, operator	Fundusze Europejskie,	Liczba użytkowników;

Projekt kluczowy	Priorytet	Zakres działań	Oczekiwane rezultaty	Odpowiedzialni/ partnerzy	Możliwe źródła finansowania	Wskaźniki monitorowania
przedsiębiorczości „Pracuj z widokiem”		cyfrowe, wsparcie dla freelancerów, program pobytów łączących pracę zdalną z wypoczynkiem i korzystaniem z lokalnej oferty turystycznej, promocja Olecka jako miejsca pracy zdalnej.	młodych i osób pracujących zdalnie; ożywienie centrum; nowe mikrofirmy.	coworkingu, przedsiębiorcy, LGD, partner prywatny.	programy cyfrowe, środki rewitalizacyjne, budżet gminy, partnerstwo prywatne.	liczba firm; liczba szkoleń; liczba osób korzystających z programu workation.
Pakiet strategiczny 3. Przedsiębiorcze Olecko – usługi, miejsca pracy i lokalna marka						
Preferencyjne warunki dzierżawy lub najmu	I	Czasowe preferencje dla przedsiębiorców uruchamiających usługi zgodne ze strategią, np. gastronomię, wypożyczalnie, usługi zdrowotne, sportowe i rekreacyjne.	Mniejsze bariery wejścia na rynek, więcej lokalnych usług.	Gmina Olecko, przedsiębiorcy.	Budżet gminy, dochody z dzierżawy, PPP.	Liczba umów; liczba nowych usług; liczba przedsiębiorców objętych preferencjami.
Konkursy na operatorów usług	I	Przejrzysty wybór operatorów kawiarni, punktów gastronomicznych, wypożyczalni, usług wodnych, sportowych i rekreacyjnych.	Dobra jakość usług i jasne zasady współpracy.	Gmina Olecko, MOSiR, ROK, przedsiębiorcy.	Środki prywatne, dzierżawa, PPP.	Liczba konkursów; liczba wybranych operatorów; liczba działających usług.

Projekt kluczowy	Priorytet	Zakres działań	Oczekiwane rezultaty	Odpowiedzialni/ partnerzy	Możliwe źródła finansowania	Wskaźniki monitorowania
Punkt obsługi przedsiębiorcy i inwestora	I	Informacja o lokalach, terenach, procedurach, dotacjach, kontaktach i możliwościach inwestycyjnych.	Łatwiejszy kontakt z urzędem i szybsze uruchamianie działalności.	Urząd Miejski, PUP, LGD, strefy ekonomiczne.	Budżet gminy, Fundusze Europejskie, programy dla przedsiębiorców.	Liczba obsługiwanych firm; liczba konsultacji; liczba nowych działalności.
Promocja lokalnych usług i produktów	I	Wspólna promocja gastronomii, produktów lokalnych, rzemiosła, usług turystycznych i sportowych.	Silniejsza lokalna marka i większe dochody przedsiębiorców.	Gmina Olecko, przedsiębiorcy, KGW, rolnicy, NGO.	Budżet gminy, PROW/PS WPR, Fundusze Europejskie, środki regionalne.	Liczba wydarzeń; liczba producentów; liczba produktów objętych promocją.
Wsparcie usług całorocznych	I	Zachęty dla firm działających także poza sezonem letnim, np. gastronomia, sauny, sport, rehabilitacja, kultura, coworking.	Wydłużenie sezonu i bardziej stabilne miejsca pracy.	Gmina Olecko, przedsiębiorcy, MOSiR, ROK.	Środki prywatne, budżet gminy, programy regionalne, Fundusze Europejskie.	Liczba usług całorocznych; liczba miejsc pracy; liczba wydarzeń poza sezonem.
Sieciowanie przedsiębiorców	I	Spotkania branży turystycznej, gastronomicznej, sportowej, zdrowotnej i okołoturystycznej.	Lepsza współpraca, wspólne pakiety usług, silniejsza oferta dla turystów.	Gmina Olecko, przedsiębiorcy, organizacje branżowe, LGD.	Budżet gminy, środki prywatne, projekty partnerskie.	Liczba spotkań; liczba wspólnych ofert; liczba uczestników.
Pakiet strategiczny 4. Aktywne, zdrowe i dostępne Olecko						
Rozwój usług senioralnych,	I	Opieka domowa, teleopieka, dzienne formy wsparcia, rehabilitacja,	Seniorzy dłużej pozostają samodzielni; mniej samotności;	MOPS, Gmina Olecko, placówki zdrowia, NGO,	Fundusze Europejskie, programy	Liczba osób objętych usługami; liczba

Projekt kluczowy	Priorytet	Zakres działań	Oczekiwane rezultaty	Odpowiedzialni/ partnerzy	Możliwe źródła finansowania	Wskaźniki monitorowania
opiekuńczych i rehabilitacyjnych		aktywność fizyczna, profilaktyka zdrowotna.	nowe miejsca pracy w usługach.	MOSiR, ROK, przedsiębiorcy.	senioralne, środki zdrowotne, PFRON, budżet gminy, partnerzy prywatni.	miejsz dziennego wsparcia; liczba usług rehabilitacyjnych.
Olecko dostępne dla wszystkich	I	Dostosowanie budynków i przestrzeni publicznych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.	Większa dostępność usług publicznych, kultury, sportu, rekreacji i przestrzeni publicznych.	Gmina Olecko, jednostki gminne, MOSiR, ROK, MOPS, zarządcy dróg.	PFRON, Dostępność Plus, Fundusze Europejskie, budżet gminy, środki regionalne.	Liczba wykonanych dostosowań do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami w budynkach publicznych.
Strefa usług zdrowotnych, opiekuńczych, rehabilitacyjnych i rekreacyjnych	II	Przygotowanie koncepcji i partnerstw dla rozwoju usług zdrowotnych, senioralnych, rehabilitacyjnych i rekreacyjnych, w tym możliwe wykorzystanie terenów w Możnych.	Nowy kierunek rozwoju gospodarczego i społecznego; większa oferta dla seniorów i osób wymagających opieki.	Gmina Olecko, MOPS, placówki zdrowia, KOWR, inwestorzy prywatni, NGO.	PPP, środki prywatne, Fundusze Europejskie, programy zdrowotne i senioralne, budżet gminy.	Liczba opracowanych koncepcji; liczba partnerów; liczba nowych usług.
Analiza funkcji prozdrowotnych i potencjału uzdrowiskowego	III	Ocena możliwości rozwoju funkcji prozdrowotnych i ewentualnego ubiegania się o status uzdrowiska lub obszaru ochrony uzdrowiskowej; analiza	Decyzje podejmowane ostrożnie, na podstawie danych i konsultacji; rozwój usług zdrowotnych bez pochopnego	Gmina Olecko, eksperti, przedsiębiorcy, mieszkańcy, rada	Budżet gminy, środki zewnętrzne na analizy, programy regionalne.	Liczba analiz; liczba konsultacji; opracowana ocena skutków.

Projekt kluczowy	Priorytet	Zakres działań	Oczekiwane rezultaty	Odpowiedzialni/ partnerzy	Możliwe źródła finansowania	Wskaźniki monitorowania
		skutków dla przedsiębiorców i mieszkańców.	wprowadzania ograniczeń.	miejska, placówki zdrowotne.		
Pakiet strategiczny 5. Edukacja, sport szkolny, kultura i lokalna tożsamość						
Wieloletni program modernizacji szkół i rozwoju kompetencji przyszłości	I	Modernizacja szkół, pracowni komputerowych i przyrodniczych; zajęcia z programowania, AI, przedsiębiorczości, języków obcych; zajęcia dodatkowe i wsparcie uczniów.	Lepsza jakość nauki; ciekawsza szkoła; większe szanse dzieci i młodzieży; lepsze przygotowanie do przyszłości.	Gmina Olecko, szkoły, dyrektorzy, Wydział Edukacji, partnerzy społeczni i biznesowi.	Fundusze Europejskie, programy MEN, programy cyfrowe, budżet gminy, granty.	Liczba zmodernizowanych szkół; liczba wyposażonych pracowni; liczba zajęć dodatkowych; liczba uczniów objętych wsparciem.
Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej nr 1	I	Przygotowanie dokumentacji i budowa sali gimnastycznej wraz z zapleczem sanitarnym, szatniowym i magazynowym; dostosowanie obiektu do potrzeb uczniów i osób ze szczególnymi potrzebami.	Lepsze warunki lekcji WF, zajęć sportowych i wydarzeń szkolnych; większa aktywność fizyczna dzieci; możliwość wykorzystania sali przez społeczność lokalną po godzinach pracy szkoły.	Gmina Olecko, SP nr 1, Wydział Edukacji, projektanci, kluby sportowe.	Budżet gminy, Ministerstwo Sportu i Turystyki, Fundusze Europejskie, środki regionalne, programy infrastruktury sportowej.	Liczba wybudowanych sal; liczba uczniów korzystających z obiektu; liczba zajęć sportowych; liczba wydarzeń szkolnych i lokalnych.

Projekt kluczowy	Priorytet	Zakres działań	Oczekiwane rezultaty	Odpowiedzialni/ partnerzy	Możliwe źródła finansowania	Wskaźniki monitorowania
Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej nr 2	I	Przygotowanie dokumentacji i budowa sali gimnastycznej wraz z zapleczem sanitarnym, szatniowym i magazynowym; dostosowanie obiektu do potrzeb uczniów i osób ze szczególnymi potrzebami.	Lepsze warunki edukacji fizycznej; większy dostęp dzieci i młodzieży do sportu; poprawa zdrowia i aktywności uczniów; możliwość organizacji zajęć pozalekcyjnych.	Gmina Olecko, SP nr 2, Wydział Edukacji, projektanci, kluby sportowe.	Budżet gminy, Ministerstwo Sportu i Turystyki, Fundusze Europejskie, środki regionalne, programy infrastruktury sportowej.	Liczba wybudowanych sal; liczba uczniów korzystających z obiektu; liczba zajęć sportowych; liczba wydarzeń szkolnych i lokalnych.
Systemowe pozyskiwanie środków na oświatę	I	Powołanie osoby lub zespołu ds. projektów oświatowych; przygotowanie wieloletniego planu inwestycji szkolnych; wsparcie szkół w projektach.	Więcej środków zewnętrznych, lepsze planowanie, mniej działań przypadkowych.	Gmina Olecko, Wydział Edukacji, dyrektorzy szkół.	Budżet gminy, Fundusze Europejskie, programy rządowe.	Liczba złożonych wniosków; wartość pozyskanych środków; liczba projektów.
Rozwój Izby Historycznej jako centrum edukacji lokalnej i dziedzictwa Olecka	II	Rozwój istniejącej Izby Historycznej; modernizacja ekspozycji, digitalizacja zbiorów, warsztaty, lekcje regionalne, wystawy czasowe, współpraca ze szkołami i mieszkańcami.	Wzmocnienie lokalnej tożsamości; lepsze wykorzystanie istniejącego zasobu; rozwój edukacji regionalnej i turystyki kulturowej bez	Gmina Olecko, ROK / jednostka kultury, szkoły, organizacje społeczne, mieszkańcy, regionaliści.	MKiDN, Fundusze Europejskie, środki regionalne, budżet gminy, darowizny, programy dziedzictwa.	Liczba wystaw; liczba lekcji regionalnych; liczba uczestników; liczba zdigitalizowanych

Projekt kluczowy	Priorytet	Zakres działań	Oczekiwane rezultaty	Odpowiedzialni/ partnerzy	Możliwe źródła finansowania	Wskaźniki monitorowania
			konieczności tworzenia nowego muzeum.			materiałów; liczba partnerstw.
Magiczna Kraina Jaćwingów i szlak wodny Jaćwingów	III	Punkt widokowy, tablice edukacyjne, oznaczenie szlaku wodnego, mała infrastruktura, współpraca z partnerami.	Nowa atrakcja turystyczna i edukacyjna; zachowanie pamięci o historii regionu.	Gmina Olecko, sołectwa, NGO, instytucje kultury, partnerzy transgraniczni.	Interreg, Fundusze Europejskie, środki krajowe, budżet gminy.	Liczba elementów szlaku; liczba odwiedzających; liczba wydarzeń edukacyjnych.
Pakiet strategiczny 6. Komunikacja, drogi, ścieżki i bezpieczeństwo						
Rozwój transportu publicznego	I	Rozwój połączeń autobusowych, poprawa dojazdu z sołectw do miasta, analiza potrzeb komunikacyjnych.	Mniejsze wykluczenie komunikacyjne, łatwiejszy dostęp do pracy, szkół, lekarza i usług.	Gmina Olecko, powiat, województwo, przewoźnicy.	Fundusz Rozwoju Przewozów Autobusowych, Fundusze Europejskie, budżet gminy, środki regionalne.	Liczba linii; liczba miejscowości objętych transportem; liczba pasażerów.
Działania na rzecz przywrócenia połączeń kolejowych	I	Studium wykonalności, rozmowy z PKP PLK, przewoźnikami i samorządem województwa, działania lobbingowe.	Lepsze połączenie z regionem, większa atrakcyjność turystyczna i gospodarcza.	Gmina Olecko, PKP PLK, samorząd województwa, powiat, przewoźnicy.	Kolej+, Fundusz Kolejowy, Fundusze Europejskie, budżet państwa, budżet gminy.	Wykonane studium; liczba uzgodnień; etap przygotowania dokumentacji.
Sieć bezpiecznych tras pieszo-rowerowych	I	Połączenie osiedli, centrum, jeziora i sołectw; oświetlenie tras; stojaki,	Większe bezpieczeństwo, aktywność fizyczna,	Gmina Olecko, powiat, zarządcy dróg, sołectwa,	Fundusze Europejskie, Polska Wschodnia, Interreg, budżet	Długość tras; liczba miejscowości połączonych

Projekt kluczowy	Priorytet	Zakres działań	Oczekiwane rezultaty	Odpowiedzialni/ partnerzy	Możliwe źródła finansowania	Wskaźniki monitorowania
		miejsca odpoczynku, oznakowanie.	rozwój turystyki rowerowej.	partnerzy turystyczni.	gminy, środki regionalne.	trasami; liczba miejsc odpoczynku.
Remonty, budowy i przebudowy dróg oraz zatok autobusowych	I	Dokumentacja, prace budowlane, nadzór, zatoki autobusowe, parkingi, poprawa bezpieczeństwa.	Lepszy komfort jazdy, większe bezpieczeństwo, lepszy dostęp do usług.	Gmina Olecko, powiat, zarządcy dróg, wykonawcy.	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Fundusze Europejskie, budżet gminy, środki regionalne.	Długość wyremontowanych dróg; liczba zatok; liczba parkingów; liczba bezpiecznych przejść.
Pakiet strategiczny 7. Czyste środowisko, energia i odporność na zmiany klimatu						
Program ochrony Jeziora Oleckie Wielkie i rzeki Legi	I	Badania jakości wód, porządkowanie brzegów, strefy buforowe, ograniczanie zanieczyszczeń, edukacja.	Czystsze jezioro i rzeka, lepsze warunki rekreacji, ochrona zasobu turystycznego.	Gmina Olecko, Wody Polskie, spółki komunalne, szkoły, NGO, mieszkańcy.	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Fundusze Europejskie, budżet gminy.	Utrzymanie lub poprawa klasy czystości wód; liczba działań ochronnych; długość uporządkowanych brzegów.
Zielono-niebieska infrastruktura i retencja	I	Ogrody deszczowe, zbiorniki retencyjne, zieleń, parki sensoryczne, tereny rekreacyjne, ścieżki edukacyjne.	Lepsza odporność na susze, upały i podtopienia; poprawa jakości życia.	Gmina Olecko, spółki komunalne, szkoły, sołectwa, NGO.	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Fundusze Europejskie, budżet gminy.	Liczba obiektów retencyjnych; liczba nasadzeń; powierzchnia terenów zielonych.

Projekt kluczowy	Priorytet	Zakres działań	Oczekiwane rezultaty	Odpowiedzialni/ partnerzy	Możliwe źródła finansowania	Wskaźniki monitorowania
Termomodernizacja budynków publicznych	I	Ocieplenie, wymiana stolarki, modernizacja instalacji, wentylacja z odzyskiem ciepła, fotowoltaika.	Niższe koszty ogrzewania, lepszy komfort, mniej emisji.	Gmina Olecko, szkoły, jednostki gminne.	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Fundusze Europejskie, budżet gminy.	Liczba budynków po termomodernizacji; spadek zużycia energii; liczba instalacji OZE.
Rozwój spółdzielni energetycznej i lokalnej niezależności energetycznej	I	Rozwój spółdzielni energetycznej, budowa i zarządzanie lokalnymi źródłami OZE, magazynami energii, wspólne bilansowanie energii, obniżanie kosztów energii dla obiektów gminnych i uczestników systemu.	Większa niezależność energetyczna gminy; niższe koszty energii; lepsza odporność na wzrost cen i awarie; wykorzystanie lokalnych źródeł energii.	Gmina Olecko, spółdzielnia energetyczna, jednostki gminne, spółki komunalne, przedsiębiorcy, mieszkańcy, operatorzy energetyczni.	Fundusze Europejskie, NFOŚiGW, WFOŚiGW, programy OZE, środki prywatne, środki uczestników spółdzielni, budżet gminy.	Liczba uczestników spółdzielni; moc zainstalowanych OZE; liczba magazynów energii; ilość energii wyprodukowanej lokalnie; spadek kosztów energii w obiektach gminnych.
Wymiana oświetlenia ulicznego na LED	I	Wymiana opraw, inteligentne sterowanie, doświetlenie przejść i miejsc niebezpiecznych.	Niższe koszty energii, większe bezpieczeństwo, lepsza estetyka.	Gmina Olecko, gestorzy oświetlenia, zarządcy dróg.	Budżet gminy, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Fundusze Europejskie, ESCO.	Liczba wymienionych opraw; spadek zużycia energii; liczba doświetlonych miejsc.

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku

Projekt kluczowy	Priorytet	Zakres działań	Oczekiwane rezultaty	Odpowiedzialni/ partnerzy	Możliwe źródła finansowania	Wskaźniki monitorowania
Segregacja odpadów i usuwanie azbestu	I	Edukacja, poprawa selektywnej zbiórki, wsparcie mieszkańców przy usuwaniu azbestu.	Mniej odpadów zmieszanych, mniej materiałów niebezpiecznych, czystsze środowisko.	Gmina Olecko, mieszkańcy, spółki komunalne, WFOŚiGW, firmy specjalistyczne.	WFOŚiGW, NFOŚiGW, budżet gminy, opłata odpadowa, programy krajowe.	Udział odpadów zmieszanych; masa usuniętego azbestu; liczba nieruchomości objętych programem.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wypracowanych celów strategicznych

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

3.1. Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Gmina Olecko jest gminą miejsko-wiejską położoną w powiecie oleckim, w województwie warmińsko-mazurskim. Powierzchnia gminy wynosi 266,60 km² (z czego miasto Olecko zajmuje obszar 11,40 km²)², co stanowi 30,51% powierzchni powiatu i 1,10% powierzchni województwa. Położona jest w odległości około 38 km od Ełku, około 48 km od Augustowa i około 60 km od Giżycka.

Miasto Olecko stanowi główny ośrodek koncentracji usług publicznych, administracji, edukacji, ochrony zdrowia, kultury, sportu oraz działalności gospodarczej, obsługując mieszkańców całej gminy i powiatu.

Gmina Olecko graniczy z:

- gminą Bakalarzewo, powiat suwalski, województwo podlaskie,
- gminą Filipów, powiat suwalski, województwo podlaskie,
- gminą Kalinowo, powiat ełcki, województwo warmińsko-mazurskie,
- gminą Ełk, powiat ełcki, województwo warmińsko-mazurskie,
- gminą Kowale Oleckie, powiat olecki, województwo warmińsko-mazurskie,
- gminą Świętajno, powiat olecki, województwo warmińsko-mazurskie,
- gminą Wieliczki, powiat olecki, województwo warmińsko-mazurskie.

W skład Gminy (poza miastem) wchodzi 44 miejscowości zgrupowane w 35 sołectwach i 3 osiedlach³:

- sołectwa: Babki Gąseckie, Babki Oleckie, Borawskie, Borawskie Małe, Dąbrowskie, Dąbrowskie II, Dobki, Doliwy, Duły, Dzięgiele, Gąski, Giże, Gordejki, Gordejki Małe, Imionki, Jaśki, Judziki, Kijewo, Kukowo, Lenarty, Lipkowo, Łęgowo, Możne, Olecko – Kolonia, Olszewo, Plewki, Raczki Wielkie, Rosochackie, Sedranki, Szczecinki, Ślepie, Świdry, Zabieline, Zajdy, Zatyki,
- osiedla: Lesk, Siejnik, Zielone.

Obszar gminy Olecko, pod względem struktury użytkowania i zagospodarowania gruntów⁴, charakteryzuje się przewagą użytków rolnych (67,6% – w tym grunty orne 48,1%, sady 0,3%, łąki i pastwiska 19,2%). Znaczną część terenu zajmują również lasy i grunty leśne (18,2%). Kolejno, choć w mniejszym stopniu, powierzchnię gminy zajmują również akweny (5,0%) oraz pozostałe grunty i nieużytki (9,2%).

Model funkcjonalno-przestrzenny zakłada komplementarne funkcjonowanie miasta Olecko i obszarów wiejskich. Miasto pełni funkcję głównego ośrodka usługowego i administracyjnego, natomiast obszary wiejskie zachowują dominujące funkcje rolnicze,

² <https://www.olecko.pl/> (dostęp dnia 04.11.2025)

³ Raport o stanie Gminy Olecko za 2024 rok, str. 6

⁴ <https://www.olecko.pl/> (dostęp dnia 31.10.2025)

przyrodnicze i rekreacyjne, uzupełnione lokalnymi funkcjami mieszkaniowymi oraz gospodarczymi.

Struktura sieci osadniczej gminy ma charakter monocentryczny. Głównym ośrodkiem rozwoju społeczno-gospodarczego pozostaje miasto Olecko, które pełni funkcję wielofunkcyjnego ośrodka miejsko-gminnego, koncentrując administrację publiczną, usługi ponadlokalne, szkolnictwo, ochronę zdrowia, kulturę, sport oraz działalność gospodarczą. Miasto stanowi podstawowy węzeł komunikacyjny i funkcjonalny obsługujący mieszkańców całej gminy oraz części powiatu oleckiego.

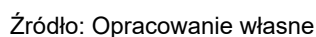
Układ osadniczy uzupełnia sieć **ośrodków wspomagających**, zlokalizowanych równomiernie na obszarze gminy, zapewniających mieszkańcom terenów wiejskich dostęp do podstawowych usług publicznych, edukacyjnych, społecznych i kulturalnych. Funkcję tę pełnią przede wszystkim miejscowości wyposażone w szkoły podstawowe, placówki wychowania przedszkolnego oraz świetlice wiejskie, będące lokalnymi centrami aktywności społecznej.

Pozostałe miejscowości pełnią **funkcje uzupełniające**, wynikające z lokalnych uwarunkowań przestrzennych i środowiskowych. W zależności od potencjału rozwojowego wyróżniają się obszary o dominujących funkcjach rolniczych, gospodarczych, mieszkaniowych oraz turystyczno-rekreacyjnych, szczególnie w sąsiedztwie jezior i terenów cennych przyrodniczo. Tak ukształtowana struktura sieci osadniczej sprzyja równoważeniu rozwoju miasta i obszarów wiejskich oraz umożliwia efektywne planowanie infrastruktury i usług publicznych.

Rozwój przestrzenny gminy powinien koncentrować się przede wszystkim w obrębie istniejących struktur osadniczych oraz terenów wyposażonych w infrastrukturę techniczną i społeczną, ograniczając rozpraszanie zabudowy.

Gmina Olecko znajduje się w granicach obszarów strategicznej interwencji określonych w dokumentach krajowych i regionalnych, obejmujących: **OSI EGO**, **OSI Miasta Cittaslow** oraz **OSI Miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze**. Przynależność do tych obszarów wzmacnia możliwości realizacji działań rozwojowych oraz pozyskiwania środków zewnętrznych. Uzupełnieniem systemu Obszarów Strategicznej Interwencji są **OSI wyznaczone na poziomie lokalnym**, które identyfikują obszary wymagające ukierunkowanej polityki rozwoju i koncentracji działań inwestycyjnych.

Wyznaczony model funkcjonalno-przestrzenny wskazuje koncentrację rozwoju przede wszystkim w mieście Olecko oraz w jego bezpośrednim otoczeniu, gdzie przewiduje się rozwój funkcji mieszkaniowych, usługowych i gospodarczych. Jednocześnie wskazano obszary predysponowane do rozwoju funkcji rekreacyjno-przyrodniczych, zlokalizowane głównie wokół jezior, oraz obszary zachowania i rozwoju funkcji rolniczych na terenach o wysokiej jakości przestrzeni produkcyjnej. Takie zróżnicowanie kierunków zagospodarowania pozwala wykorzystać potencjał poszczególnych części gminy przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.

3.2. System powiązań przyrodniczych

System powiązań przyrodniczych dla gminy Olecko opiera się na jej potencjale środowiskowym i walorach krajobrazowych, które stanowią fundament rozwoju turystyki oraz działań proekologicznych.

Gmina położona jest w regionie klimatu umiarkowanego chłodnego, o stosunkowo długich i chłodnych zimach oraz krótkich, umiarkowanie ciepłych latach. Warunki klimatyczne oraz obecność licznych jezior i lasów sprzyjają wysokiej wilgotności powietrza i dużej zmienności pogody.

Na terenie gminy występują cenne formy ochrony przyrody, w tym obszary chronionego krajobrazu (Jezior Oleckich, Pojezierza Elckiego, Doliny Legi), użytek ekologiczny „Długi Mostek” oraz pomniki przyrody⁵.

Powierzchnia gruntów leśnych w gminie Olecko w 2024 roku⁶ wynosiła łącznie 4 916,95 ha, co stanowi około 18,44% powierzchni gminy. Szczególne znaczenie mają strefy nadwodne, w tym lasy łęgowe i olsy zlokalizowane wzdłuż brzegów jezior oraz rzeki Lega. Tworzą one naturalne bufory ochronne, ograniczające dopływ zanieczyszczeń obszarowych z terenów rolniczych do wód powierzchniowych, a jednocześnie wzmacniają ciągłość korytarzy ekologicznych i sprzyjają zachowaniu bioróżnorodności.

Uzupełnieniem zasobów przyrodniczych są tereny zieleni urządzonej, obejmujące obszary pokryte roślinnością, wyposażone w infrastrukturę techniczną i zabudowę towarzyszącą, pełniące funkcje publiczne oraz rekreacyjne. Pod względem hydrograficznym⁷ obszar gminy Olecko znajduje się w obrębie zlewni rzeki Biebrzy, która stanowi fragment dorzecza Wisły. Obszar gminy Olecko położony jest w obrębie zlewni następujących Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP):

- Lega od jeziora Olecko Małe do jeziora Selmęt Wielki (RW2000112626199),
- Elk od jeziora Łaśmiady do jeziora Elckiego (RW2000182628939),
- Przytułskie (LW30110),
- Krzywionka (LW30111),
- Elk do jeziora Litygajno (RW2000182628539),
- Netta do jeziora Bolesty (RW2000182622379),
- Kukowo (RW20000926261532),
- Giżanka (RW2000182628569),
- Romoła (RW20000926285689),
- Lega od jeziora Olecko Wielkie do jeziora Olecko Małe (RW20001826261539),
- Dobskie (LW30075),
- Zajdy (LW30076),

⁵ <https://crfop.gdos.gov.pl/> (dostęp dnia 27.10.2025)

⁶ Dane Głównego Urzędu Statystycznego, Bank Danych Lokalnych (leśnictwo i łowiectwo, leśnictwo wszystkich form własności)

⁷ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Olecko (uchwała nr BRM.0007.29.2023 Rady Miejskiej w Olecku z dnia 26 maja 2023 roku w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Olecko), str. 24-26

- Dudeckie (LW30077),
- Kukowino (LW30079),
- Sedraneckie (LW30043),
- Olecko Wielkie (LW30045),
- Olecko Małe (LW30046),
- Garbas (LW30009),
- Sumowo Bakalarzewskie (LW30012)
- Lega do jeziora Olecko Wielkie (RW2000092626139),
- Wieliczka (RW200009262615349).

Ocena ich stanu wskazuje na zróżnicowaną jakość wód – część JCWP osiąga dobry stan ekologiczny, jednak znaczna część charakteryzuje się umiarkowanym lub złym stanem wód, co wynika przede wszystkim z przekroczeń wskaźników biogennych oraz obecności substancji priorytetowych. Stan ten uzasadnia konieczność zachowania funkcji ochronnych systemu przyrodniczego.

W zakresie wód podziemnych gmina Olecko znajduje się w granicach jednolitej części wód podziemnych (JCWPd) o numerze 32. Ocena stanu wód wykazała, że jcwpd, w których obszarze leży gmina Olecko odznaczają się dobrym stanem chemicznym, ilościowym i ogólnym wód podziemnych. Na obszarze gminy Olecko obowiązuje plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (PGW). Znajduje się w nim m.in. opis działań, zmierzających do poprawy stanu gospodarki wodnej oraz informacje dotyczące jednolitych części wód.

Występowanie zagrożenia powodziowego na danym terenie oznacza możliwość pojawienia się wystąpienia zjawiska powodzi. Natomiast ryzyko powodzi oznacza kombinację prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi i prawdopodobieństwa wystąpienia związanych z powodzią potencjalnych negatywnych konsekwencji dla życia i zdrowia ludzkiego, środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej. Na terenie gminy Olecko zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego, identyfikuje się tereny zagrożenia oraz ryzyka powodziowego, które położone są wzdłuż głównej rzeki – Lega.

W perspektywie zmian klimatycznych i obserwowanych okresów suszy coraz większe znaczenie dla miast i gmin ma również Plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS).

W świetle ustaleń planu ogólnego Gmina Olecko położona jest:

- częściowo na terenie umiarkowanego i silnego łącznego zagrożenia występowaniem suszy,
- w całości na obszarze umiarkowanego zagrożenia suszą hydrologiczną,
- częściowo na terenie słabo i umiarkowanie zagrożonym suszą rolniczą,
- w całości na obszarze słabego zagrożenia suszą hydrogeologiczną.

Na terenie gminy Olecko występują przede wszystkim złoża kopalin⁸, głównie piasków i żwirów, a także obszary górnicze. Udokumentowane złoża stanowią lokalne źródło kruszyw budowlanych. Zidentyfikowana skala zasobów kopalin (liczne złoża kruszywa naturalnego,

⁸ <https://midas-app.pgi.gov.pl/ords/r/public/midas/start> (dostęp dnia 13.11.2025)

m.in. w rejonie Łęgowa, Jasiek i Sedranek) podkreśla znaczenie górnictwa odkrywkowego dla lokalnej gospodarki. Warto jednak zauważyć, że działalność wydobywcza wiąże się z pewnymi obciążeniami dla środowiska oraz infrastruktury. Eksploatacja kruszywa wiąże się z intensywnym ruchem pojazdów ciężarowych, co przyspiesza degradację dróg lokalnych i gminnych oraz generuje uciążliwości (hałas, zapylenie) dla mieszkańców. Ponadto, odkrywkowy charakter wydobycia na dużą skalę stwarza ryzyko trwałego przekształcenia rzeźby terenu oraz lokalnych zaburzeń stosunków wodnych, co wymaga monitorowania w trakcie procesu rekultywacji wyrobisk.

Osuwisko jest przemieszczeniem mas ziemnych, powierzchniowej zwietrzliny i mas skalnych podłoża spowodowanym siłami przyrody lub działalnością człowieka.

Zgodnie z mapą Państwowego Instytutu Geologicznego (System Osłony Przeciwośuwiskowej), na obszarze gmin znajdują się zarówno osuwiska, jak i tereny zagrożone ruchami masowymi⁹.

Poniżej przedstawiono kluczowe elementy systemu powiązań przyrodniczych.

Tabela 14. Kluczowe elementy systemu powiązań przyrodniczych

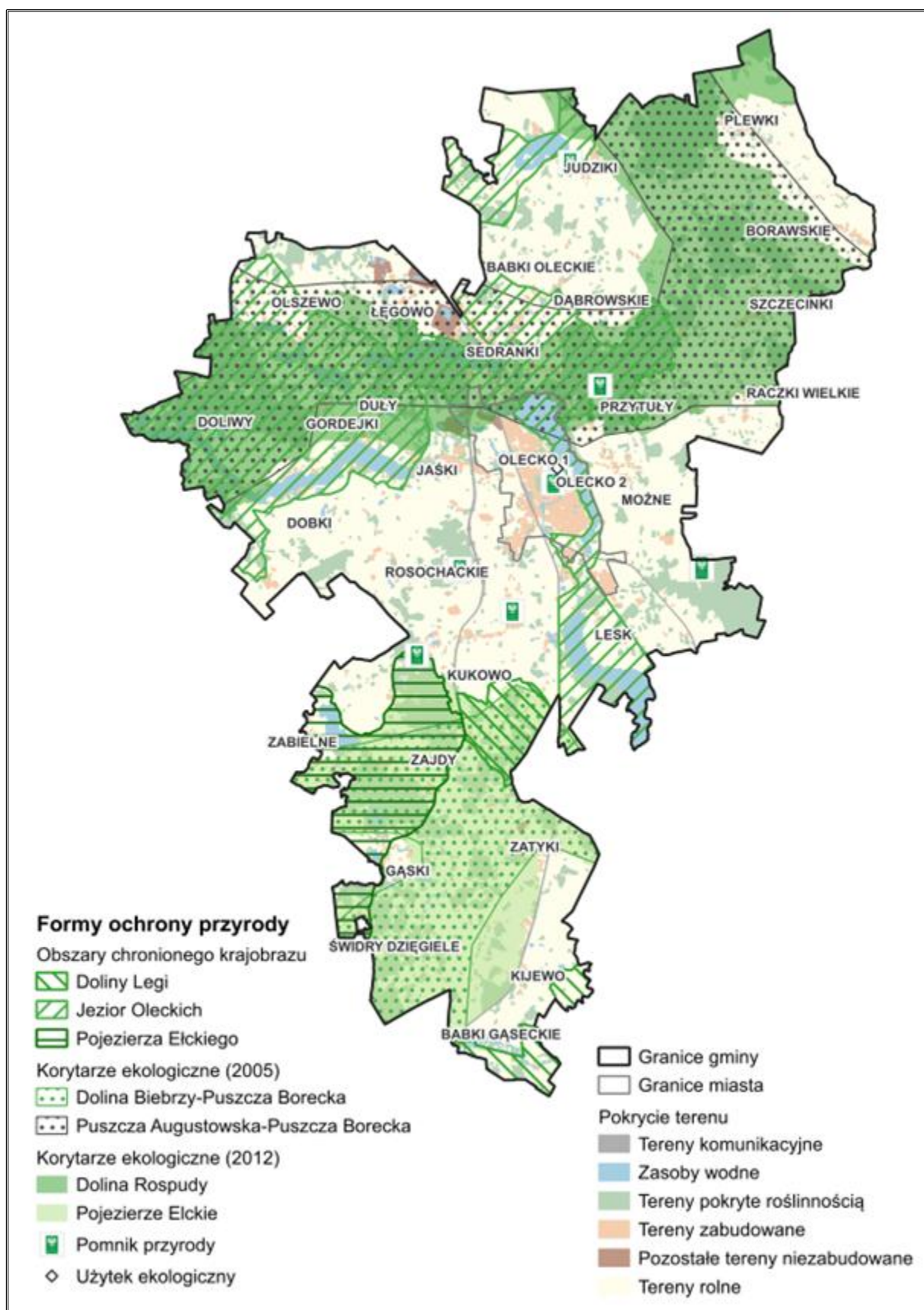
Element systemu	Znaczenie w modelu funkcjonalno-przestrzennym
Zasoby wodne – jeziora oraz rzeka Lega i pozostałe ciek	Stanowią podstawę systemu hydrologicznego gminy, kształtują powiązania ekologiczne oraz pełnią funkcje krajobrazowe, retencyjne i rekreacyjne.
Tereny pokryte roślinnością, w tym kompleksy leśne	Zapewniają ciągłość przestrzeni przyrodniczej, sprzyjają zachowaniu bioróżnorodności oraz pełnią funkcje klimatyczne i ochronne.
Obszary Chronionego Krajobrazu Doliny Legi, Jezior Oleckich i Pojezierza Ełckiego	Obejmują najcenniejsze przyrodniczo i krajobrazowo obszary gminy oraz wyznaczają podstawowe strefy ochrony środowiska.
Korytarze ekologiczne	Zapewniają ciągłość powiązań przyrodniczych w skali lokalnej i ponadlokalnej oraz umożliwiają migrację gatunków.
Użytek ekologiczny i pomniki przyrody	Chronią lokalnie cenne siedliska oraz obiekty o szczególnej wartości przyrodniczej.
Obszary zagrożenia i ryzyka powodziowego	Stanowią istotne uwarunkowanie zagospodarowania przestrzennego, wymagające zachowania naturalnych funkcji dolin rzecznych.
Złoża kopalin, obszary i tereny górnicze	Są elementem potencjału gospodarczego gminy, jednak ich eksploatacja wymaga zachowania równowagi pomiędzy działalnością gospodarczą a ochroną środowiska.
Osuwiska i tereny zagrożone ruchami masowymi	Stanowią ograniczenie dla zagospodarowania przestrzennego i wymagają uwzględnienia w planowaniu rozwoju.

Źródło: Opracowanie własne

⁹ <https://geoportal.pgi.gov.pl/> (dostęp dnia 13.11.2025)

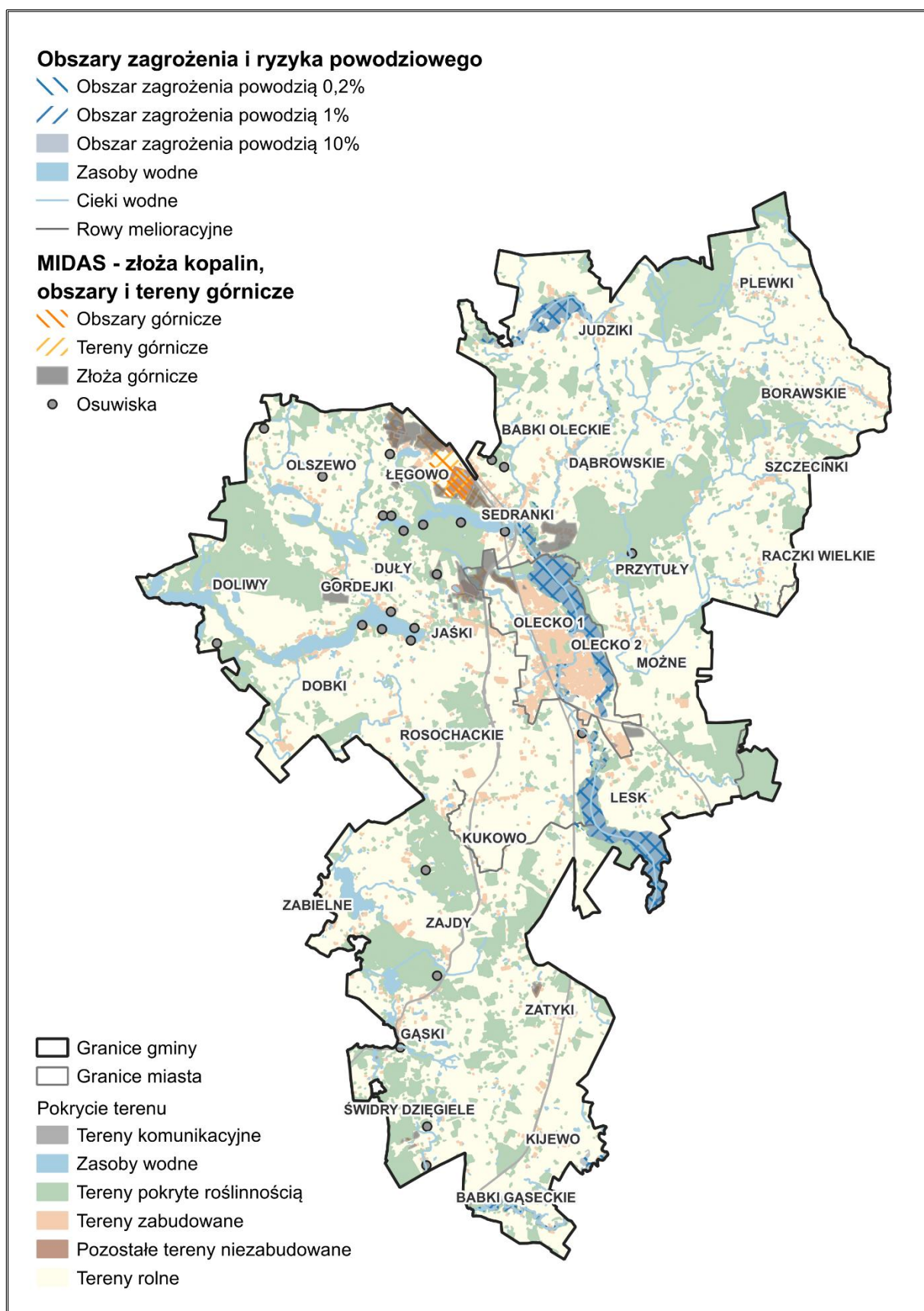
Przedstawione elementy tworzą spójny system powiązań przyrodniczych gminy Olecko, którego funkcjonowanie uzależnione jest od zachowania ciągłości korytarzy ekologicznych, ochrony zasobów wodnych oraz utrzymania wysokiej jakości krajobrazu. Istotnymi uwarunkowaniami dla modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej są zróżnicowany stan jednolitych części wód powierzchniowych, występowanie obszarów zagrożenia powodziowego w dolinie rzeki Lega, zagrożenie suszą oraz presja związana z eksploatacją kopalin i rozwojem zabudowy na terenach cennych przyrodniczo. Uwarunkowania te wskazują na potrzebę zachowania ciągłości systemu przyrodniczego oraz uwzględniania funkcji retencyjnych, ochronnych i krajobrazowych przy kształtowaniu struktury przestrzennej gminy.

Rysunek 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – formy ochrony przyrody

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – środowisko przyrodnicze

Źródło: Opracowanie własne

3.3. Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych

Układ transportowy i drogowy gminy Olecko tworzą: droga krajowa numer 65 (DK65), droga wojewódzka numer 653 (DW653), droga wojewódzka numer 655 (DW655), a także drogi powiatowe¹⁰ oraz drogi gminne i lokalne. Głównym węzłem komunikacyjnym gminy jest miasto Olecko, z którego promieniście rozchodzą się powiązania drogowe zapewniające dostępność komunikacyjną poszczególnych sołectw oraz połączenia z gminami sąsiednimi i ośrodkami ponadlokalnymi.

Najważniejsze powiązania zewnętrzne gminy realizowane są w kierunku Elku, Augustowa i Suwałk, Giżycka, Gołdapi oraz gmin sąsiednich – Kowali Oleckich, Świętajna i Wieliczek. Powiązania te mają istotne znaczenie dla dostępności usług publicznych, rynku pracy, edukacji, rozwoju turystyki oraz współpracy gospodarczej.

Zgodnie z ideą przynależności Gminy do międzynarodowej sieci Cittaslow, kluczowym elementem polityki przestrzennej jest rozwój zrównoważonej mobilności, w tym infrastruktury pieszo-rowerowej, pełniącej funkcje komunikacyjne, rekreacyjne i turystyczne. W latach 2021-2024 długość dróg dla rowerów na terenie gminy znacząco wzrosła, osiągając poziom 10,4 km. System tras rowerowych i pieszych opiera się na następujących elementach:

- Wiewiórcza Ścieżka – trasa spacerowo-dydaktyczna o długości blisko 13 km, biegnąca wzdłuż linii brzegowej Jeziora Oleckie Wielkie, przeznaczona dla ruchu pieszego i rowerowego, wyposażona w infrastrukturę edukacyjną,
- Ścieżka pieszo-rowerowa Olecko – Gordejki Małe – trasa o długości ok. 6,7 km zrealizowana na dawnym nasypie kolejowym wzdłuż DW655. Wyposażona w Miejsca Obsługi Rowerzystów (MOR), elementy edukacyjne i chroniące bioróżnorodność (budki lęgowe, hotele dla owadów), pełni funkcję bezpiecznego łącznika komunikacyjnego i rekreacyjnego,
- Projekt strategiczny „EGO Kraina Bociana” – planowana rozbudowa sieci we współpracy z ościennymi samorządami (docelowo ok. 285 km tras w regionie). Na terenie gminy Olecko projekt zakłada m.in. poprowadzenie ścieżek od istniejącej trasy do granicy z gminą Świętajno, przedłużenie Ścieżki Wiewiórczej w kierunku gminy Wieliczki oraz budowę trasy po śladzie dawnej kolei wąskotorowej w kierunku Kowali Oleckich.

Transport publiczny (kolejowy i autobusowy):

- Komunikacja zbiorowa: gmina obecnie boryka się z problemem wykluczenia komunikacyjnego z powodu niewystarczających połączeń autobusowych.
- Połączenia kolejowe: Przez teren gminy przebiegają linie kolejowe obecnie nieczynne w ruchu pasażerskim. Przewidywana jest realizacja inwestycji celu publicznego

¹⁰ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Olecko (uchwała nr BRM.0007.29.2023 Rady Miejskiej w Olecku z dnia 26 maja 2023 roku w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Olecko), str. 114-115

<https://www.pzd.olecko.pl/> (dostęp dnia 15.12.2025)

o znaczeniu krajowym, w tym prace na głównej linii kolejowej E75 (odcinek Białystok – Suwałki – Trakiszki).

Poniżej przedstawiono kluczowe elementy systemu transportowego.

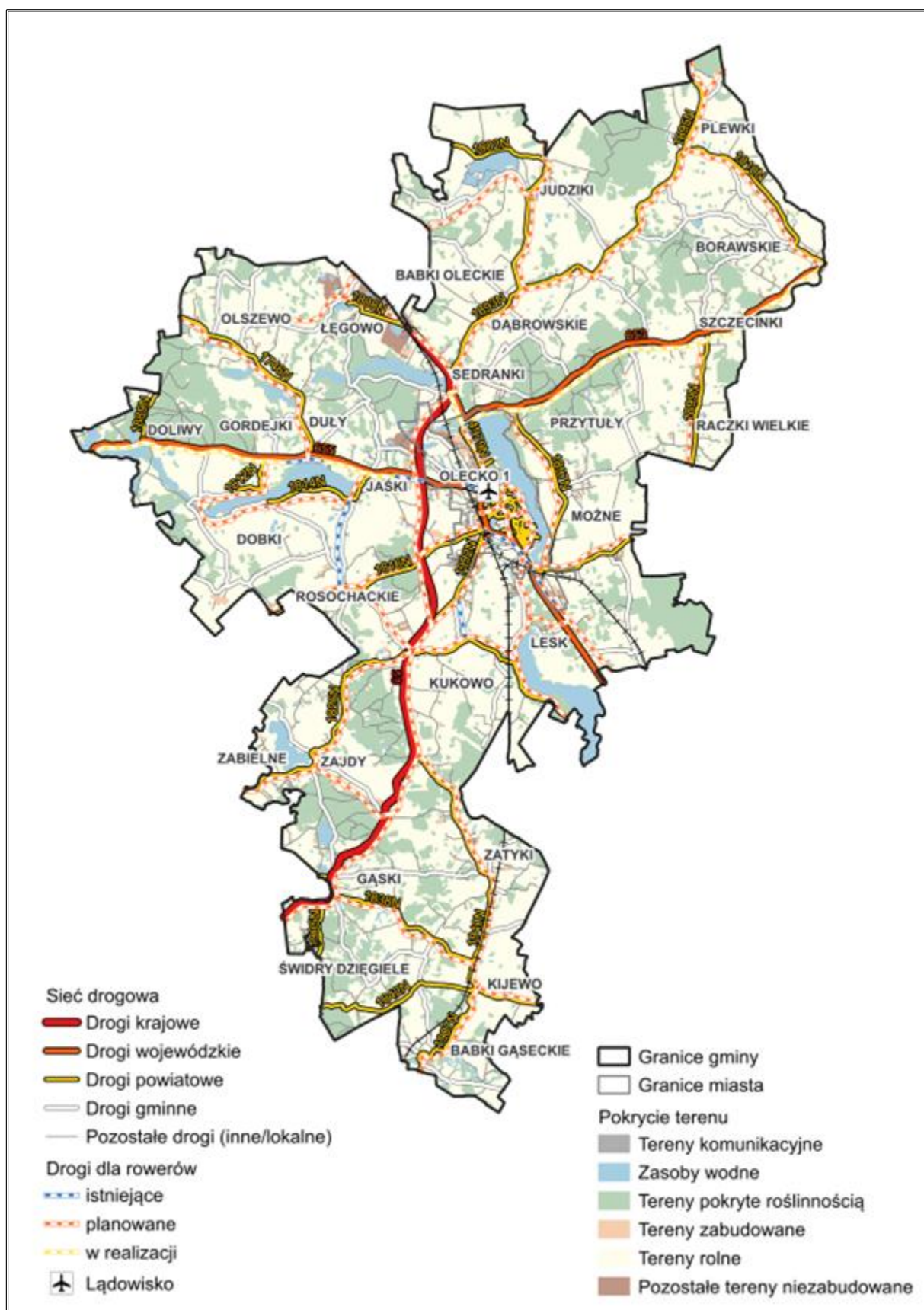
Tabela 15. Kluczowe elementy systemu transportowego

Element systemu	Znaczenie w modelu funkcjonalno-przestrzennym
Droga krajowa nr 65	Główna oś komunikacyjna gminy zapewniająca powiązania z siecią krajową i ośrodkami regionalnymi.
Drogi wojewódzkie nr 653 i 655	Zapewniają powiązania pomiędzy miastem Olecko, gminami sąsiednimi oraz głównymi kierunkami rozwoju społeczno-gospodarczego.
Drogi powiatowe i gminne	Obsługują powiązania wewnętrzne pomiędzy miastem i sołectwami oraz zapewniają dostępność terenów zabudowy i rolnictwa.
Linie kolejowe	Stanowią element krajowego systemu transportowego z potencjałem rozwoju połączeń pasażerskich i towarowych.
Istniejące drogi dla rowerów	Uzupełniają system transportowy oraz pełnią funkcje komunikacyjne, rekreacyjne i turystyczne.
Planowane drogi dla rowerów	Wzmacniają spójność sieci rowerowej oraz poprawiają dostępność terenów rekreacyjnych i miejscowości gminy.
Lądowisko	Uzupełnia system transportowy w zakresie działań ratowniczych i specjalistycznych.

Źródło: Opracowanie własne

Przedstawiony układ transportowy tworzy podstawowy szkielet funkcjonalno-przestrzenny gminy Olecko. Hierarchiczna sieć drogowa, uzupełniona istniejącą i planowaną infrastrukturą rowerową oraz liniami kolejowymi, zapewnia powiązania wewnętrzne pomiędzy miastem i sołectwami oraz powiązania zewnętrzne z ośrodkami regionalnymi.

Rysunek 4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – infrastruktura komunikacyjna

Źródło: Opracowanie własne

3.4. Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

Na terenie gminy funkcjonuje infrastruktura techniczna, obejmująca sieci wodociągowe, kanalizacyjne, gazowe, elektroenergetyczne i telekomunikacyjne, a także systemy obsługi gospodarki odpadami.

Kluczowym elementem jest system wodno-kanalizacyjny. W 2024 roku długość sieci wodociągowej wynosiła 232,89 km, zapewniając dostęp do wody pitnej dla 94,8% mieszkańców gminy. Zaopatrzenie w wodę realizowane jest z pięciu studni głębinowych, a proces jej uzdatniania odbywa się w Stacji Uzdatniania Wody (SUW) przy ul. Alei Zwycięstwa w Olecku. Rozprowadzanie wody wspomagane jest przez wieżę ciśnień w mieście oraz stacje podnoszenia ciśnienia w Sedrankach, Moźnych i Łęgowie.

Sieć kanalizacyjna w 2024 roku osiągnęła długość 87,79 km, obejmując 86,2% ludności gminy, czyli blisko 18 tys. osób. Głównym elementem systemu są 4 zbiorcze oczyszczalnie ścieków obsługujące m.in. aglomerację Olecko. Na terenach wiejskich i rozproszonych, nieobjętych siecią kanalizacyjną, funkcjonują zbiorniki bezodpływowe oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Zaopatrzenie w ciepło w mieście opiera się w głównej mierze na scentralizowanym systemie zarządzanym przez Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. (PEC) w Olecku. Głównym źródłem ciepła jest nowoczesna kotłownia przy ul. Gołdapskiej ze stacją wymiennikową o mocy 10 MW, zasilana biomasą. Poza główną siecią funkcjonują mniejsze, lokalne kotłownie węglowe, a na terenach o zabudowie rozproszonej dominują indywidualne źródła energii, oparte głównie na paliwach stałych. Gmina rozbudowuje sieć gazową, zasilaną ze stacji regazyfikacji gazu ziemnego (SR LNG). W 2024 roku długość sieci gazowej wynosiła 44,68 km, zapewniając dostęp do paliwa dla 56,5% mieszkańców (4 251 gospodarstw domowych).

System elektroenergetyczny gminy funkcjonuje w oparciu o sieć dystrybucyjną średniego napięcia zasilaną z Głównego Punktu Zasilania (GPZ) 110/15 kV Olecko. Przez teren gminy przebiegają także napowietrzne linie wysokiego napięcia 110 kV oraz linia najwyższego napięcia 400 kV łącząca Polskę z Litwą.

Istotnym elementem infrastruktury technicznej jest również sieć telekomunikacyjna. W 2025 roku wyraźnie dominowała w niej technologia światłowodowa, obejmująca blisko 67% wszystkich zasięgów stacjonarnych. Pomimo dostępności łączności mobilnej, na terenie gminy nadal występują znaczne ograniczenia w stacjonarnym dostępie do Internetu szerokopasmowego – zinventaryzowano 2 178 tzw. „białych plam” NGA, co wskazuje na konieczność dalszych inwestycji w rozwój tej infrastruktury.

Na terenie miasta, przy ul. Kościuszki 57, funkcjonuje Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK), umożliwiający mieszkańcom oddawanie zróżnicowanych surowców wtórnych i odpadów problemowych. W planach inwestycyjnych znajduje się rozbudowa stacji przeładunkowej odpadów wraz z utworzeniem Punktu Dobrowolnego Gromadzenia Odpadów. W zakresie struktury odpadów głównym problemem gminy jest utrzymująca się dominacja odpadów zmieszanych, co wskazuje na pilną potrzebę poprawy efektywności segregacji u źródła.

Poniżej przedstawiono kluczowe elementy infrastruktury technicznej.

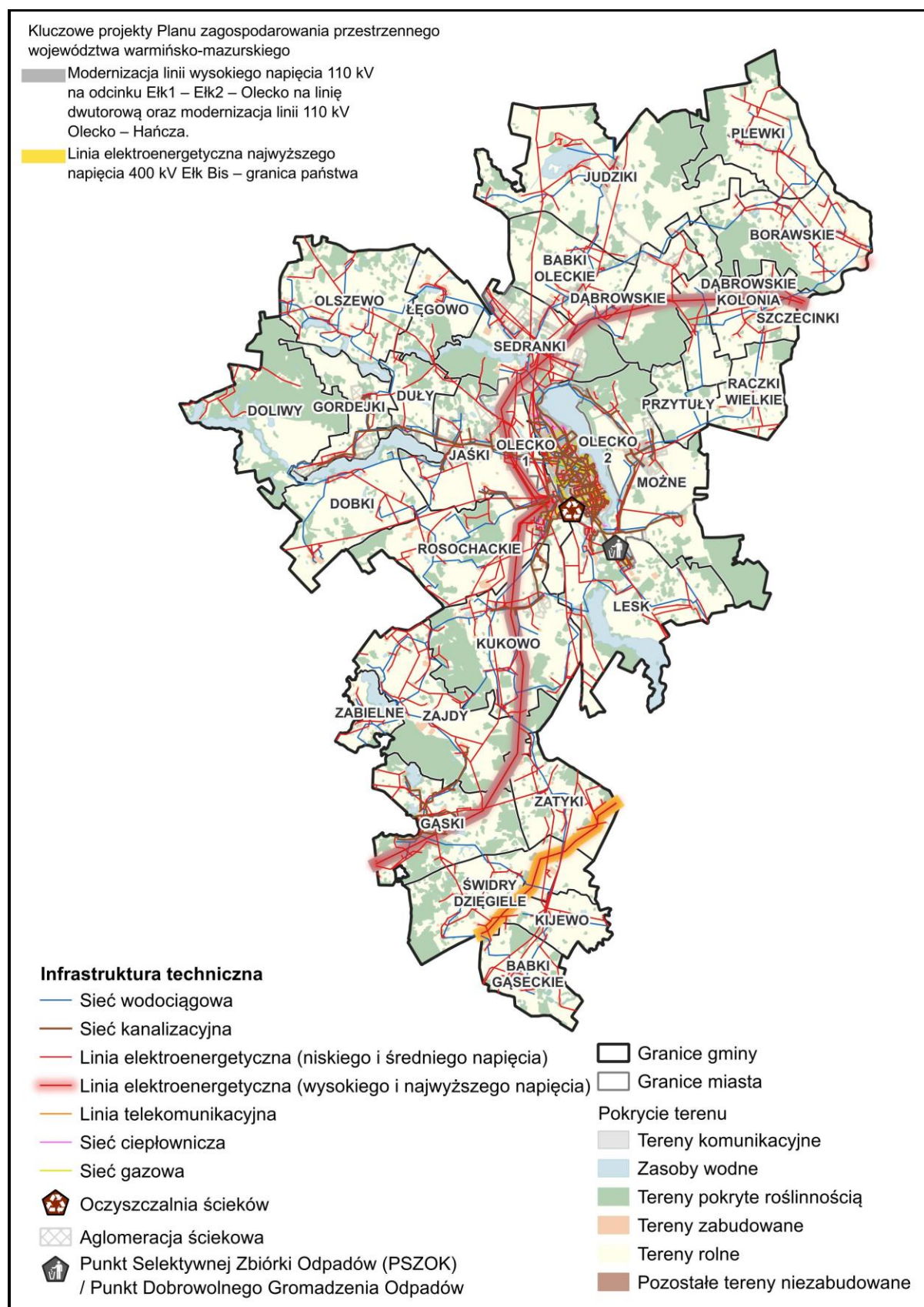
Tabela 16. Kluczowe elementy infrastruktury technicznej

Element systemu	Znaczenie w modelu funkcjonalno-przestrzennym
Sieć wodociągowa	Zapewnia zaopatrzenie mieszkańców i przedsiębiorstw w wodę pitną.
Sieć kanalizacyjna wraz z oczyszczalniami ścieków	Umożliwia odprowadzanie i oczyszczanie ścieków oraz ochronę środowiska wodnego.
Sieć gazowa	Zapewnia dostęp do paliwa gazowego i zwiększa bezpieczeństwo energetyczne gminy.
Sieć ciepłownicza	Obsługuje głównie miasto Olecko, zapewniając scentralizowane dostawy ciepła.
Sieć elektroenergetyczna	Stanowi podstawę zaopatrzenia w energię elektryczną oraz element powiązań ponadlokalnych.
Sieć telekomunikacyjna	Zapewnia dostęp do usług telekomunikacyjnych i cyfrowych.
PSZOK i infrastruktura gospodarki odpadami	Umożliwiają selektywne gospodarowanie odpadami komunalnymi.
Inwestycje ponadlokalne (110 i 400 kV)	Wzmacniają znaczenie gminy w regionalnym systemie infrastruktury technicznej.

Źródło: Opracowanie własne

System infrastruktury technicznej gminy charakteryzuje się stosunkowo wysokim poziomem wyposażenia, szczególnie w zakresie sieci wodociągowej, elektroenergetycznej i ciepłowniczej. Jednocześnie istotnymi uwarunkowaniami pozostają dalszy rozwój infrastruktury kanalizacyjnej i telekomunikacyjnej na terenach o rozproszonej zabudowie, poprawa efektywności gospodarki odpadami oraz wykorzystanie planowanych inwestycji infrastrukturalnych o znaczeniu ponadlokalnym dla wzmacniania bezpieczeństwa energetycznego i rozwoju gospodarczego gminy.

Rysunek 5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – infrastruktura techniczna

Źródło: Opracowanie własne

System infrastruktury społecznej gminy Olecko obejmuje instytucje oświaty, wychowania przedszkolnego, opieki nad dziećmi do lat 3, kultury, sportu i rekreacji, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, administracji publicznej oraz bezpieczeństwa. Rozmieszczenie tych obiektów koncentruje się przede wszystkim w mieście Olecko, pełniącym funkcję głównego ośrodka usług publicznych dla mieszkańców całej gminy, przy jednoczesnym zapewnieniu podstawowej dostępności wybranych usług w miejscowościach wiejskich.

System edukacji tworzą szkoły podstawowe (publiczne i niepubliczne) uzupełnione o przedszkola oraz zespoły wychowania przedszkolnego:

- Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Henryka Sienkiewicza w Olecku,
- Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Mikołaja Kopernika w Olecku,
- Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Jana Pawła II w Olecku,
- Szkoła Podstawowa Nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi im. ks. Jana Twardowskiego w Olecku,
- Szkoła Podstawowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Gąskach (z zespołem wychowania przedszkolnego),
- Szkoła Podstawowa w Judzikach (z zespołem wychowania przedszkolnego),
- Szkoła Podstawowa w Babkach Oleckich (z zespołem wychowania przedszkolnego),
- Społeczna Szkoła Podstawowa Społecznego Towarzystwa Oświatowego w Olecku,
- Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi Krasnal w Olecku oraz szereg przedszkoli niepublicznych,

Opiekę nad dziećmi do lat 3 zapewniają żłobki, w tym Żłobek „Krasnoludek” w Olecku oraz placówki niepubliczne. Na terenie gminy funkcjonuje również infrastruktura oświaty ponadpodstawowej, której elementem jest m.in. Zespół Szkół Technicznych mieszczący się w zabytkowym budynku dawnego starostwa w Olecku oraz I Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kochanowskiego w Olecku, Zespół Szkół Licealnych i Zawodowych w Olecku.

Zaplecze kulturalne tworzy przede wszystkim Regionalny Ośrodek Kultury w Olecku – „Mazury Garbate” (ROK), Olecka Izba Historyczna, Miejsko-Powiatowa Biblioteka Publiczna oraz Galeria Prawdziwej Sztuki im. Andrzeja Legusa.

W zakresie sportu i rekreacji gmina dysponuje rozbudowaną bazą obiektów, zarządzaną przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Olecku (MOSiR). Obejmuje ona m.in. halę sportowo-widowiskową, pływalnię i SPA, ściankę wspinaczkową, salę sportów walki, salę do squasha, salę fitness, siłownię, stadion lekkoatletyczny i piłkarski, boisko ze sztuczną murawą, korty tenisowe, boiska do siatkówki plażowej, plaże miejskie z wypożyczalnią sprzętu pływającego, obozowisko i pole namiotowe oraz Wiewiórczą Ścieżkę. Infrastrukturę sportowo-rekreacyjną uzupełniają również Park Miejski z hipodromem oraz tereny rekreacyjne położone nad Jeziorem Oleckie Wielkie.

System ochrony zdrowia opiera się na Szpitalu Olmedica w Olecku Sp. z o.o., który świadczy usługi w ramach POZ oraz licznych poradni specjalistycznych. Na terenie gminy funkcjonuje ponadto sieć publicznych i prywatnych placówek medycznych, takich jak m.in. Zakład Leczniczy Eskulap Sp. z o.o., NZOZ Gamed, Zakład leczniczy PROVITA, a także

wyspecjalizowane poradnie zdrowia psychicznego i leczenia uzależnień (np. PROGRES, „Pozytywka”)

W sferze pomocy społecznej kluczową rolę pełni Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olecku (MOPS), który realizuje szeroki katalog zadań własnych i zleconych z zakresu pomocy społecznej. Obejmują one m.in. pracę socjalną, udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego, świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, realizację usług asystenckich, wspieranie rodzin oraz działania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. W strukturze Ośrodka funkcjonują również Dzienny Dom „Senior+” oraz Olecki Klub Seniora, zapewniające najstarszym mieszkańcom gminy możliwość aktywizacji, integracji społecznej i udziału w różnorodnych formach wsparcia.

W obszarze pomocy osobom z niepełnosprawnościami oraz osobom z zaburzeniami psychicznymi MOPS współpracuje ze Środowiskowym Domem Samopomocy w Olecku oraz Warsztatem Terapii Zajęciowej w Olecku. Współdziałanie tych podmiotów służy zapewnieniu uczestnikom wsparcia społecznego, terapeutycznego, rehabilitacyjnego i integracyjnego, dostosowanego do ich indywidualnych potrzeb.

Istotnym partnerem ponadgminnym w realizacji polityki społecznej jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku. Współpraca obejmuje w szczególności zadania z zakresu pieczy zastępczej, kierowania osób wymagających wsparcia do mieszkań treningowych i wspomaganych, a także zapewniania pomocy matkom z małoletnimi dziećmi oraz kobietom w ciąży.

Wsparcie o charakterze medyczno-opiekuńczym dla mieszkańców wymagających całodobowej pielęgnacji, udzielane na podstawie skierowania lekarskiego, zapewnia Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Długoterminowej w Jaśkach koło Olecka, w ramach którego funkcjonuje m.in. Zakład Opiekuńczo-Lecznicy.

Bezpieczeństwo publiczne wspierane jest przez system Państwowej Straży Pożarnej oraz 5 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnej (OSP Borawskie, OSP Szczecinki, OSP Gąski, OSP Plewki, OSP Lenarty), a także działania Komendy Powiatowej Policji (KPP) w Olecku, realizującej zadania prewencyjne i porządkowe w podzielonych rejonach służbowych.

Poniżej przedstawiono kluczowe elementy infrastruktury społecznej.

Tabela 17. Kluczowe elementy infrastruktury społecznej

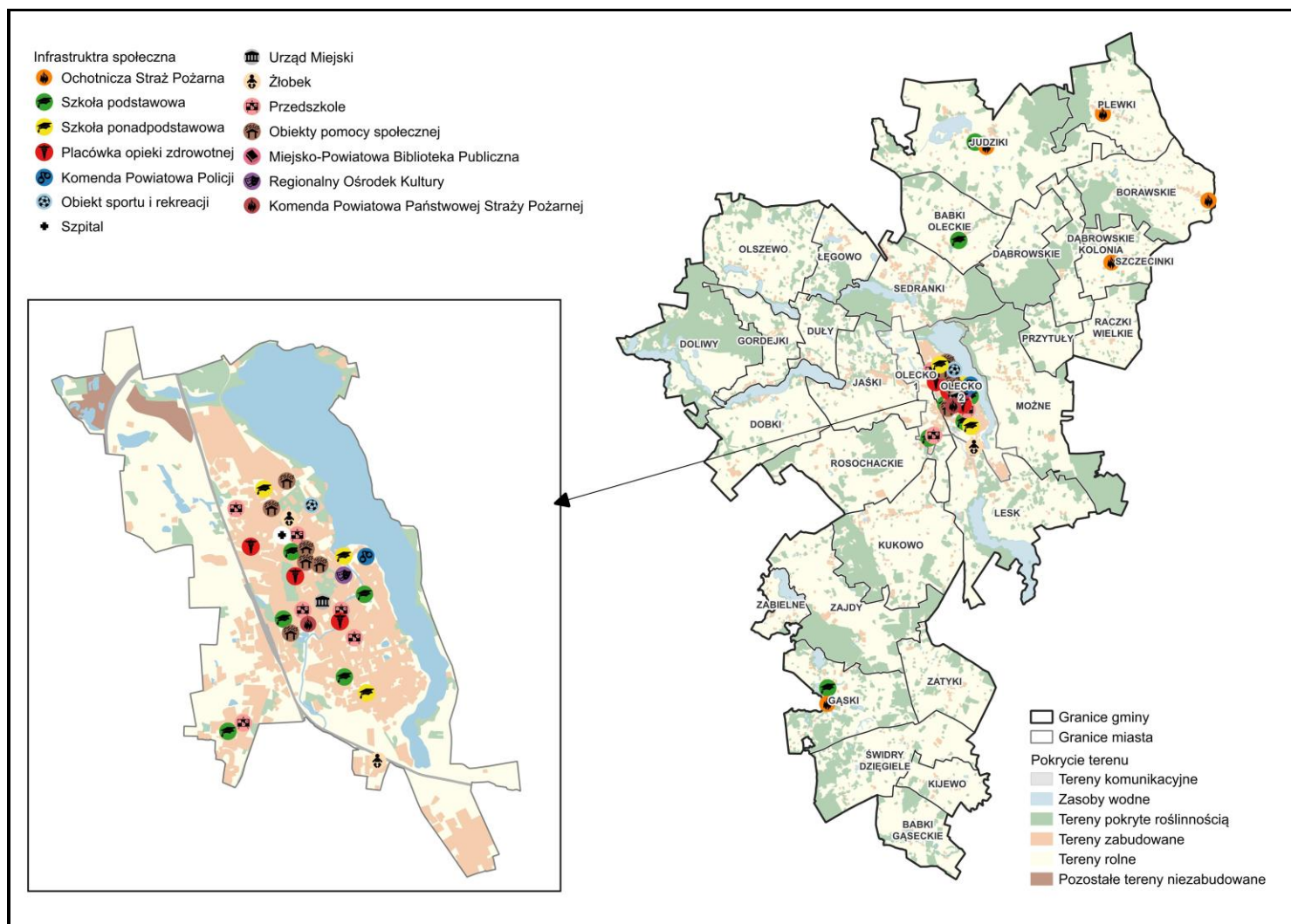
Element systemu	Znaczenie w modelu funkcjonalno-przestrzennym
Placówki oświatowe oraz instytucje opieki nad dziećmi do lat 3 (szkoły, przedszkola, żłobki)	Zapewniają dostęp do usług edukacyjnych i opiekuńczych mieszkańcom miasta i obszarów wiejskich.
Szkoły ponadpodstawowe	Pełnią funkcję ponadlokalnego centrum kształcenia.
Obiekty kultury	Wzmacniają funkcje społeczne, edukacyjne i kulturotwórcze miasta oraz gminy.
Obiekty sportu i rekreacji	Tworzą bazę aktywności mieszkańców oraz rozwoju funkcji rekreacyjnych i turystycznych.

Element systemu	Znaczenie w modelu funkcjonalno-przestrzennym
Placówki ochrony zdrowia	Zapewniają dostęp do podstawowych i specjalistycznych usług medycznych.
Obiekty pomocy społecznej	Wspierają mieszkańców wymagających pomocy oraz rozwój usług społecznych.
Urząd Miejski	Stanowi centrum administracyjne gminy.
Komenda Powiatowa Policji i Komenda Powiatowa PSP oraz jednostki OSP	Zapewniają bezpieczeństwo mieszkańców oraz obsługę sytuacji kryzysowych.

Źródło: Opracowanie własne

System infrastruktury społecznej koncentruje się przede wszystkim w mieście Olecko, które pełni funkcję lokalnego centrum administracyjnego, edukacyjnego, zdrowotnego, kulturalnego i sportowego. Jednocześnie rozmieszczenie placówek oświatowych, jednostek OSP oraz wybranych obiektów usług społecznych na terenach wiejskich zapewnia podstawową dostępność usług publicznych mieszkańcom całej gminy. Układ ten wzmacnia funkcjonalne powiązania pomiędzy miastem a sołectwami i stanowi jeden z podstawowych elementów modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej.

Rysunek 6. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – infrastruktura społeczna

Źródło: Opracowanie własne, stan na 29.07.2026 r.

4. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

4.1. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

W zakresie ochrony przyrody i krajobrazu przyjmuje się następujące zasady:

- należy dążyć do utrzymania i wzmocnienia lokalnego systemu przyrodniczego, w tym dolin rzecznych (szczególnie rzeki Lega), korytarzy ekologicznych oraz kompleksów leśnych, zadrzewień, zbiorników wodnych,
- należy zapewnić szczególną ochronę Jeziora Olecki Wielkie oraz doliny rzeki Lega jako kluczowych elementów systemu przyrodniczego, krajobrazowego i rekreacyjnego gminy, ograniczając presję inwestycyjną oraz działania mogące pogarszać stan środowiska wodnego,
- na terenach objętych formami ochrony przyrody należy stosować zasady wynikające z dokumentów je ustanawiających oraz, jeśli istnieją, planów zadań ochronnych i planów ochrony,
- zapewnienie ochrony pomników przyrody, w tym pojedynczych drzew, oraz głązów narzutowych, poprzez prowadzenie zabiegów pielęgnacyjnych i zakazywanie ich niszczenia,
- należy chronić naturalną rzeźbę terenu i walory krajobrazowe poprzez ograniczanie rozpraszania zabudowy, zachowanie układów ruralistycznych oraz kierowanie nowej zabudowy wyznaczonych stref zurbanizowanych,
- należy ograniczać rozpraszanie zabudowy poprzez koncentrację nowego zagospodarowania w obrębie istniejących jednostek osadniczych oraz terenów wyposażonych w infrastrukturę techniczną i społeczną, z jednoczesnym zachowaniem otwartych przestrzeni rolniczych oraz cennych krajobrazowo terenów przyrodniczych,
- należy zapewnić ciągłość przestrzenną i drożność struktur przyrodniczych, ograniczając ich fragmentację i minimalizując powstawanie barier dla migracji gatunków,
- należy zachować siedliska cennych i chronionych gatunków, niezależnie od formy użytkowania terenu, zgodnie z obowiązującymi przepisami o ochronie przyrody,
- należy dążyć do zachowania zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, o ile nie wynika to z konieczności zapewnienia bezpieczeństwa, ochrony mienia, utrzymania infrastruktury lub realizacji działań przeciwpowodziowych i ochrony przeciwpożarowej,
- należy dążyć do zwiększania lesistości gminy poprzez planowe zalesianie gruntów o niskiej przydatności rolniczej oraz wspierać zrównoważoną gospodarkę leśną,
- tereny po powierzchniowej eksploatacji złóż powinny podlegać sukcesywnej rekultywacji, z uwzględnieniem kierunku rolno-leśnego, wodnego lub rekreacyjnego, mających na celu przywrócenie wartości krajobrazowych i przyrodniczych,
- wskazane jest podejmowanie współpracy z sąsiednimi gminami w zakresie ochrony przyrody, kształtowania powiązań ekologicznych oraz zarządzania systemami obszarów chronionych,

- w gospodarce odpadami należy intensyfikować działania na rzecz selektywnej zbiórki odpadów i zmniejszenia dominacji odpadów zmieszanych oraz dążyć do osiągnięcia wymaganych poziomów recyklingu oraz przygotowania do ponownego użycia odpadów,
- należy prowadzić działania związane z usuwaniem i unieszkodliwianiem wyrobów zawierających azbest z terenu gminy, w tym przy wykorzystaniu dostępnych programów dofinansowania.

W zakresie ochrony zasobów wodnych:

- należy chronić wody powierzchniowe i podziemne przed zanieczyszczeniem w szczególności poprzez skoordynowane działania prawno-administracyjne, techniczne, ekonomiczne i edukacyjne,
- dąży się do rozbudowy i modernizacji zbiorczej sieci wodociągowo-kanalizacyjnej oraz komunalnych oczyszczalni ścieków, a na obszarach zabudowy rozproszonej, gdzie budowa sieci jest technicznie i ekonomicznie nieuzasadniona, należy wspierać stosowanie indywidualnych systemów przydomowych oczyszczalni ścieków lub szczelnych zbiorników bezodpływowych,
- należy dążyć do racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi, m.in. poprzez ograniczanie wodochłonności i optymalizację zużycia wody do celów bytowo-gospodarczych i przemysłowych oraz zwiększania lokalnej retencji,
- należy przestrzegać zakazów i nakazów w ustanowionych strefach ochrony bezpośredniej ujęć wód podziemnych (m.in. zakaz wprowadzania ścieków, rolniczego wykorzystywania ścieków oraz stosowania środków chemicznych),
- w gospodarce rolnej należy ograniczać spływ zanieczyszczeń obszarowych, w tym nawozów i środków ochrony roślin, do wód powierzchniowych oraz ich infiltrację do wód gruntowych, zwłaszcza na terenach obniżen bezodpływowych,
- należy zachować i chronić naturalne zbiorniki wodne, oczka wodne oraz tereny podmokłe jako elementy istotne dla lokalnej retencji wód i zachowania bioróżnorodności,
- należy rozwijać rozwiązania zwiększające retencję krajobrazową oraz elementy zielono-niebieskiej infrastruktury, w szczególności ogrody deszczowe, zbiorniki retencyjne, powierzchnie przepuszczalne oraz zadrzewienia, wspierające adaptację do zmian klimatu i ochronę zasobów wodnych.

W zakresie ochrony powietrza i klimatu:

- należy realizować działania zmierzające do ograniczenia niskiej emisji poprzez wymianę nieefektywnych źródeł ciepła wykorzystujących paliwa stałe na źródła niskoemisyjne lub bezemisyjne oraz poprawę efektywności energetycznej budynków,
- zaleca się promowanie i zastosowanie na szerszą skalę instrumentów zachęcających do montażu odnawialnych źródeł energii (OZE) i rozwiązań hybrydowych przez prywatnych właścicieli nieruchomości,
- należy dążyć do zwiększenia udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym gminy, z uwzględnieniem uwarunkowań środowiskowych i krajobrazowych,

- rozwój odnawialnych źródeł energii powinien uwzględniać konieczność zachowania walorów krajobrazowych oraz ograniczania konfliktów przestrzennych z terenami cennymi przyrodniczo i mieszkaniowymi,
- należy sukcesywnie realizować zadania ujęte w Planie gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Olecko,
- należy realizować działania mające na celu zabezpieczenie przestrzeni i adaptację do zmian klimatycznych (m.in. poprzez rozwój i utrzymanie błękitno-zielonej infrastruktury czy nasadzenia zieleni miejskiej),
- należy dążyć do działań wspierających ochronę klimatu akustycznego przed nadmiernym hałasem przemysłowym i komunikacyjnym, poprzez tworzenie zieleni izolacyjnej, przestrzeganie dopuszczalnych norm hałasu dla terenów zabudowy oraz ograniczanie uciążliwego transportu ciężkiego w pobliżu zabudowy mieszkalnej,
- należy dążyć do likwidacji szkodliwego oddziaływania obiektów uciążliwych dla środowiska.

Realizacja powyższych zasad powinna zapewniać zachowanie równowagi pomiędzy rozwojem społeczno-gospodarczym gminy a ochroną jej zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i klimatycznych, stanowiących jeden z podstawowych potencjałów rozwojowych Gminy Olecko.

4.2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Działania w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego w gminie Olecko prowadzone są zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz innymi przepisami odrębnymi.

Dziedzictwo kulturowe stanowi istotny element tożsamości gminy oraz czynnik wpływający na rozwój społeczny, kulturalny i turystyczny. Ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego powinna być prowadzona z zachowaniem równowagi pomiędzy ich zachowaniem a współczesnymi potrzebami rozwojowymi.

W zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, a także w przypadku rozwoju funkcji turystycznych, przyjmuje się następujące zasady:

- należy dążyć do zachowania i ochrony zabytków nieruchomych, zabytków ruchomych oraz zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w gminnej ewidencji zabytków,
- należy dążyć do zachowania, porządkowania i właściwego eksponowania wartości dziedzictwa kulturowego oraz krajobrazu kulturowego, z poszanowaniem historycznych układów przestrzennych,
- należy dążyć do kształtowania wysokiej jakości przestrzeni publicznych poprzez zachowanie ładu przestrzennego, estetyki zabudowy, uporządkowanie reklam, szyldów, małej architektury oraz oświetlenia w obszarach o szczególnych wartościach historycznych i kulturowych,

- należy dążyć do zachowania i rewaloryzacji historycznych układów urbanistycznych i ruralistycznych, w tym czytelności podziałów parcelacyjnych, układów komunikacyjnych oraz dominant przestrzennych,
- należy chronić panoramę miasta Olecka, w szczególności widoczną od strony Jeziora Olecki Wielkie i jego wschodniego brzegu, poprzez odpowiednie kształtowanie zabudowy i zagospodarowanie terenów nadbrzeżnych,
- należy dążyć do eliminowania elementów dysharmonizujących w bliskim sąsiedztwie obiektów zabytkowych i dziedzictwa kulturowego, co mogłoby skutkować nieodwracalną utratą ich wartości historycznej,
- należy dążyć do ochrony zespołów zieleni o wartości historycznej (parki, aleje, szpalery, cmentarze) oraz do zachowania lub odtwarzania ich kompozycji i powiązań krajobrazowych,
- należy dążyć do wzmacniania istniejących oraz nadawania nieużytkowanym obiektom zabytkowym nowych funkcji w sposób nienaruszający ich wartości kulturowych,
- należy wspierać ochronę i rewitalizację historycznej strefy średniejskiej Olecka, w tym Placu Wolności, rynku, terenów zielonych i przestrzeni publicznych, z zachowaniem ich funkcji kulturowych, społecznych, usługowych i turystycznych,
- należy wspierać działania służące poprawie jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych historycznego centrum miasta, z zachowaniem jego historycznego charakteru i funkcji społecznych, usługowych oraz kulturalnych,
- należy wzmacniać rolę historycznego centrum miasta Olecko jako głównej przestrzeni koncentracji usług publicznych, kultury, handlu, turystyki oraz integracji społecznej, przy zachowaniu jego historycznego charakteru i walorów krajobrazu kulturowego,
- należy wspierać odnowę terenów przyrzecznych i nadbrzeżnych w sposób respektujący wartości krajobrazowe i kulturowe,
- należy chronić stanowiska archeologiczne i w strefach ochrony archeologicznej należy uwzględniać obowiązki wynikające z przepisów odrębnych, w tym konieczność uzyskania wymaganych uzgodnień oraz prowadzenia nadzoru lub badań archeologicznych,
- należy prowadzić identyfikację oraz ochronę obiektów i zespołów stanowiących dobra kultury współczesnej poprzez odpowiednie ustalenia w dokumentach planistycznych,
- należy wykorzystywać zasoby dziedzictwa kulturowego jako czynnik rozwoju turystyki, edukacji regionalnej i promocji gminy, w tym poprzez rozwój produktów turystycznych, szlaków tematycznych, działań informacyjnych oraz popularyzację historii i lokalnej tożsamości,
- należy dążyć do rozwoju infrastruktury towarzyszącej turystyce kulturowej (na przykład oznakowanie, tablice informacyjne, punkty widokowe, ścieżki piesze i rowerowe) w sposób niepowodujący degradacji wartości kulturowych i krajobrazowych,
- w ramach polityki przestrzennej gminy należy ustalać i egzekwować strefy ochrony konserwatorskiej (m.in. strefy: ochrony częściowej, ochrony ekspozycji, ochrony krajobrazu kulturowego), wprowadzając nakazy i zakazy mające na celu ochronę zasobów historycznych i kulturowych.

W polityce przestrzennej należy dążyć do harmonijnego łączenia ochrony dziedzictwa kulturowego z rozwojem społeczno-gospodarczym, tak aby historyczne i kulturowe wartości

gminy pozostawały jednym z podstawowych elementów budowania jej atrakcyjności oraz jakości przestrzeni.

4.3. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

Podstawowym celem polityki przestrzennej w zakresie struktury zagospodarowania terenów oraz rozwoju zabudowy mieszkaniowej jest kształtowanie ładu przestrzennego, przy równoczesnym zachowaniu i ochronie wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych. Kierunki rozwoju formułuje się na podstawie analiz uwarunkowań funkcjonalnych, społeczno-demograficznych i środowiskowych, z uwzględnieniem ograniczeń i chłonności terenów już zurbanizowanych.

W zakresie kierunków zmian w strukturze i kształtowaniu zagospodarowania terenów przyjmuje się następujące zasady:

- należy dążyć do ograniczania rozproszonego i chaotycznego zainwestowania na terenach otwartych na rzecz intensyfikacji, porządkowania oraz podnoszenia standardu istniejących jednostek osadniczych,
- nowa zabudowa powinna być kształtowana w sposób zwarty i powstawać w pierwszej kolejności poprzez uzupełnianie luk w już istniejącej strukturze zabudowy,
- rozwój zabudowy powinien uwzględniać zróżnicowaną rolę miasta Olecka, strefy podmiejskiej oraz jednostek wiejskich z dostosowaniem intensywności i form zabudowy do lokalnych uwarunkowań przestrzennych i krajobrazowych,
- należy wzmacniać funkcję centrum miasta Olecko jako głównego ośrodka koncentracji usług publicznych, handlu, kultury, gastronomii, administracji oraz przestrzeni integracji społecznej, przy jednoczesnym zachowaniu jego wartości historycznych i wysokiej jakości przestrzeni publicznych,
- należy wyznaczać i rozwijać strefy aktywności gospodarczej, w szczególności w rejonach zapewniających dobrą dostępność transportową oraz istniejącą lub planowaną infrastrukturę techniczną uwzględniając zachowanie ładu przestrzennego,
- należy rozwijać funkcje turystyczne, sportowe, rekreacyjne i usługowe na terenach przyległych do Jeziora Oleckie Wielkie oraz innych zbiorników wodnych w sposób uporządkowany, z poszanowaniem zasad ochrony przyrody, krajobrazu oraz jakości wód,
- należy rozwijać tereny nadrzeczne rzeki Lega jako przestrzeń zieleni, rekreacji i retencji, z zachowaniem funkcji przyrodniczych oraz uwzględnieniem zagrożenia powodziowego,
- należy wspierać funkcjonalno-przestrzenne przekształcenia terenów zdegradowanych, przemysłowych oraz po dawnych gospodarstwach rolnych, wykorzystując ich potencjał dla nowych funkcji społecznych, mieszkaniowych, usługowych lub gospodarczych,
- należy chronić tereny o wyjątkowych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych przed niekontrolowaną presją urbanizacyjną oraz chronić grunty rolne (szczególnie najlepszych klas) i grunty leśne przed nieuzasadnioną zmianą przeznaczenia,
- w zakresie rozwoju układu komunikacyjnego należy dążyć do stworzenia zintegrowanego systemu ciągów pieszo-rowerowych łączących miejsca zamieszkania z obiektami usługowymi i rekreacyjnymi oraz wspierać i rozwijać komunikację zbiorową.

W zakresie określenia szczególnych potrzeb dla nowej zabudowy mieszkaniowej przyjmuje się następujące zasady:

- polityka przestrzenna powinna opierać się przede wszystkim, na wykorzystaniu i dogęszczaniu wyznaczonych już rezerw terenowych w granicach miejscowości, unikając wyznaczania rozległych, nowych stref zabudowy i masowego odrolnienia gruntów,
- główne rezerwy pod rozwój zabudowy mieszkaniowej (wielorodzinnej i jednorodzinnej) należy lokalizować na terenach przyległych do istniejącej zabudowy i możliwych do efektywnego uzbrojenia, z ograniczaniem nadmiernej ekspansji na tereny otwarte,
- rozwój nowej zabudowy mieszkaniowej powinien być powiązany z zapewnieniem dostępności infrastruktury technicznej, transportu publicznego, terenów zieleni oraz podstawowych usług publicznych,
- rozwój nowych osiedli mieszkaniowych wymaga projektowania i tworzenia ogólnodostępnych przestrzeni publicznych, w tym terenów zieleni urządzonej, placów zabaw i obiektów rekreacyjnych służących integracji społecznej,
- należy rozwijać różnorodne formy mieszkalnictwa, w tym wspierać budownictwo społeczne, komunalne i socjalne, a nową infrastrukturę i ofertę usługową należy projektować z uwzględnieniem potrzeb starzejącego się społeczeństwa,
- należy wspierać rozwój mieszkań komunalnych, społecznych oraz czynszowych, odpowiadających na potrzeby rodzin, osób młodych, seniorów oraz osób o szczególnych potrzebach,
- na terenach predysponowanych do rozwoju funkcji turystycznej dopuszcza się lokalizację zabudowy rekreacyjnej i usług turystyki, pod warunkiem zachowania walorów przyrodniczych, krajobrazowych i ładu przestrzennego,
- nowa zabudowa mieszkaniowa na terenach wiejskich i podmiejskich powinna być sytuowana z zachowaniem niezbędnej separacji przestrzennej od uciążliwej działalności rolniczej oraz zakładów produkcyjnych, w celu eliminacji konfliktów przestrzennych,
- nowa zabudowa mieszkaniowa powinna być projektowana z uwzględnieniem zmian demograficznych oraz zasad dostępności dla osób starszych i osób ze szczególnymi potrzebami.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego powinny prowadzić do koncentracji rozwoju w istniejących strukturach osadniczych, racjonalnego wykorzystania infrastruktury technicznej oraz ograniczania presji inwestycyjnej na tereny otwarte i cenne przyrodniczo.

4.4. Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jako handel wielkopowierzchniowy rozumie się handel realizowany w obiekcie handlowym o powierzchni sprzedaży powyżej 2 000 m².

W przypadku lokalizacji nowych obiektów handlu wielkopowierzchniowego na terenie gminy:

- sytuowanie nowych obiektów handlu wielkopowierzchniowego musi odbywać się z uwzględnieniem istniejących uwarunkowań i przy minimalizacji ewentualnych uciążliwości dla zabudowy mieszkaniowej i środowiska – ich lokalizację dopuszcza się w wyznaczonej strefie ekonomicznej, obejmującej tereny zapewniające rozwój gospodarczy gminy, ze szczególnym wskazaniem na tereny wzdłuż obwodnicy miasta Olecko oraz w pobliżu zjazdów z obwodnicy,
- należy dążyć do lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w sposób niewywołujący nadmiernej presji na historyczne centrum miasta Olecko oraz nieograniczający rozwoju lokalnych funkcji handlowych, usługowych i gastronomicznych,
- wysokość nowej zabudowy powinna być dostosowana do charakteru otoczenia z ograniczeniem skali zabudowy w sąsiedztwie terenów mieszkaniowych,
- należy zapewnić odpowiednią obsługę komunikacyjną i parkingową inwestycji, bez pogarszania bezpieczeństwa ruchu oraz funkcjonowania lokalnego układu drogowego,
- należy dążyć do minimalizacji tzw. niskiej emisji zanieczyszczeń poprzez pokrycie potrzeb ciepłych obiektów w oparciu o odnawialne źródła energii,
- wymagane jest podłączenie obiektów budowlanych do sieci wodno-kanalizacyjnej,
- należy kształtować zagospodarowanie terenu z uwzględnieniem ładunku przestrzennego, wysokiej jakości architektury oraz odpowiedniego udziału zieleni i rozwiązań retencyjnych, ograniczających uszczelnienie powierzchni,
- realizacja inwestycji powinna uwzględniać wymogi ochrony środowiska, w tym ochrony przyrody, zgodnie z przepisami odrębnymi,
- lokalizacja nowych obiektów handlu wielkopowierzchniowego powinna następować zgodnie z przepisami odrębnymi, w tym warunkami technicznymi, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie,
- lokalizacja obiektów powinna być uzależniona od zapewnienia odpowiedniej obsługi komunikacyjnej, w tym bezpośredniego dostępu do dróg wyższej klasy, bez pogarszania funkcjonowania lokalnego układu drogowego.

4.5. Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Dla lokalizacji inwestycji celu publicznego stosuje się przepisy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami. Inwestycje celu publicznego powinny odpowiadać na najważniejsze potrzeby mieszkańców oraz wspierać realizację celów strategicznych gminy, przy zachowaniu zasad ładunku przestrzennego, zrównoważonego rozwoju oraz racjonalnego wykorzystania infrastruktury.

W zakresie lokalizacji inwestycji celu publicznego przyjmuje się następujące zasady:

- należy lokalizować inwestycje przede wszystkim w obrębie istniejących struktur osadniczych oraz terenów wyposażonych lub możliwych do wyposażenia w infrastrukturę techniczną,
- należy zapewniać dobrą dostępność komunikacyjną inwestycji, z wykorzystaniem transportu indywidualnego, zbiorowego oraz infrastruktury pieszej i rowerowej,

- należy dążyć do zapewnienia równomiernego dostępu mieszkańców miasta i sołectw do usług publicznych,
- należy projektować inwestycje zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania oraz zapewnienia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- należy preferować wykorzystanie terenów już zagospodarowanych lub wymagających przekształceń przed zajmowaniem nowych terenów otwartych,
- realizacja inwestycji powinna uwzględniać ochronę środowiska, krajobrazu i dziedzictwa kulturowego oraz rozwiązania zwiększające odporność na zmiany klimatu.

Na obszarze gminy Olecko przewiduje się realizację następujących inwestycji celu publicznego¹¹:

- w zakresie infrastruktury kolejowej: linia kolejowa E75 stanowi część docelowej międzynarodowej sieci kolejowej „Rail Baltica” (korytarz transeuropejski łączący Warszawę, Kowno, Rygę, Tallinn i Helsinki). Projekt obejmuje prace na linii kolejowej E75 na odcinku Białystok – Suwałki – Trakiszki (granica państwa). Jest to projekt o znaczeniu krajowym, którego celem jest rozwój transportu szynowego jako alternatywy dla drogowego, ułatwienie międzynarodowego transportu towarów oraz włączenie regionu do transeuropejskiej sieci transportowej TEN-T,
- w zakresie elektroenergetyki: modernizacja linii wysokiego napięcia 110 kV na odcinku Ełk1 – Ełk2 – Olecko na linię dwutorową oraz modernizacja linii 110 kV Olecko – Hańcza. (Dodatkową inwestycją sieci przesyłowej jest funkcjonująca linia najwyższego napięcia 400 kV Ełk Bis – granica państwa w kierunku litewskiego Alytus, zdefiniowana jako kluczową do zamknięcia tzw. Energetycznego Pierścienia wokół Bałtyku),
- w zakresie gospodarki wodno-ściekowej: budowa i ciągła modernizacja komunalnych sieci kanalizacji sanitarnej, wynikające z Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK),
- w zakresie gospodarki odpadami: rozbudowa i modernizacja stacji przeładunkowej odpadów wraz z utworzeniem Punktu Dobrowolnego Gromadzenia Odpadów.

Przy realizacji inwestycji celu publicznego należy dążyć do etapowania przedsięwzięć, z uwzględnieniem ich znaczenia społecznego, możliwości finansowych gminy oraz wpływu na środowisko i przestrzeń.

4.6. Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

W zakresie kierunków rozwoju infrastruktury komunikacyjnej i transportowej zaleca się:

- modernizację, rozbudowę i podnoszenie parametrów technicznych układu drogowego (dróg wszystkich kategorii) w celu poprawy płynności ruchu i dostępności komunikacyjnej,
- wyprowadzanie uciążliwego ruchu tranzytowego poza obszary o zwartej zabudowie mieszkaniowej poprzez budowę dróg obwodowych,

¹¹ Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego (uchwała nr XXXIX/832/18 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego)

- rozwój, integrację i promowanie publicznego transportu zbiorowego (autobusowego oraz kolejowego) jako narzędzia przeciwdziałania wykluczeniu komunikacyjnemu,
- rozwijanie infrastruktury wspierającej transport publiczny, w tym systemów przesiadkowych,
- dążenie do poprawy dostępności transportowej pomiędzy miastem Olecko a sołectwami oraz wzmacniania powiązań komunikacyjnych z ośrodkami ponadlokalnymi, w celu ograniczania wykluczenia komunikacyjnego,
- rozbudowę bezpiecznego systemu ciągów pieszych i rowerowych, pełniących zarówno funkcje komunikacyjne, jak i rekreacyjno-turystyczne,
- rozwijać sieć pieszo-rowerową jako element codziennej mobilności mieszkańców, zapewniając powiązania pomiędzy osiedlami, centrum miasta, szkołami, obiektami sportowymi, terenami rekreacyjnymi oraz sołectwami,
- poprawę bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego poprzez wdrażanie rozwiązań z zakresu usprawniania organizacji ruchu, w tym przebudowę skrzyżowań, redukcję miejsc kolizyjnych i wdrażanie stref uspokojonego ruchu,
- wzmacnianie mobilności aktywnej poprzez budowę chodników, infrastruktury oświetleniowej i elementów poprawiających bezpieczeństwo pieszych oraz rowerzystów,
- rozwijanie powiązań transportowych z obszarami sąsiednimi, w celu zwiększenia integracji komunikacyjnej gminy w układzie regionalnym,
- uwzględniać potrzeby osób starszych oraz osób ze szczególnymi potrzebami poprzez eliminowanie barier architektonicznych oraz poprawę bezpieczeństwa ruchu pieszego,
- modernizację i dostosowanie istniejących tras oraz urządzeń komunikacyjnych tak, aby zapewniały obsługę obecnych oraz planowanych obszarów zabudowy,
- rozwój infrastruktury dla elektromobilności, w tym stacji ładowania pojazdów oraz wsparcie transportu zeroemisyjnego.

W odniesieniu do kierunków rozwoju infrastruktury technicznej rekomenduje się:

- modernizację oraz stopniową wymianę przestarzałych elementów sieci wodociągowych, kanalizacyjnych i energetycznych ze szczególnym uwzględnieniem terenów o zwartej zabudowie,
- rozbudowę infrastruktury technicznej w lokalizacjach, gdzie istnieją luki w dostępie do podstawowych usług komunalnych,
- wspieranie rozwiązań z zakresu indywidualnego, proekologicznego oczyszczania ścieków (np. przydomowe oczyszczalnie biologiczne) na obszarach o zabudowie rozproszonej, gdzie budowa sieci zbiorczej jest nieuzasadniona technicznie lub ekonomicznie,
- wspieranie transformacji energetycznej poprzez poprawę efektywności energetycznej, ograniczenie strat przesyłowych oraz dywersyfikację źródeł energii,
- rozwijanie systemów opartych na odnawialnych źródłach energii, takich jak instalacje fotowoltaiczne, pompy ciepła czy energooszczędne systemy oświetlenia,
- rozwój systemów magazynowania energii oraz lokalnych systemów energetycznych,
- wspierać rozwój lokalnych wspólnot energetycznych, w tym spółdzielni energetycznych, zgodnie z obowiązującymi przepisami i możliwościami organizacyjnymi gminy,

- eliminowanie braków w dostępie do szerokopasmowych usług cyfrowych i rozwój infrastruktury światłowodowej o wysokiej przepustowości,
- dążyć do ograniczania obszarów wykluczonych cyfrowo poprzez rozwój szerokopasmowego Internetu oraz usług cyfrowych,
- dalszą rozbudowę i unowocześnianie systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków bytowych oraz wód opadowych na terenach zurbanizowanych,
- racjonalizację gospodarki odpadami zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, ze szczególnym naciskiem na poprawę efektywności selektywnej zbiórki odpadów u źródła oraz bezpieczne unieszkodliwianie wyrobów niebezpiecznych (w szczególności wyrobów azbestowych),
- rozwój rozwiązań w zakresie retencji wód oraz zagospodarowania wód opadowych i roztopowych, w tym zwiększanie udziału powierzchni biologicznie czynnych.

Nowe tereny mieszkaniowe, usługowe i gospodarcze powinny być rozwijane przede wszystkim w lokalizacjach, gdzie możliwe jest zapewnienie racjonalnej obsługi infrastrukturą techniczną i komunikacyjną. Należy ograniczać rozwój rozproszonej zabudowy wymagającej nieefektywnej ekonomicznie rozbudowy sieci infrastrukturalnych.

W obszarze kierunków rozwoju infrastruktury społecznej zaleca się:

- utrzymanie, modernizacja oraz dostosowywanie bazy oświatowo-wychowawczej i edukacyjnej do współczesnych standardów oraz bieżących potrzeb demograficznych,
- rozwój infrastruktury wspierającej politykę prorodziną, w tym zwłaszcza zwiększanie dostępności miejsc opieki nad dziećmi (żłobki, przedszkola),
- dostosowanie systemu ochrony zdrowia oraz pomocy społecznej do postępującego procesu starzenia się społeczeństwa, poprzez rozwój usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych, profilaktyki zdrowotnej oraz placówek aktywizujących seniorów,
- zwiększanie dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób starszych oraz osób ze szczególnymi potrzebami,
- wzmacnianie i modernizacja infrastruktury kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej, w tym obiektów MOSiR, świetlic wiejskich oraz innych miejsc integracji społecznej,
- rozwój i modernizację przestrzeni publicznych pełniących funkcje społeczne, kulturalne i rekreacyjne, w szczególności w centrum miasta Olecko,
- kreowanie i podnoszenie estetyki ogólnodostępnych przestrzeni publicznych, w tym parków, terenów zieleni urządzonej, placów zabaw i stref wypoczynku,
- działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa publicznego poprzez, odpowiednie kształtowanie przestrzeni, modernizację oświetlenia oraz rozwój systemów monitoringu wizyjnego.

Rozwój infrastruktury komunikacyjnej, technicznej i społecznej powinien być skoordynowany z kierunkami rozwoju zabudowy oraz koncentracją nowych funkcji w istniejących jednostkach osadniczych, co pozwoli na racjonalne wykorzystanie istniejącej infrastruktury oraz ograniczenie kosztów jej rozbudowy.

4.7. Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Przy lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW należy stosować obowiązujące przepisy prawa.

Lokalizacja instalacji odnawialnych źródeł energii powinna uwzględniać uwarunkowania środowiskowe, krajobrazowe, społeczne oraz przestrzenne, w szczególności ochronę walorów przyrodniczych i krajobrazowych, jakości życia mieszkańców, funkcji rolniczych oraz rozwoju turystyki i rekreacji.

W zakresie infrastruktury energii odnawialnej uwzględnia się regulacje prawne, w szczególności w zakresie zachowania minimalnych odległości elektrowni wiatrowych od zabudowy oraz innych ograniczeń wynikających z przepisów odrębnych.

Dla obszarów rozmieszczenia farm fotowoltaicznych dopuszcza się lokalizację obiektów budowlanych i infrastruktury technicznej niezbędnych do ich funkcjonowania (w szczególności stacji transformatorowych, magazynów energii, dróg dojazdowych i urządzeń infrastruktury sieciowej).

Lokalizacja instalacji odnawialnych źródeł energii powinna odbywać się preferencyjnie na terenach już przekształconych, zdegradowanych lub o niższej przydatności rolniczej, z uwzględnieniem możliwości przyłączenia do sieci elektroenergetycznej oraz konieczności ograniczania negatywnego oddziaływania na środowisko, w tym bioróżnorodność, powiązania przyrodnicze, krajobraz oraz zdrowie ludzi.

W szczególności dopuszcza się:

- lokalizację elektrowni wiatrowych w miejscach spełniających wymogi środowiskowe, krajobrazowe oraz wynikające z przepisów odrębnych,
- lokalizację instalacji wykorzystujących biomasę i biogaz, dostosowanych skalą do lokalnych uwarunkowań gospodarczych i rolniczych,
- lokalizację systemów fotowoltaicznych w szczególności na gruntach o niskiej przydatności rolniczej, terenach zdegradowanych, przemysłowych oraz innych terenach przekształconych.

Nie rekomenduje się lokalizacji wielkoskalowych instalacji odnawialnych źródeł energii na obszarach szczególnie cennych przyrodniczo i krajobrazowo oraz na terenach pełniących funkcje turystyczne i rekreacyjne, jeżeli mogłoby to powodować znaczące konflikty przestrzenne, krajobrazowe lub środowiskowe

Dopuszcza się realizację instalacji odnawialnych źródeł energii również na innych terenach, o ile nie powoduje to znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko, krajobraz oraz jakość życia mieszkańców oraz nie narusza przepisów odrębnych oraz ochrony krajobrazu.

Dopuszcza się lokalizację magazynów energii oraz infrastruktury towarzyszącej jako elementów wspierających funkcjonowanie systemów OZE, w tym lokalnych systemów energetycznych.

4.8. Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, do tej kategorii zalicza się przedsięwzięcia: mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Zasady ogólne lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko:

- lokalizacja przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko powinna odbywać się z zachowaniem niezbędnej separacji przestrzennej (oddalenia) od terenów zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo-usługowej oraz stref obsługi turystyki i rekreacji, z uwzględnieniem potrzeby ograniczania konfliktów przestrzennych oraz zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców,
- inwestycje wymagające przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko (OOŚ) należy lokalizować w sposób, który nie narusza wartości przyrodniczych i krajobrazowych gminy, w szczególności terenów cennych przyrodniczo, obszarów wodnych oraz powiązań ekologicznych,
- na obszarach objętych formami ochrony przyrody obowiązują zakazy i ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych,
- nie przewiduje się lokalizacji nowych zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej na obszarze całej gminy,
- dla inwestycji mogących powodować ponadnormatywne oddziaływania konieczne jest stosowanie najlepszych dostępnych technik oraz rozwiązań minimalizujących hałas, emisje i wibracje oraz zapewniających ograniczenie uciążliwości związanych z ruchem ciężkim,
- inwestycje należy planować w sposób ograniczający ryzyko zanieczyszczeń gleby, powietrza i wód oraz zakłócenia ciągów i korytarzy ekologicznych oraz pogorszenia walorów krajobrazowych i rekreacyjnych gminy,
- lokalizacja przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko musi zapewniać ochronę wód podziemnych i powierzchniowych, zwłaszcza w zasięgu głównego zbiornika wód podziemnych,
- ogranicza się możliwość lokalizacji nowych przedsięwzięć hodowlanych o charakterze przemysłowym oraz innych form intensywnej produkcji zwierzęcej mogących powodować istotne uciążliwości środowiskowe lub społeczne,
- dopuszcza się realizację inwestycji obiektów chowu i hodowli zwierząt o mniejszej skali, pod warunkiem każdorazowej oceny ich oddziaływania na środowisko oraz uwzględnienia lokalnych uwarunkowań, przy czym szczegółowe warunki, parametry oraz ograniczenia powinny być określone w aktach prawa miejscowego w sposób zapewniający równowagę pomiędzy ochroną środowiska a rozwojem gminy,
- w celu ochrony powietrza przed tzw. niską emisją, zapotrzebowanie cieplne dla nowych obiektów produkcyjnych i usługowych powinno być w możliwie największym stopniu pokrywane z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii (OZE) oraz rozwiązań zwiększających efektywność energetyczną,

- ewentualne przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko powinny być lokalizowane na terenach zapewniających odpowiednią obsługę komunikacyjną oraz dostęp do niezbędnej infrastruktury technicznej, z ograniczeniem ich lokalizacji na obszarach o wysokich walorach przyrodniczych, krajobrazowych i turystycznych.

4.9. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

W odniesieniu do rolniczej przestrzeni produkcyjnej stosuje się następujące zalecenia:

- należy dążyć do ochrony gruntów rolnych o najwyższej przydatności rolniczej (na terenie gminy klasa III, w tym lokalnie występujących czarnych ziem i gleb szaro-brunatnych klasy IIIb), poprzez ograniczenie ich przeznaczania na cele nierolnicze oraz przeciwdziałanie nieuzasadnionemu rozpraszaniu zabudowy, z dopuszczeniem uzupełniania istniejących struktur osadniczych, jeżeli nie powoduje to istotnego ograniczenia funkcji rolniczej terenów oraz pozostaje zgodne z przepisami odrębnymi,
- dopuszcza się uzupełnianie istniejącej zabudowy zagrodowej oraz mieszkaniowej na terenach rolniczych, w szczególności w obrębie wykształconych jednostek osadniczych i istniejących luk w zabudowie, pod warunkiem zachowania ładu przestrzennego, ochrony gruntów rolnych oraz zgodności z obowiązującymi przepisami prawa,
- tereny o najlepszych warunkach glebowych powinny być wykorzystywane przede wszystkim na cele produkcji rolnej, ze wsparciem dla specjalizacji produkcyjnych oraz tworzenia wielofunkcyjnych gospodarstw towarowych, z uwzględnieniem wspierania lokalnych produktów oraz krótkich łańcuchów dostaw,
- należy wzmacniać istniejące kierunki produkcji dostosowane do lokalnych warunków, promując modernizację gospodarstw i unowocześnianie zaplecza,
- tereny o przewadze trwałych użytków zielonych, położone w szczególności w obniżeniach przyjeziornych i dolinie rzeki Lega, należy przeznaczać do ekstensywnej produkcji hodowlanej (wypas pastwiskowy),
- należy promować rolnictwo przyjazne środowisku, w tym rolnictwo ekologiczne i zintegrowane, jako jeden z priorytetowych kierunków rozwoju (w powiązaniu z agroturystyką, produktami lokalnymi oraz ideą sieci Cittaslow), co pozwoli na ochronę wód i gleb przed nadmierną chemizacją,
- należy dążyć do przeciwdziałania fragmentacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym poprzez racjonalne kształtowanie struktury agrarnej oraz ograniczanie podziałów gruntów rolnych na cele nierolnicze,
- należy wspierać rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej jako funkcji uzupełniających działalność rolniczą, pod warunkiem zachowania walorów krajobrazowych oraz charakteru obszarów wiejskich,
- należy dążyć do poprawy warunków glebowo-wodnych, w szczególności poprzez utrzymanie i modernizację urządzeń melioracyjnych, przy jednoczesnym zachowaniu naturalnych funkcji hydrologicznych,
- należy dążyć do zagospodarowania gruntów o najniższej przydatności rolniczej (gleby klas V-VI) poprzez działania takie jak:
 - wprowadzanie zadrzewień i zakrzaceń śródpolnych,
 - zalesianie gruntów marginalnych i porolnych,
 - tworzenie elementów małej retencji, w tym oczek wodnych i niewielkich zbiorników,

- w dolinach cieków oraz na terenach podmokłych wskazane jest utrzymanie ekstensywnego użytkowania łąkowego i pastwiskowego oraz unikanie działań mogących trwale zaburzać naturalne stosunki wodne i siedliskowe,
- eksploatację kopalin należy prowadzić z uwzględnieniem ochrony środowiska, krajobrazu oraz istniejącej sieci drogowej, a tereny po zakończeniu wydobywania powinny podlegać rekultywacji zgodnie z docelowym kierunkiem zagospodarowania.

W zakresie leśnej przestrzeni produkcyjnej na terenie gminy przyjmuje się następujące zasady:

- należy chronić obszary przed presją urbanizacyjną poprzez racjonalne kształtowanie stref osadniczych, ograniczanie rozpraszania zabudowy oraz kontynuację rozwoju w granicach istniejących jednostek osadniczych,
- należy dążyć do zwiększania lesistości gminy, w szczególności poprzez zalesianie gruntów o niskiej przydatności rolniczej oraz gruntów zdegradowanych,
- należy dążyć do przeciwdziałania fragmentacji terenów leśnych oraz wzmacniania powiązań przestrzennych pomiędzy istniejącymi kompleksami leśnymi,
- należy dążyć do ograniczenia zmian przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne, zapewniając trwałość funkcji produkcyjnych, ochronnych i krajobrazowych lasów,
- w gospodarce leśnej należy uwzględniać nadrzędną rolę pozaprodukcyjnych funkcji lasów (tzw. lasów ochronnych), do których zalicza się:
 - funkcje wodochronne i glebochronne (szczególnie wokół jezior i rzeki Lega, spowalniające odpływ wód i chroniące przed erozją),
 - funkcje przyrodnicze i krajobrazowe (utrzymanie różnorodności biologicznej, ochrona ostoi zwierząt i stref przejściowych między ekosystemami),
 - funkcje rekreacyjno-zdrowotne (wykorzystywanie lasów dla potrzeb mieszkańców i turystyki poprzez urządzenie ścieżek pieszych, rowerowych i edukacyjnych),
- z uwagi na relatywnie niską lesistość gminy, należy dążyć do jej sukcesywnego zwiększania poprzez zalesianie gruntów porolnych, zdegradowanych oraz o niskiej przydatności rolniczej, zgodnie z założeniami „Krajowego Programu Zwiększania Lesistości” z zachowaniem ciągłości systemu przyrodniczego oraz funkcji retencyjnych i krajobrazowych.

4.10. Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

W zakresie zagospodarowania obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji oraz obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji przyjmuje się następujące kierunki działań oraz zasady:

- dążenie do przywracania ładui przestrzennego oraz poprawy funkcjonalności i estetyki zagospodarowania,
- dążenie do przekształcania i ponownego wykorzystania terenów zdegradowanych, niewykorzystanych oraz wymagających odnowy przed przeznaczaniem nowych terenów pod zabudowę,

- zaleca się preferowanie przekształceń, uzupełniania i ponownego wykorzystania terenów już zagospodarowanych, zainwestowanych lub zdegradowanych przed wyznaczeniem nowych terenów pod zabudowę nowych terenów otwartych, w celu zahamowania niekontrolowanego rozpraszania się zabudowy,
- dążenie do poprawy estetyki i jakości przestrzeni publicznych oraz wzmacniania funkcji usługowych, społecznych, kulturalnych i turystycznych centrum miasta,
- dążenie do uporządkowania oraz poprawy dostępności terenów nad Jeziorem Oleckie Wielkie i terenów nadrzecznych, z zachowaniem ich walorów przyrodniczych i krajobrazowych,
- prowadzenie działań rehabilitacyjnych i przekształceń strukturalno-przestrzennych na terenach po byłych państwowych gospodarstwach rolnych (PGR) w celu poprawy standardów zamieszkiwania oraz stworzenia ogólnodostępnych przestrzeni publicznych,
- dążenie do przekształceń funkcjonalno-przestrzennych terenów przemysłowych, baz, magazynów i dawnych obiektów gospodarczych z przeznaczeniem na nowe, atrakcyjne funkcje usługowe, turystyczne, komercyjne lub pod budownictwo mieszkaniowe,
- dążenie do poprawy jakości, estetyki oraz dostępności przestrzeni publicznych,
- dostosowanie struktury funkcjonalnej terenów do aktualnych i prognozowanych potrzeb społecznych,
- prowadzenie rekultywacji terenów poeksploatacyjnych (w szczególności wyrobisk po wydobywaniu kruszyw naturalnych) w celu przywrócenia im wartości użytkowych, zgodnie z docelowym kierunkiem zagospodarowania wynikającym z dokumentów planistycznych,
- uwzględnianie uwarunkowań środowiskowych w zagospodarowaniu terenów przekształconych działalnością człowieka,
- preferowanie adaptacji, rewaloryzacji i nadawania nowych funkcji (np. turystycznych, społecznych) obiektom zabytkowym (w tym niszczącym zespołom dworsko-parkowym) zamiast ich likwidacji.
- prowadzenie działań remediacyjnych i porządkowych na obszarach zdewastowanych, w tym sukcesywna likwidacja dzikich wysypisk odpadów w celu ochrony zdrowia ludzi i środowiska,
- dążenie do kształtowania zagospodarowania w sposób spójny z otoczeniem i istniejącą strukturą osadniczą,
- dążenie do kompleksowego planowania przekształceń w oparciu o dokumenty strategiczne i planistyczne oraz z uwzględnieniem możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych.

5. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań

Według Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 obszar strategicznej interwencji definiowany jest jako *„wskazany w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego kierowana jest interwencja publiczna łącząca inwestycje finansowane z różnych źródeł, w tym*

w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne i w zasoby ludzkie, lub rozwiązania regulacyjne”.

Na poziomie krajowym **gmina Olecko została zakwalifikowana do obszarów strategicznej interwencji (OSI) obejmujących miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze**. Zgodnie z typologią KSRR 2030, Olecko jest miastem o randze pozostałej stolicy powiatu, cechującym się utratą funkcji oraz mocno niekorzystną sytuacją społeczno-gospodarczą. Tego rodzaju obszary charakteryzują się regresem rozwojowym, odpływem ludności (w szczególności osób wykształconych w wieku produkcyjnym) do większych ośrodków, upadkiem tradycyjnego przemysłu lokalnego, a także postępującym starzeniem się społeczeństwa i niedopasowaniem podaży oraz popytu na lokalnym rynku pracy.

Z kolei na poziomie regionalnym, w ramach dokumentu Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego, gmina Olecko została przypisana do trzech wojewódzkich obszarów strategicznej interwencji:

- **OSI EGO**, który wzmacnia współpracę ponadlokalną oraz integrację funkcjonalną wschodniej części województwa;
- **OSI Miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze**, który wspiera rozwój funkcji miejskich, usług publicznych i gospodarki lokalnej;
- **OSI Miasta Cittaslow**, który promuje rozwój oparty na wysokiej jakości życia, środowisku, lokalnym dziedzictwie i aktywności społecznej.

Łącznie tworzą one spójne ramy dla prowadzenia polityki rozwoju Olecka, zwiększając możliwości realizacji projektów partnerskich oraz wzmacniając szanse na pozyskiwanie środków zewnętrznych na przedsięwzięcia zgodne z celami Strategii Rozwoju Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2030 roku.

OSI EGO

OSI EGO obejmuje obszar tworzący wszystkie gminy powiatów ełckiego, gołdapskiego i oleckiego. W Strategii Województwa jego wyznaczenie uzasadniono wieloletnią współpracą samorządów prowadzoną od 2004 roku w ramach Stowarzyszenia EGO „Kraina Bociana”. Celem interwencji jest wzmacnianie powiązań funkcjonalnych pomiędzy gminami oraz rozwój współpracy o znaczeniu ponadlokalnym, wykorzystującej subregionalną rolę Ełku jako głównego ośrodka tego obszaru.

Strategia województwa zakłada, że rozwój OSI EGO będzie koncentrował się przede wszystkim na:

- rozwoju współpracy samorządów,
- wzmacnianiu powiązań transportowych i komunikacyjnych,
- rozwoju przedsiębiorczości i inteligentnych specjalizacji,
- współpracy edukacji z rynkiem pracy,
- rozwoju funkcji uzdrowiskowych i prozdrowotnych,
- wspólnym wykorzystaniu walorów przyrodniczych i turystycznych,
- rozwoju odnawialnych źródeł energii,
- budowaniu wspólnej oferty inwestycyjnej oraz turystycznej.

Znaczenie dla Olecka

Dla Olecka uczestnictwo w OSI EGO oznacza możliwość rozwoju nie tylko w oparciu o własne zasoby, ale również poprzez współpracę z Ełkiem, Gołdapią oraz pozostałymi gminami obszaru. W praktyce sprzyja to realizacji przedsięwzięć ponadlokalnych dotyczących transportu, turystyki, edukacji, ochrony środowiska oraz rozwoju gospodarczego.

Istotnym kierunkiem jest również wzmacnianie powiązań z obszarami sąsiednimi, w szczególności z Suwałkami i Augustowem, samorządami Wielkich Jezior Mazurskich oraz Doliny Biebrzy, a także wykorzystanie korytarzy transportowych Via Baltica i Rail Baltica dla rozwoju gospodarczego regionu.

Dla gminy Olecko oznacza to przede wszystkim: większe możliwości realizacji projektów partnerskich, łatwiejsze pozyskiwanie środków na przedsięwzięcia ponadlokalne, rozwój wspólnej oferty turystycznej, poprawę dostępności komunikacyjnej, wzmacnianie powiązań gospodarczych i edukacyjnych oraz rozwój usług o znaczeniu ponadlokalnym.

OSI Miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze

Olecko zostało zaliczone do regionalnego OSI obejmującego miasta średniej wielkości wskazane również w dokumentach krajowych jako ośrodki wymagające działań wzmacniających ich funkcje społeczne i gospodarcze. Kryterium wyznaczenia tego OSI wynika bezpośrednio z dokumentów krajowych i zostało przejęte do Strategii Województwa.

Strategia województwa wskazuje, że interwencja powinna prowadzić do:

- podnoszenia jakości usług publicznych,
- profesjonalizacji administracji,
- rozwoju przedsiębiorczości,
- wzmacniania inteligentnych specjalizacji,
- rozwoju rewitalizacji,
- poprawy jakości życia mieszkańców,
- zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- poprawy dostępności transportowej,
- wzmacniania powiązań funkcjonalnych miasta z jego otoczeniem.

Znaczenie dla Olecka

Przynależność Olecka do tego OSI oznacza, że miasto postrzegane jest jako ważny ośrodek lokalny wymagający dalszego wzmacniania funkcji społecznych, gospodarczych i usługowych. W praktyce stwarza to możliwość realizacji przedsięwzięć związanych z: rozwojem przedsiębiorczości, poprawą jakości usług publicznych, rozwojem oferty edukacyjnej, odnową przestrzeni miejskich, zwiększaniem atrakcyjności inwestycyjnej, poprawą dostępności komunikacyjnej, wzmacnianiem współpracy miasta z otaczającymi terenami wiejskimi.

Dla Strategii Rozwoju Gminy Olecko oznacza to potrzebę dalszego wzmacniania funkcji miasta jako centrum usług publicznych, edukacji, kultury, sportu, administracji oraz lokalnej przedsiębiorczości.

OSI Miasta Cittaslow

Olecko należy do sieci Cittaslow, która została uznana w Strategii Województwa za jeden z regionalnych obszarów strategicznej interwencji. OSI ma charakter funkcjonalny i obejmuje miasta rozwijające się zgodnie z ideą wysokiej jakości życia, zrównoważonego rozwoju oraz ochrony lokalnego dziedzictwa.

Strategia województwa wskazuje, że rozwój miast Cittaslow powinien koncentrować się na:

- podnoszeniu jakości życia mieszkańców,
- rozwoju usług publicznych,
- wspieraniu przedsiębiorczości wykorzystującej lokalne dziedzictwo,
- rozwoju funkcji lokalnych ośrodków usługowych,
- wzmacnianiu kapitału społecznego,
- ochronie środowiska,
- zwiększaniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- poprawie dostępności komunikacyjnej.

Znaczenie dla Olecka

Dla Olecka uczestnictwo w sieci Cittaslow stanowi istotny element budowania wizerunku miasta oraz kierunków jego rozwoju. Status miasta Cittaslow wzmacnia działania związane z: poprawą jakości przestrzeni publicznych, ochroną walorów przyrodniczych, rozwojem kultury i lokalnego dziedzictwa, rozwojem turystyki, wspieraniem lokalnych przedsiębiorców, aktywizacją mieszkańców, tworzeniem przyjaznych warunków życia dla wszystkich grup społecznych.

Włączenie Olecka do tego OSI sprzyja realizacji projektów podnoszących atrakcyjność miasta jako miejsca zamieszkania, wypoczynku oraz prowadzenia działalności gospodarczej, przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.

6. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy Olecko

Obszary strategicznej interwencji (OSI) to wyznaczone w Strategii Rozwoju Gminy Olecko obszary o szczególnych uwarunkowaniach społecznych, gospodarczych, środowiskowych lub przestrzennych, w których koncentrują się istotne problemy rozwojowe albo występują potencjały wymagające ukierunkowanego wsparcia. Ich wyznaczenie wynika z przeprowadzonej diagnozy strategicznej, analizy lokalnych potrzeb i barier rozwojowych, oceny potencjałów przestrzeni gminy oraz konieczności lepszego powiązania planowanych działań z konkretnymi obszarami.

Wyodrębnienie OSI jest odpowiedzią na potrzebę ograniczenia rozproszenia działań inwestycyjnych i organizacyjnych oraz koncentracji interwencji tam, gdzie może ona przynieść największe efekty dla mieszkańców i rozwoju całej gminy. Dotyczy to zarówno obszarów wymagających poprawy jakości przestrzeni, dostępności transportowej, bezpieczeństwa czy odporności klimatycznej, jak również miejsc o istotnym znaczeniu dla rozwoju gospodarczego, turystyki, rekreacji i usług.

Wyznaczone obszary strategicznej interwencji pozostają spójne z diagnozą społeczno-gospodarczą i przestrzenną, analizą SWOT, modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej, kierunkami polityki przestrzennej oraz celami strategicznymi Gminy Olecko do 2035 roku.

Tabela 18. Obszary strategiczne interwencji kluczowe dla gminy

OSI	Nazwa obszaru	Główne znaczenie dla rozwoju gminy
OSI 1	Centrum Olecka	Rewitalizacja, estetyka, usługi, kultura, bezpieczeństwo, ruch pieszego, parkowanie i reprezentacyjny charakter miasta.
OSI 2	Strefy inwestycyjne / SSE i otoczenie	Rozwój przedsiębiorczości, nowe miejsca pracy, tereny inwestycyjne, infrastruktura gospodarcza i bezpieczeństwo.
OSI 3	Obszary wykluczenia transportowego	Poprawa dostępności usług publicznych, kolei, autobusów regionalnych i tras rowerowych.
OSI 4	Strefy nadwodne	Ochrona jezior i rzeki Legi, turystyka, rekreacja, sport, gastronomia, usługi okołoturystyczne i przestrzeń wypoczynku.
OSI 5	Strefy ryzyk klimatycznych	Retencja, błękitno-zielona infrastruktura, ochrona przed suszą, podtopieniami, upałami i skutkami zmian klimatu.

Źródło: Opracowanie własne

6.1. OSI 1. Centrum Olecka

Centrum Olecka stanowi najważniejszą przestrzeń publiczną gminy, skupiając funkcje administracyjne, usługowe, handlowe, społeczne i kulturalne. Jest miejscem codziennej aktywności mieszkańców oraz przestrzenią budującą wizerunek miasta. Szczególne znaczenie posiada Plac Wolności wraz z otaczającą go zabudową i przestrzeniami publicznymi, pełniący funkcję reprezentacyjną oraz integrującą życie lokalnej społeczności.

Przeprowadzona diagnoza wskazuje, że obszar ten wymaga dalszych działań służących poprawie jakości przestrzeni publicznych, estetyki oraz funkcjonalności. Wyzwania dotyczą przede wszystkim rewitalizacji centrum, uporządkowania organizacji ruchu i systemu parkowania, zwiększenia bezpieczeństwa oraz poprawy dostępności dla wszystkich użytkowników. Jednocześnie centrum posiada znaczący potencjał do rozwoju funkcji społecznych, kulturalnych, usługowych i turystycznych, których wzmocnienie będzie oddziaływać na rozwój całej gminy.

Tabela 19. Charakterystyka OSI 1. Centrum Olecka

Uzasadnienie wyznaczenia	Kluczowe problemy i potrzeby	Kluczowe przedsięwzięcia
Centrum Olecka stanowi główny ośrodek administracyjny, usługowy, handlowy, społeczny i kulturalny gminy oraz przestrzeń o największym znaczeniu dla jej wizerunku i jakości życia mieszkańców.	— potrzeba rewitalizacji Placu Wolności i przestrzeni publicznych, — pogorszenie estetyki i ład przestrzennego, — problemy z organizacją ruchu i parkowaniem, — niewystarczająca dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami, — potrzeba ożywienia funkcji usługowych, gastronomicznych i kulturalnych, — niewystarczająca liczba atrakcyjnych przestrzeni integracji i wypoczynku..	— Odnowa Placu Wolności, — Przebudowa budynku toalety publicznej z utworzeniem kawiarni, — Remont sali widowiskowo-kinowej ROK, — Rozwój Izby Historycznej, — Wdrożenie polityki parkingowej i poprawa organizacji ruchu.

Źródło: Opracowanie własne

Realizacja działań w ramach OSI 1 przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności i funkcjonalności centrum Olecka, poprawy jakości przestrzeni publicznych, rozwoju lokalnych usług oraz wzmocnienia roli centrum jako miejsca integracji mieszkańców i wizytówki gminy.

6.2. OSI 2. Strefy inwestycyjne / SSE i otoczenie

Strefy inwestycyjne, obejmujące tereny przeznaczone pod działalność gospodarczą, w tym obszary Specjalnej Strefy Ekonomicznej oraz ich otoczenie funkcjonalne, stanowią jeden z najważniejszych obszarów rozwoju gospodarczego Gminy Olecko. To właśnie na tych terenach koncentrują się działania ukierunkowane na zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy, pozyskiwanie nowych inwestorów, rozwój przedsiębiorczości oraz tworzenie trwałych miejsc pracy. Ich odpowiednie zagospodarowanie wpływa na wzrost konkurencyjności lokalnej gospodarki, zwiększenie dochodów mieszkańców oraz budowanie stabilnych podstaw rozwoju społeczno-gospodarczego.

Przeprowadzona diagnoza wskazuje, że potencjał gospodarczy gminy opiera się przede wszystkim na mikro- i małych przedsiębiorstwach, które stanowią fundament lokalnej przedsiębiorczości, jednak nie są wystarczające do zapewnienia trwałego wzrostu gospodarczego i zatrzymania odpływu mieszkańców w wieku produkcyjnym. Kluczowym wyzwaniem pozostaje dalsze przygotowanie terenów inwestycyjnych, rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, zapewnienie sprawnej obsługi inwestorów oraz wzmacnianie współpracy pomiędzy samorządem, przedsiębiorcami i sektorem edukacji. Istotnym

elementem rozwoju tego obszaru jest również zwiększanie odporności infrastruktury gospodarczej na sytuacje kryzysowe oraz rozwój nowoczesnych i zrównoważonych rozwiązań energetycznych.

Tabela 20. Charakterystyka OSI 2. Strefy inwestycyjne / SSE i otoczenie

Uzasadnienie wyznaczenia	Kluczowe problemy i potrzeby	Kluczowe przedsięwzięcia
Strefy inwestycyjne, obejmujące tereny Specjalnej Strefy Ekonomicznej oraz ich otoczenie funkcjonalne, stanowią kluczowy obszar rozwoju gospodarczego gminy Olecko. Koncentracja działań w tym obszarze ma na celu zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy, rozwój przedsiębiorczości, tworzenie nowych miejsc pracy oraz wzmacnianie konkurencyjności lokalnej gospodarki..	— niewystarczająca liczba większych pracodawców, — potrzeba tworzenia stabilnych miejsc pracy, — konieczność uzbrojenia i przygotowania terenów inwestycyjnych, — potrzeba usprawnienia obsługi inwestorów i przedsiębiorców, — niewystarczająca dostępność komunikacyjna terenów inwestycyjnych, — potrzeba zwiększenia odporności infrastruktury gospodarczej i ochrony ludności.	— przygotowanie i uzbrojenie terenów inwestycyjnych, — utworzenie lub rozwój punktu obsługi inwestora i przedsiębiorcy, — realizacja programu wsparcia przedsiębiorców, — rozwój współpracy szkół z przedsiębiorcami i dostosowanie kształcenia do potrzeb rynku pracy, — rozwój spółdzielni energetycznej i infrastruktury energetycznej, — rozwój infrastruktury ochrony ludności i odporności infrastruktury krytycznej.

Źródło: Opracowanie własne

Interwencja w ramach OSI 2 będzie koncentrować się na tworzeniu warunków sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości i lokowaniu nowych inwestycji poprzez przygotowanie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych, poprawę dostępności infrastrukturalnej oraz rozwój nowoczesnych usług dla inwestorów. Równolegle wspierane będą działania służące wzmacnianiu lokalnych przedsiębiorstw, dostosowaniu kompetencji mieszkańców do potrzeb rynku pracy oraz zwiększaniu bezpieczeństwa i odporności infrastruktury gospodarczej. Realizacja przedsięwzięć w tym obszarze przyczyni się do wzrostu konkurencyjności gospodarczej gminy Olecko, zwiększenia liczby miejsc pracy oraz poprawy warunków prowadzenia działalności gospodarczej.

6.3. OSI 3. Obszary wykluczenia transportowego

Obszary wykluczenia transportowego obejmują przede wszystkim tereny wiejskie oraz części gminy o ograniczonej dostępności transportu publicznego. Ograniczona dostępność komunikacyjna wpływa na możliwość korzystania z usług publicznych, edukacji, opieki zdrowotnej, rynku pracy oraz oferty kulturalnej i sportowej. Problem ten dotyka w szczególności mieszkańców sołectw, seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz osób nieposiadających własnego środka transportu.

Przeprowadzona diagnoza wskazuje, że poprawa dostępności transportowej jest jednym z kluczowych warunków zwiększania spójności społecznej i przestrzennej gminy. Rozwój transportu zbiorowego, infrastruktury drogowej oraz połączeń pieszo-rowerowych powinien przyczynić się do ograniczenia wykluczenia komunikacyjnego, poprawy bezpieczeństwa oraz lepszego powiązania gminy z otoczeniem regionalnym.

Tabela 21. Charakterystyka OSI 3, Obszary wykluczenia transportowego

Uzasadnienie wyznaczenia	Kluczowe problemy i potrzeby	Kluczowe przedsięwzięcia
Obszar obejmuje tereny charakteryzujące się ograniczoną dostępnością transportową, co utrudnia mieszkańcom dostęp do usług publicznych, edukacji, rynku pracy oraz opieki zdrowotnej i wpływa na spójność przestrzenną gminy.	— niewystarczająca liczba połączeń autobusowych, — brak pasażerskich połączeń kolejowych, — utrudniony dostęp części sołectw do miasta, — potrzeba rozwoju bezpiecznych tras pieszych i rowerowych — konieczność modernizacji infrastruktury drogowej, — bariery w dostępności transportu dla osób ze szczególnymi potrzebami.	— rozwój dostępnego transportu publicznego, — działania na rzecz przywrócenia połączeń kolejowych i autobusowych, — rozwój sieci tras pieszo-rowerowych, — modernizacja dróg, chodników i przejść dla pieszych, — poprawa bezpieczeństwa dojazdów do szkół i obiektów publicznych, — realizacja projektów transportowych w ramach partnerstwa EGO.

Źródło: Opracowanie własne

Realizacja działań w ramach OSI 3 przyczyni się do zwiększenia dostępności komunikacyjnej gminy, ograniczenia wykluczenia transportowego oraz poprawy jakości życia mieszkańców poprzez lepszy dostęp do usług publicznych i rynku pracy.

6.4. OSI 4. Strefy nadwodne

Strefy nadwodne obejmują tereny zlokalizowane wokół Jeziora Oleckie Wielkie, rzeki Legi oraz pozostałych cieków i zbiorników wodnych. Stanowią one jeden z najważniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych gminy oraz podstawę rozwoju turystyki, rekreacji, sportu i usług związanych z gospodarką czasu wolnego.

Diagnoza wskazuje, że potencjał tych terenów nie jest w pełni wykorzystywany, a ich dalszy rozwój wymaga zachowania równowagi pomiędzy zagospodarowaniem turystycznym a ochroną walorów środowiskowych. Interwencja będzie ukierunkowana na rozwój infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej przy jednoczesnym zachowaniu wysokiej jakości środowiska naturalnego.

Tabela 22. Charakterystyka OSI 4. Strefy nadwodne

Uzasadnienie wyznaczenia	Kluczowe problemy i potrzeby	Kluczowe przedsięwzięcia
Strefy nadwodne stanowią najcenniejszy zasób przyrodniczy i rekreacyjny gminy oraz jeden z głównych potencjałów rozwoju turystyki, sportu i usług. Ich rozwój wymaga prowadzenia działań w sposób zrównoważony, z poszanowaniem walorów środowiskowych.	— potrzeba ochrony jakości wód, — niewykorzystany potencjał terenów nad jeziorem, — niewystarczająca oferta całorocznej turystyki i rekreacji, — potrzeba rozwoju usług turystycznych i gastronomicznych, — konieczność poprawy dostępności terenów nadwodnych, — potrzeba ochrony krajobrazu i naturalnego charakteru obszaru.	— odbudowa lub przebudowa Hotelu Maraton, — zagospodarowanie terenów po dawnym PTTK, — modernizacja obiektu „Skocznia”, — zagospodarowanie Dzikiej Plaży i Małego Gaju, — utworzenie Miejsca Obsługi Kamperów, — rozwój całorocznej strefy aktywnego wypoczynku, — program ochrony Jeziora Oleckie Wielkie i rzeki Legi.

Źródło: Opracowanie własne

Interwencja w ramach OSI 4 będzie sprzyjać rozwojowi nowoczesnej oferty turystycznej i rekreacyjnej, zwiększeniu atrakcyjności gminy oraz ochronie jej najcenniejszych zasobów przyrodniczych.

6.5. OSI 5. Strefy ryzyk klimatycznych

Strefy ryzyk klimatycznych obejmują obszary szczególnie narażone na skutki zmian klimatu, w tym występowanie susz, podtopień, gwałtownych opadów, fal upałów oraz innych ekstremalnych zjawisk pogodowych. Szczególne znaczenie mają tereny wzdłuż rzeki Legi, obszary podmokłe, doliny rzeczne oraz tereny zurbanizowane o wysokim stopniu uszczelnienia powierzchni.

Zmiany klimatu stanowią jedno z najważniejszych wyzwań rozwojowych gminy, wpływając na bezpieczeństwo mieszkańców, funkcjonowanie infrastruktury technicznej, stan środowiska oraz jakość życia. Dlatego niezbędne jest prowadzenie działań zwiększających odporność gminy poprzez rozwój błękitno-zielonej infrastruktury, retencji oraz racjonalne gospodarowanie wodami opadowymi.

Tabela 23. Charakterystyka OSI 5. Strefa ryzyk klimatycznych

Uzasadnienie wyznaczenia	Kluczowe problemy i potrzeby	Kluczowe przedsięwzięcia
Obszar obejmuje tereny najbardziej narażone na	— wzrost zagrożenia suszami i spadkiem retencji,	— rozwój systemów małej retencji i błękitno-zielonej infrastruktury,

Uzasadnienie wyznaczenia	Kluczowe problemy i potrzeby	Kluczowe przedsięwzięcia
negatywne skutki zmian klimatu. Wymaga podejmowania działań zwiększających odporność gminy na ekstremalne zjawiska pogodowe oraz poprawiających bezpieczeństwo środowiskowe i infrastrukturalne.	— ryzyko lokalnych podtopień i gwałtownych opadów, — nadmierne uszczelnienie powierzchni, — potrzeba zwiększania terenów zieleni, — konieczność modernizacji kanalizacji deszczowej, — potrzeba ochrony doliny rzeki Legi.	— modernizacja kanalizacji deszczowej, — ochrona doliny rzeki Legi, — nasadzenia drzew i rozwój zieleni publicznej, — termomodernizacja budynków publicznych, — rozwój spółdzielni energetycznej, — modernizacja oświetlenia ulicznego, — działania z zakresu edukacji klimatycznej i ekologicznej.

Źródło: Opracowanie własne

Realizacja działań w ramach OSI 5 zwiększy odporność Gminy Olecko na skutki zmian klimatu, poprawi bezpieczeństwo mieszkańców oraz przyczyni się do ochrony zasobów środowiska i podniesienia jakości przestrzeni publicznych.

7. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

7.1. Model wdrażania strategii

Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku opiera się na modelu zarządzania, który zapewnia powiązanie celów strategicznych z konkretnymi przedsięwzięciami, odpowiedzialnością za ich realizację, źródłami finansowania oraz systemem monitorowania efektów. Przyjęty model ma umożliwić sprawne planowanie i koordynację działań, a jednocześnie zachować elastyczność w reagowaniu na zmieniające się uwarunkowania społeczno-gospodarcze i finansowe.

Wdrażanie strategii będzie odbywać się zgodnie z następującą hierarchią:

Tabela 24. Hierarchia wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Olecko

Poziom	Zakres
Wizja rozwoju	Określa długookresowy kierunek rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku
Cele strategiczne	Wyznaczają najważniejsze priorytety rozwojowe gminy i definiują kluczowe obszary interwencji samorządu.
Cele operacyjne	Uszczegóławiają cele strategiczne oraz obszary wymagające podejmowania działań.
Kierunki działań	Określają główne kierunki interwencji i typy przedsięwzięć niezbędnych do osiągnięcia celów operacyjnych.

Poziom	Zakres
Projekty kluczowe	Stanowią najważniejsze przedsięwzięcia inwestycyjne i nieinwestycyjne, których realizacja w największym stopniu przyczynia się do osiągnięcia celów strategii oraz trwałego rozwoju społecznego, gospodarczego, przestrzennego i klimatyczno-środowiskowego gminy
Projekty uzupełniające	Obejmują pozostałe przedsięwzięcia i zadania realizowane przez gminę oraz jej partnerów, zgodne z celami strategicznymi, celami operacyjnymi i kierunkami działań. Wspierają realizację strategii poprzez sukcesywne rozwiązywanie lokalnych problemów, poprawę jakości usług publicznych oraz wzmacnianie potencjałów rozwojowych gminy.
Dokumenty wykonawcze	Uszczegóławiają sposób realizacji strategii poprzez określenie działań, harmonogramów, odpowiedzialności, źródeł finansowania oraz zasad monitorowania w poszczególnych obszarach polityki rozwoju.

Źródło: Opracowanie własne

7.2. Harmonogram wdrażania strategii

Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku została podzielona na cztery etapy. Przyjęty harmonogram ma charakter orientacyjny i wskazuje sekwencję realizacji najważniejszych przedsięwzięć, z uwzględnieniem ich stopnia złożoności, gotowości do wdrożenia oraz możliwości pozyskania środków finansowych.

Tabela 25. Harmonogram wdrażania

Etap	Lata	Najważniejsze działania
Etap I – przygotowanie i pierwsze realizacje	2026–2028	Organizacja systemu wdrażania strategii, przypisanie odpowiedzialności za realizację działań, przygotowanie dokumentacji projektowej oraz dokumentów wykonawczych, prowadzenie analiz prawnych, finansowych i środowiskowych, przygotowanie modeli partnerstwa oraz pozyskiwanie środków zewnętrznych. Rozpoczęcie realizacji projektów priorytetowych, w szczególności dotyczących centrum miasta, terenów rekreacyjnych, edukacji, kultury, ochrony środowiska, energetyki oraz przedsiębiorczości.
Etap II – realizacja głównych inwestycji	2029–2032	Realizacja przedsięwzięć o największym znaczeniu strategicznym, w tym inwestycji infrastrukturalnych, społecznych, gospodarczych i środowiskowych. Rozwój infrastruktury turystycznej, transportowej, sportowej i energetycznej, kontynuacja działań w zakresie ochrony środowiska, rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz wzmacniania oferty kulturalnej, edukacyjnej i turystycznej gminy.

Etap	Lata	Najważniejsze działania
Etap III – rozwój oferty i utrwalanie efektów	2033–2034	Kontynuacja i rozwój przedsięwzięć rozpoczętych w poprzednich etapach, wzmacnianie jakości usług publicznych oraz oferty społecznej, gospodarczej, turystycznej, kulturalnej i rekreacyjnej. Ocena stopnia realizacji celów strategii, przeprowadzenie ewaluacji końcowej oraz sformułowanie wniosków i rekomendacji na potrzeby kolejnej strategii rozwoju gminy..
Etap IV – podsumowanie i przygotowanie kolejnej perspektywy rozwoju	2035	Przeprowadzenie ewaluacji końcowej strategii, podsumowanie osiągniętych rezultatów, identyfikacja dobrych praktyk oraz wypracowanie wniosków i rekomendacji stanowiących podstawę opracowania kolejnej strategii rozwoju gminy.

Źródło: opracowanie własne

Realizacja projektów będzie odbywać się z uwzględnieniem stopnia ich przygotowania, możliwości organizacyjnych oraz dostępności środków finansowych. W przypadku przedsięwzięć o największej skali lub złożoności niezbędne będzie wcześniejsze przeprowadzenie analiz prawnych, finansowych, technicznych, środowiskowych lub organizacyjnych, które pozwolą określić optymalny model ich realizacji.

7.3. Podmioty odpowiedzialne za realizację strategii

Za wdrażanie strategii odpowiadają podmioty, których zakres kompetencji wynika z przepisów prawa oraz zadań własnych gminy. Przyjęty podział odpowiedzialności ma na celu zapewnienie sprawnej koordynacji działań, efektywnego wykorzystania zasobów oraz właściwego monitorowania postępów realizacji strategii.

Tabela 26. Podział odpowiedzialności za realizację Strategii Rozwoju Gminy Olecko

Podmiot	Rola w realizacji strategii
Burmistrz Olecka	Pełni funkcję koordynatora wdrażania strategii, sprawuje nadzór nad realizacją jej założeń, inicjuje działania służące osiągnięciu celów strategicznych, koordynuje monitoring i ewaluację oraz, w razie potrzeby, inicjuje proces aktualizacji strategii
Rada Miejska w Olecku	Wyznacza kierunki polityki rozwoju poprzez podejmowanie decyzji strategicznych, uchwalanie budżetu gminy, Wieloletniej Prognozy Finansowej oraz dokumentów wykonawczych, a także sprawuje funkcję kontrolną nad realizacją strategii.
Urząd Miejski w Olecku	Zapewnia organizacyjne i merytoryczne wdrażanie strategii, przygotowuje oraz realizuje projekty i zadania, prowadzi monitoring wskaźników, koordynuje pozyskiwanie środków zewnętrznych oraz współpracę z partnerami realizującymi przedsięwzięcia.

Podmiot	Rola w realizacji strategii
Gminne jednostki organizacyjne	Realizują zadania wynikające z celów strategii zgodnie z zakresem swoich kompetencji, uczestniczą w monitorowaniu postępów oraz przekazują informacje niezbędne do oceny realizacji działań.
Partnerzy społeczni i gospodarczy	Współuczestniczą w realizacji przedsięwzięć strategicznych, inicjują i realizują projekty partnerskie oraz wspierają osiągnięcie celów strategii poprzez wykorzystanie własnych zasobów i kompetencji.
Mieszkańcy	Uczestniczą w procesach konsultacyjnych, zgłaszają potrzeby i inicjatywy rozwojowe oraz współtworzą działania służące poprawie jakości życia i rozwojowi lokalnej wspólnoty.

Źródło: opracowanie własne

7.4. Możliwe źródła finansowania strategii

Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku będzie opierać się na montażu finansowym wykorzystującym zarówno środki własne gminy, jak i zewnętrzne źródła finansowania. Zakres oraz struktura finansowania poszczególnych przedsięwzięć będą uzależnione od ich charakteru, skali, stopnia przygotowania oraz dostępności instrumentów wsparcia w danym okresie programowania.

Podstawowym źródłem finansowania działań pozostaną środki budżetu Gminy Olecko, planowane z uwzględnieniem Wieloletniej Prognozy Finansowej. Uzupełnienie stanowią będą środki pochodzące z krajowych i zagranicznych źródeł finansowania, w szczególności z:

- funduszy Unii Europejskiej, w tym środków dostępnych w ramach perspektywy finansowej 2021–2027 oraz kolejnych okresów programowania;
- środków budżetu państwa;
- programów rządowych;
- środków Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego;
- funduszy ochrony środowiska, w szczególności Narodowego oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- instrumentów finansowych Banku Gospodarstwa Krajowego;
- partnerstwa publiczno-prywatnego;
- środków prywatnych;
- środków organizacji pozarządowych oraz partnerów uczestniczących w realizacji przedsięwzięć.

Dobór źródeł finansowania będzie uzależniony od charakteru i zakresu planowanych przedsięwzięć, ich stopnia przygotowania oraz dostępności instrumentów wsparcia. Gmina będzie dążyć do maksymalnego wykorzystania zewnętrznych źródeł finansowania, zapewniając jednocześnie racjonalne gospodarowanie środkami własnymi oraz zachowanie stabilności finansów publicznych.

7.5. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Dokumenty wykonawcze stanowią instrument realizacji strategii. Powinny pozostawać w zgodności z jej celami strategicznymi, operacyjnymi i kierunkami działań, nie powielając zapisów strategii, lecz uszczegóławiając sposób ich realizacji.

Przy opracowywaniu dokumentów wykonawczych należy kierować się następującymi zasadami:

- zgodnością z celami i kierunkami działań Strategii Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku;
- uwzględnieniem aktualnych uwarunkowań społecznych, gospodarczych, przestrzennych i środowiskowych;
- określeniem podmiotów odpowiedzialnych za realizację działań;
- wskazaniem możliwych źródeł finansowania;
- określeniem harmonogramu realizacji oraz wskaźników monitorowania;
- zapewnieniem spójności z dokumentami strategicznymi i planistycznymi szczebla regionalnego i krajowego;
- aktualizowaniem dokumentów w przypadku zmian przepisów prawa, uwarunkowań rozwojowych lub potrzeb gminy.

W celu zachowania przejrzystości systemu zarządzania rozwojem rekomenduje się ograniczenie liczby dokumentów wykonawczych do dokumentów wymaganych przepisami prawa lub niezbędnych dla skutecznej realizacji strategii i pozyskiwania środków zewnętrznych. W pierwszej kolejności należy dążyć do aktualizacji obowiązujących dokumentów, zamiast opracowywania nowych.

Dla skutecznej realizacji strategii szczególne znaczenie będą miały dokumenty już obowiązujące lub wymagające aktualizacji. Ich przygotowanie i aktualizacja powinny następować zgodnie z potrzebami gminy, wymaganiami prawa oraz możliwościami organizacyjnymi.

Tabela 27. Dokumenty wykonawcze ważne dla realizacji strategii

Dokument wykonawczy	Znaczenie dla strategii	Wytyczne
Program Ochrony Środowiska	Realizuje działania dotyczące ochrony wód, powietrza, zieleni, odpadów, azbestu, retencji i edukacji ekologicznej.	Powinien uwzględniać ochronę Jeziora Oleckie Wielkie, rzeki Legi, błękitno-zieloną infrastrukturę i adaptację do zmian klimatu.
Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	Wspiera bezpieczeństwo energetyczne, OZE, termomodernizację i spółdzielnię energetyczną.	Powinien uwzględniać rozwój lokalnej energetyki, magazynów energii i zasady lokalizacji OZE bez szkody dla krajobrazu.
Program Opieki nad Zabytkami	Chroni dziedzictwo kulturowe, zabytki, cmentarze, parki, historyczny układ miasta i lokalną tożsamość.	Powinien wspierać rozwój Izby Historycznej, edukację regionalną i odnowę historycznych przestrzeni.

Dokument wykonawczy	Znaczenie dla strategii	Wytyczne
Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy	Wspiera politykę mieszkaniową, zasób komunalny i społeczny.	Powinien być powiązany z celem zatrzymywania mieszkańców, wspierania rodzin, seniorów i osób o niższych dochodach.
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych	Wspiera osoby i rodziny w trudniejszej sytuacji, seniorów, osoby z niepełnosprawnościami i osoby zagrożone wykluczeniem.	Powinna uwzględniać starzenie się społeczności, zdrowie psychiczne, opiekę środowiskową i usługi sąsiedzkie.
Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej	Wzmacnia bezpieczeństwo rodzin i lokalny system wsparcia.	Powinien być powiązany ze szkołami, pomocą społeczną, zdrowiem psychicznym i profilaktyką.
Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii	Wspiera profilaktykę, zdrowie psychiczne, rodzinę, dzieci i młodzież.	Powinien wzmacniać działania środowiskowe, szkolne, sportowe i kulturalne.
Program Wspierania Rodziny	Wspiera rodziny, dzieci, młodzież i działania profilaktyczne.	Powinien uwzględniać dostęp do opieki, edukacji, pomocy psychologicznej i aktywności dla dzieci oraz młodzieży.
Dokumenty planistyczne, w tym plan ogólny i plany miejscowe	Kształtują rozwój przestrzenny, mieszkalnictwo, tereny inwestycyjne, OZE, ochronę krajobrazu i obszary nadwodne.	Powinny być zgodne z modelem funkcjonalno-przestrzennym i rekomendacjami polityki przestrzennej.
Programy współpracy z organizacjami pozarządowymi	Wspierają aktywność społeczną, kulturę, sport, seniorów, wolontariat i lokalne inicjatywy.	Powinny promować działania zgodne z celami strategii i lokalnymi OSI.
Programy lub plany dotyczące mobilności, dróg i tras rowerowych	Wspierają ograniczanie wykluczenia transportowego.	Powinny wzmacniać połączenia sołectw z miastem, szkołami, usługami, jeziorem i obiektami sportowymi.
Program rewitalizacji lub program odnowy wybranych przestrzeni, jeśli zostanie przygotowany	Może wspierać odnowę centrum, Placu Wolności, terenów nadwodnych i przestrzeni osiedlowych.	Powinien łączyć remonty z działaniami społecznymi, gospodarczymi, środowiskowymi i dostępnościowymi.

Źródło: opracowanie własne

7.6. System monitorowania strategii

System monitorowania Strategii Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku stanowi integralny element procesu jej wdrażania i ma na celu bieżącą ocenę postępów realizacji przyjętych celów oraz podejmowanych przedsięwzięć. Monitoring umożliwi identyfikację stopnia realizacji działań, ocenę osiąganych rezultatów oraz wczesne rozpoznawanie czynników mogących wpływać na skuteczność wdrażania strategii.

Monitoring będzie prowadzony w cyklu rocznym przez Burmistrza Olecka przy współdziale komórek organizacyjnych Urzędu Miejskiego oraz gminnych jednostek organizacyjnych. Obejme w szczególności ocenę stopnia realizacji projektów, poziomu osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu, postępu w realizacji celów strategicznych oraz wykorzystania środków finansowych przeznaczonych na realizację przedsięwzięć.

Podstawę monitorowania stanowić będą dane będące w dyspozycji Urzędu Miejskiego i jednostek organizacyjnych Gminy, informacje pochodzące ze statystyki publicznej, w szczególności Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, a także dane prezentowane w corocznym raporcie o stanie gminy. Wyniki monitoringu będą stanowiły podstawę prowadzenia ewaluacji oraz podejmowania decyzji dotyczących ewentualnej aktualizacji strategii.

W corocznym raporcie o stanie gminy jest wyodrębniona część poświęcona realizacji Strategii Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku. Zakres prezentowanych informacji powinien umożliwiać ocenę postępów wdrażania strategii oraz identyfikację obszarów wymagających podjęcia działań korygujących.

Tabela 28. Rekomendowany zakres informacji dotyczących monitorowania realizacji strategii

Element monitoringu	Zakres informacji
Realizacja działań i projektów	Informacja o najważniejszych przedsięwzięciach zrealizowanych lub będących w trakcie realizacji w danym roku.
Postęp realizacji celów strategicznych	Ocena stopnia realizacji celów strategicznych na podstawie wykonanych działań oraz osiągniętych rezultatów.
Projekty kluczowe	Informacja o stanie realizacji projektów kluczowych, w tym przedsięwzięciach zakończonych, realizowanych oraz przygotowywanych do wdrożenia.
Wskaźniki monitorowania	Prezentacja wartości przyjętych wskaźników wraz z oceną zmian zachodzących w poszczególnych obszarach rozwoju.
Finansowanie strategii	Informacja o wykorzystanych środkach własnych oraz pozyskanych środkach zewnętrznych przeznaczonych na realizację przedsięwzięć.

Element monitoringu	Zakres informacji
Problemy i działania korygujące	Identyfikacja najważniejszych barier we wdrażaniu strategii oraz działań podjętych lub planowanych w celu ich ograniczenia.
Priorytety na kolejny rok	Wskazanie przedsięwzięć planowanych do realizacji w kolejnym okresie sprawozdawczym.

Źródło: opracowanie własne

7.7. Ewaluacja i aktualizacja strategii

Ewaluacja Strategii Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku stanowi uzupełnienie systemu monitorowania i służy ocenie skuteczności prowadzonej polityki rozwoju. Jej celem jest określenie stopnia osiągnięcia celów strategii, ocena efektywności podejmowanych działań oraz identyfikacja ewentualnych potrzeb w zakresie aktualizacji dokumentu lub sposobu jego wdrażania.

Tabela 29. Rodzaje ewaluacji

Rodzaj ewaluacji	Termin	Zakres
Ewaluacja bieżąca	Corocznie	Ocena postępów realizacji strategii na podstawie wyników monitoringu oraz raportu o stanie gminy.
Ewaluacja śródkresowa	Okolo 2030 r.	Ocena stopnia realizacji celów strategii oraz zasadności kontynuacji lub modyfikacji przyjętych kierunków działań.
Ewaluacja końcowa	Do roku po zakończeniu obowiązywania strategii	Kompleksowa ocena efektów wdrażania strategii oraz sformułowanie wniosków i rekomendacji na potrzeby kolejnej strategii rozwoju gminy.

Źródło: opracowanie własne

Ocena realizacji strategii będzie prowadzona z uwzględnieniem następujących kryteriów:

- trafności – zgodności celów i działań z potrzebami rozwojowymi gminy;
- skuteczności – stopnia osiągnięcia założonych celów i rezultatów;
- efektywności – relacji pomiędzy osiągniętymi efektami a poniesionymi nakładami;
- użyteczności – wpływu realizowanych działań na jakość życia mieszkańców i rozwój gminy;
- trwałości – możliwości utrzymania osiągniętych efektów w dłuższej perspektywie;
- spójności – zgodności strategii z dokumentami planistycznymi i strategicznymi szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego.

Podstawę przeprowadzenia ewaluacji stanowią będą w szczególności dane pochodzące z monitoringu realizacji strategii, raportów o stanie gminy, budżetu Gminy i Wieloletniej Prognozy Finansowej, statystyki publicznej, sprawozdań jednostek organizacyjnych, informacji dotyczących realizowanych przedsięwzięć oraz pozyskanych środków zewnętrznych. W procesie ewaluacji mogą zostać wykorzystane również wyniki konsultacji społecznych oraz opinie mieszkańców i partnerów społeczno-gospodarczych.

Ewaluacja śródkresowa i końcowa będzie prowadzona przez Gminę Olecko, z możliwością wsparcia ekspertów zewnętrznych, jeżeli będzie to uzasadnione zakresem prac lub wymaganiami wynikającymi z programów finansujących.

Strategia Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku jest dokumentem o charakterze długookresowym, dlatego jej realizacja będzie podlegać okresowej ocenie, a w uzasadnionych przypadkach możliwa będzie aktualizacja zapisów. Celem aktualizacji jest zapewnienie zgodności strategii z dynamicznie zmieniającymi się uwarunkowaniami rozwojowymi oraz utrzymanie jej jako podstawowego dokumentu wyznaczającego kierunki rozwoju Gminy.

Aktualizacja strategii może zostać przeprowadzona w szczególności w przypadku:

- istotnych zmian przepisów prawa lub dokumentów strategicznych wyższego rzędu;
- zmian uwarunkowań społecznych, gospodarczych, przestrzennych lub środowiskowych;
- pojawienia się nowych źródeł finansowania umożliwiających realizację strategicznych przedsięwzięć;
- wystąpienia sytuacji kryzysowych wpływających na rozwój gminy;
- wyników monitoringu i ewaluacji wskazujących na konieczność modyfikacji celów, kierunków działań lub systemu realizacji strategii.

Proces aktualizacji powinien być prowadzony z zachowaniem zasad przejrzystości i partnerstwa, przy udziale Rady Miejskiej w Olecku, jednostek organizacyjnych Gminy, partnerów społeczno-gospodarczych oraz mieszkańców.

7.8. Komunikacja i udział interesariuszy

Skuteczna realizacja strategii wymaga prowadzenia otwartej i przejrzystej komunikacji z mieszkańcami oraz pozostałymi interesariuszami. Upowszechnianie informacji o postępach wdrażania strategii sprzyja budowaniu zaufania społecznego, zwiększa zaangażowanie lokalnej społeczności oraz umożliwia bieżące uwzględnianie potrzeb i oczekiwań mieszkańców w procesie zarządzania rozwojem gminy. Informacje dotyczące realizacji strategii będą przekazywane z wykorzystaniem dostępnych kanałów komunikacji, w szczególności poprzez raport o stanie gminy, stronę internetową Gminy, Biuletyn Informacji Publicznej, media społecznościowe, konsultacje społeczne, spotkania z mieszkańcami oraz sesje Rady Miejskiej.

Istotnym elementem systemu realizacji strategii będzie zapewnienie możliwości aktywnego udziału mieszkańców i pozostałych interesariuszy w procesie jej wdrażania oraz aktualizacji. Partycypacja społeczna będzie realizowana przede wszystkim poprzez konsultacje społeczne, zgłaszanie opinii i propozycji dotyczących planowanych przedsięwzięć oraz współpracę przy realizacji inicjatyw służących rozwojowi Gminy. Szczególne znaczenie

będzie miało angażowanie mieszkańców w proces przygotowania i realizacji przedsięwzięć o istotnym znaczeniu dla rozwoju społecznego, gospodarczego, przestrzennego i środowiskowego gminy.

8. Ramy finansowe i źródła finansowania

Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Olecko do 2035 roku będzie uzależniona od możliwości finansowych Gminy oraz skutecznego pozyskiwania środków zewnętrznych. Ramy finansowe strategii mają charakter kierunkowy i nie określają szczegółowych nakładów finansowych dla poszczególnych przedsięwzięć w całym okresie jej obowiązywania. Wielkość środków przeznaczanych na realizację działań będzie każdorazowo wynikała z możliwości budżetowych gminy, zapisów Wieloletniej Prognozy Finansowej oraz dostępności krajowych i zagranicznych instrumentów finansowania.

Realizacja przedsięwzięć wskazanych w strategii będzie opierać się na zasadzie racjonalnego gospodarowania środkami publicznymi oraz dążeniu do maksymalnego wykorzystania zewnętrznych źródeł finansowania. W pierwszej kolejności podejmowane będą działania zmierzające do pozyskania środków zewnętrznych, natomiast środki własne gminy będą wykorzystywane przede wszystkim jako wkład własny do projektów lub źródło finansowania zadań, dla których pozyskanie dofinansowania nie będzie możliwe.

Przy planowaniu finansowania przedsięwzięć uwzględniane będą w szczególności:

- zgodność projektów z celami strategii;
- możliwości finansowe gminy wynikające z budżetu i Wieloletniej Prognozy Finansowej;
- dostępność krajowych i zagranicznych instrumentów wsparcia;
- możliwość etapowania przedsięwzięć;
- racjonalność ekonomiczna planowanych działań, w tym koszty ich późniejszego utrzymania;
- możliwość realizacji projektów w partnerstwie z innymi podmiotami.

Główne źródła finansowania

Realizacja strategii będzie finansowana z wykorzystaniem środków własnych Gminy oraz środków zewnętrznych.

Tabela 30. Źródła finansowania

Źródło finansowania	Zakres wykorzystania
Budżet Gminy Olecko	Finansowanie zadań własnych, wkład własny do projektów oraz utrzymanie infrastruktury i usług publicznych.
Wieloletnia Prognoza Finansowa	Planowanie i finansowanie przedsięwzięć wieloletnich.
Środki budżetu państwa	Finansowanie zadań realizowanych w ramach programów rządowych i funduszy celowych.
Środki Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego i Powiatu Oleckiego	Realizacja przedsięwzięć partnerskich oraz zadań o znaczeniu ponadlokalnym.
Fundusze Unii Europejskiej	Finansowanie projektów infrastrukturalnych, społecznych, gospodarczych, środowiskowych i cyfrowych w ramach aktualnych oraz przyszłych perspektyw finansowych.
Krajowy Plan Odbudowy i inne krajowe instrumenty wsparcia	Finansowanie przedsięwzięć związanych z transformacją energetyczną, cyfryzacją, ochroną środowiska oraz rozwojem usług publicznych.
Narodowy i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Projekty z zakresu ochrony środowiska, gospodarki wodnej, efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii.
Partnerstwo publiczno-prywatne oraz środki prywatne	Realizacja wybranych przedsięwzięć inwestycyjnych i usługowych przy współudziale partnerów prywatnych.
Środki organizacji pozarządowych oraz innych partnerów	Finansowanie przedsięwzięć społecznych, edukacyjnych, kulturalnych i sportowych realizowanych we współpracy z partnerami.
Instrumenty zwrotne	Kredyty, pożyczki oraz inne instrumenty finansowe wykorzystywane zgodnie z możliwościami finansowymi Gminy i obowiązującymi przepisami prawa.

Źródło: opracowanie własne

Spis tabel i rysunków

Tabela 1. Układ celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań strategii Warmińsko-Mazurskie 2030	9
Tabela 2. Analiza SWOT – wymiar społeczny	19
Tabela 3. Analiza SWOT – wymiar gospodarczy	21
Tabela 4. Analiza SWOT – wymiar przestrzenny	23
Tabela 5. Analiza SWOT – wymiar klimatyczno-środowiskowy	25
Tabela 6. Problemy, przyczyny i potrzeby rozwojowe gminy	30
Tabela 7. Cele strategiczne i operacyjne	35
Tabela 8. Cel strategiczny 1. Wysoka jakość życia, dostępne usługi publiczne i bezpieczeństwo mieszkańców	39
Tabela 9. Cel strategiczny 2. Silna lokalna gospodarka oparta na przedsiębiorczości, turystyce, sporcie, kulturze, usługach i jakości życia	54
Tabela 10. Cel strategiczny 3. Funkcjonalna, dostępna i estetyczna przestrzeń gminy	66
Tabela 11. Cel strategiczny 4. Czyste, odporne i dobrze chronione środowisko naturalne	77
Tabela 12. Kryteria wyboru projektów do realizacji	86
Tabela 13. Projekty w ramach pakietów strategicznych i według priorytetów	87
Tabela 14. Kluczowe elementy systemu powiązań przyrodniczych	106
Tabela 15. Kluczowe elementy systemu transportowego	111
Tabela 16. Kluczowe elementy infrastruktury technicznej	114
Tabela 17. Kluczowe elementy infrastruktury społecznej	117
Tabela 18. Obszary strategiczne interwencji kluczowe dla gminy	138
Tabela 19. Charakterystyka OSI 1. Centrum Olecka	139
Tabela 20. Charakterystyka OSI 2, Strefy inwestycyjne / SSE i otoczenie	140
Tabela 21. Charakterystyka OSI 3, Obszary wykluczenia transportowego	141
Tabela 22. Charakterystyka OSI 4. Strefy nadwodne	142
Tabela 23. Charakterystyka OSI 5. Strefa ryzyk klimatycznych	142
Tabela 24. Hierarchia wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Olecko	143
Tabela 25. Harmonogram wdrażania	144
Tabela 26. Podział odpowiedzialności za realizację Strategii Rozwoju Gminy Olecko	145
Tabela 27. Dokumenty wykonawcze ważne dla realizacji strategii	147
Tabela 28. Rekomendowany zakres informacji dotyczących monitorowania realizacji strategii	149
Tabela 29. Rodzaje ewaluacji	150
Tabela 30. Źródła finansowania	153
Rysunek 1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – strefy funkcjonalno-przestrzenne	103
Rysunek 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – formy ochrony przyrody	108
Rysunek 3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – środowisko przyrodnicze	109
Rysunek 4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – infrastruktura komunikacyjna	112
Rysunek 5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – infrastruktura techniczna	115
Rysunek 6. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – infrastruktura społeczna	119